Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 24

Poznań, czwartek dnia 16 stycznia 1930

Rok XXV

Przeciw „wątpliwościom konstytucyjnym“ i „luzom budżetowym“

Trudno na pierwszy rzut oka zrozumieć, dlaczego zaproponowana przez Klub Narodowy w Sejmie zmiana art. 25 konstytucji wywołała takie zdenerwowanie w obozie rządowym, że wytrąciła z równowagi nietylko p. Kazimierza Świtalskiego, pisującego obecnie w „Gazecie Polskiej“, ale również p. min. Matuszewskiego, którego wczorajsze przemówienie, podane przez nas w porannem wydaniu, odbiegało daleko od jego poprzednich wystąpień w Sejmie, odznaczających się spokojem i rzeczowością.

O co właściwie chodzi? Artykuł 25 konstytucji pozostawia Sejmowi i Senatowi 5 miesięcy czasu na pracę nad budżetem, przyczem 3 i pół miesiąca przeznacza Sejmowi, miesiąc Senatowi i pół miesiąca znowu Sejmowi dla załatwienia ewentualnych poprawek Senatu. Jednocześnie jednak istnieje w konstytucji przepis, pozwalający odroczyć p. Prezydentowi sesję budżetową najwyżej o 30 dni. Z przepisu tego skorzystał p. Prezydent w stosunku do obecnej sesji. Zachodzi więc pytanie, czy ów miesiąc odroczenia wlicza się do biegu pięciomiesięcznej sesji budżetowej, czy też nie. Marszałek Sejmu Daszyński, otwierając sesję budżetową w dniu 5 grudnia zaznaczył, że z tą dopiero chwilą rozpoczyna się bieg terminów pięciomiesięcznej sesji budżetowej. Ale można być pewnym, że kto inny interpretować będzie konstytucję inaczej i na podstawie tej interpretacji domagać się będzie zamknięcia sesji najpóźniej w dniu 31 marca, bez względu na stan prac nad budżetem.

Otóż wniosek Klubu Narodowego ma jedynie na celu usunięcie tej nowej „wątpliwości konstytucyjnej“ przez zastąpienie niejasnego i nieuzgodnionego z przepisem o odroczeniu sesji sejmowej artykułu 25 konstytucji tekstem nowym i jasnym. Przecież im mniej wątpliwości nasuwają przepisy konstytucyjne, tem lepiej. Sejm, dla wypełnienia swego obowiązku budżetowego musi dokładnie wiedzieć, jak długo może pracować. Postulat to tak racjonalny, że nawet w projekcie konstytucyjnym klubu B. B. istnieje przepis, jak to słusznie zauważył poseł Rataj, stwierdzający, że okres przerwy, spowodowanej odroczeniem sesji nie wlicza się do czteromiesięcznego coprawda okresu, danego Sejmowi i Senatowi do rozpatrzenia budżetu. Może się bowiem wydarzyć, że np. Prezydent odroczy sesję na miesiąc w chwili rozpoczęcia prac nad budżetem w Senacie, który też ma na to tylko miesiąc czasu. Wówczas prawa budżetowe Senatu mogłyby być skasowane.

Skądże więc naraz te gwałtowne protesty z łona B. B. wobec identycznego niemal projektu Klubu Narodowego? Powodów może być kilka. Pierwszy — to charakteryzujące obóz majowy lubowanie się w „wątpliwościach konstytucyjnych“, na których po części opiera się dzisiejszy system. Usunięcie jednej choćby „wątpliwości“, jest ciężkim ciosem dla tego systemu.

Drugim powodem to walka o „luzy budżetowe“, która, po rzuceniu tego hasła przez Piłsudskiego, stała się głównym motorem działania obozu majowego. Chce on po prostu uniemożliwić Sejmowi opracowanie na czas budżetu, by w myśl obecnego artykułu 25 konstytucji móc stosować rządowy projekt, zawierający owe „luzy budżetowe“ i odpowiednie fundusze dyspozycyjne. W praktyce prowadziłoby to do zniweczenia kontroli budżetowej ciał parlamentarnych.

Obrona p. Matuszewskiego nie jest przekonywująca nie tylko z powodu rozdrażnionego tonu, w jakim była wypowiedziana. Twierdzenie, że wniosek Klubu Narodowego grozi niewykończaniem budżetu na czas, t. j. na początek okresu budżetowego, jest niesłuszne Przecież propozycja Klubu Narodowego byłaby stosowana jedynie w wyjątkowych chyba wypadkach odraczania sesji, a nawet w takim razie wniosek Klubu Narodowego przewiduje jedynie mnożność, a nie konieczność przesunięcia terminu zamknięcia sesji na wypadek niewykończenia budżetu. W razie gdyby budżet był uchwalony przed okresem pięciomiesięcznym, sesja mogłaby być natychmiast zamknięta.

Wysuwanie stale przez p. Matuszewskiego argumentu, że Klub Narodowy chce zapewnić Sejmowi możność pięciomiesięcznego krytykowania rządu jest trochę nieostrożny. Dlaczego rząd tak się obawia tej krytyki? Nie powinien był takiego argumentu wysuwać p. płk. Matuszewski.

Obóz majowy zmierza więc do ograniczenia sesji budżetowej do czterech miesięcy, by utrudnić pracę parlamentu nad uporządkowaniem budżetu i usunięciem z niego „luzów“. To jest główny powód obecnego podniecenia. I jeżeli p. Matuszewski twierdzi, że ugrupowania sejmowe zmieniły pogląd na artykuł 25 konstytucji, który uchwaliły w r. 1926, to trzeba stwierdzić, że zmiana nastąpiła przedewszystkiem po stronie przeciwnej, która w r. 1926 sama proponowała pięciomiesięczny termin dla sesji budżetowej, a obecnie chce ten okres zmniejszyć do czterech miesięcy.

Druga konferencja haska

Formuła kompromisowa w sprawie sankcyj — Kto może wykonywać sankcje? — Formuła kompromisowa a Traktat Wersalski — Opinja prasy paryskiej — Snowden zadowolony — Zmiana statutu Banku Międzynarodowego — Delegat polski poparł skutecznie postulaty Gdańska

Haga, 16. 1. (Radjo wł.). Między przedstawicielami 6 mocarstw i delegacją niemiecką doszło do kompromisu w sprawie sankcji. Formuła kompromisu brzmi:

Przedstawiciele Belgji, Anglji, Włoch, Francji i Japonji, jako rzecznicy rządów wierzycielskich, przyjęli uroczyste zapewnienie rządu niemieckiego, że tenże będzie ustalone raty płacił zgodnie z nowym planem (Younga), i to zapewnienie uważają za obowiązującą gwarancję. Przedstawiciele powyższych mocarstw są przekonani, że w razie gdyby przeprowadzenie planu Younga spowodowało różnicę zdań — to przewidziane w planie środki zaradcze wystarczą do usunięcia różnic.

„Pomimo to państwa wierzycielskie są zmuszone wspomnieć o możliwym wypadku niedotrzymania zobowiązań ze strony rządu niemieckiego. Jeżeli o tem wspominają, to nie mają bynajmniej na celu powątpiewać o zamiarach rządu niemieckiego. Rządy wierzycielskie uważają za rzecz niemożliwą do pomyślenia, aby w przyszłości jakikolwiek rząd niemiecki mógł się sprzeciwić uroczystym zobowiązaniom, stwierdzonym dzisiejszym protokółem.

„Rządy wierzycielskie mają jednak obowiązek oświadczyć rządowi niemieckiemu, że gdyby nastąpił wypadek, wstrząsający do gruntu wspólne dzieło, — to wówczas nastąpiłaby nowa sytuacja, co do której państwa wierzycielskie już dzisiaj muszą sobie zawarować wszystkie prawa. Ale nawet w tym ostatecznym wypadku, państwa wierzycielskie w interesie powszechnego pokoju, są skłonne, zanim jakikolwiek krok uczynią, zwrócić się do międzynarodowej instancji (Międzynarodowego Trybunału w Hadze), której autorytet nie podlega żadnej wątpliwości. Instancja ta ma rozstrzygnąć, czy rząd niemiecki dopuścił się postępowania wykazującego, że własnowolnie chce rozerwać plan Younga. Rząd niemiecki już teraz powinien oświadczyć, że na wypadek, gdyby Trybunał Międzynarodowy dał odpowiedź w sensie potakującym (to znaczy, że rząd niemiecki tendencję obalenia planu Younga wykazał) — uważa za uprawnione, by rząd wierzycielski albo rządy wierzycielskie odzyskały swoją zupełną swobodę działania celem zapewnienia sobie wypełnienia przez dłużnika zobowiązań, wynikających z planu Younga.

„Rządy wierzycielskie są przekonane, że rozważany wypadek nigdy nie nastąpi i są pewne, iż rząd niemiecki podziela to przekonanie. Rządy wierzycielskie działają w poczuciu lojalności wobec swoich krajów, a wynikiem tej lojalności jest właśnie powyższe oświadczenie, dotyczące wypadku, któryby mógł ewentualnie nastąpić.

Delegacja niemiecka w związku z powyższem oświadczeniem złożyła deklarację, w której wyraża ubolewanie rządu niemieckiego, że tego rodzaju możliwość (zerwanie przez Niemcy planu Younga) mogła być rozważana, skoro rząd niemiecki uważa podobny wypadek za niemożliwy Skoro jednak jeden z rządów wierzycielskich albo większa ilość rządów wierzycielskich powierzy sądowi międzynarodowemu orzeczenie, czy postępowanie rządu niemieckiego wykazuje jego wolę do zerwania planu Younga — to w takim razie rząd niemiecki zgadza się z rządami wierzycielskiemi, ażeby stały trybunał o tem wyrokował. W razie twierdzącego orzeczenia trybunału rząd niemiecki uważa za rzecz uprawnioną, ażeby rząd wierzycielski, względnie rządy wierzycielskie odzyskały pełną swobodę w swojem postępowaniu w tym kierunku, ażeby zapewnić sobie wypełnienie zobowiązań finansowych dłużnika, wynikających z planu Younga.

Haga, 15. 1. (PAT.) Przed uchwaleniem aneksu, odbyła się dyskusja, w której przedstawiciel delegacji niemieckiej Wirth zapewnił, że jego zdaniem, Niemcy nigdy nie pogwałcą planu konferencji haskiej. Snowden stwierdziwszy, że sprawa sankcji załatwiona była wyłącznie między Francją a Niemcami, zażądał wyjaśnień co do punktu aneksu, w którym jest mowa, że wykonanie sankcji na wypadek grożącego ze strony rządu niemieckiego obalenia planu, może się odbyć przez jedno, lub kilka mocarstw, podczas gdy w Traktacie Wersalskim jest mowa o tem, że wykonanie sankcji odbyć się może tylko solidarnie przez mocarstwa sprzymierzone.

Odpowiadając Snowdenowi Tardieu stwierdził, że w aneksie zupełnie świadomie mówi się o sankcjach pojedyńczych państw. Przedstawiciel delegacji niemieckiej Wirth potwierdził pogląd Tardieu, co Snowden przyjął z zadowoleniem do wiadomości. Na tem dyskusję zakończono.

W piątek popoł. odbędzie się końcowe plenarne posiedzenie komisji do spraw reparacyj niemieckich.

Haga, 16. 1. (Radjo wł.) Według opinji zwłaszcza kół niemieckich i do nich zbliżonych — formuła powzięta w sprawie sankcyj nie uwzględnia właściwie art. 430 Traktatu Wersalskiego, gdzie mowa o sankcjach militarnych. Zdaniem tych kół plan Younga wyłączył zupełnie stosowanie Traktatu Wersalskiego. Stało się to pod energicznym naciskiem delegacji niemiec-

(Ciąg dalszy na str. 3)

Niesłychane!

Katolicka Agencja Prasowa donosi pod powyższym nagłówkiem, co następuje:

Kurator okręgu szkolnego warszawskiego wydał do dyrekcyj szkół średnich, ogólnokształcących następujące zarządzenie:

„Warszawa, 9. 1. 1930.

„Z polecenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Kuratorjum zawiadamia, iż nie należy żadnych trudności czynić młodzieży szkolnej, która zechce być obecna na organizowanych i wygłaszanych dla niej przez p. Juljusza Kaden-Bandrowskiego odczytach.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Zawadzki“.

Jest to rzecz niesłychana, aby władze szkolne polecały młodzieży słuchanie odczytów prelegenta, przeciwko którego demoralizującym teorjom społeczeństwo wraz z samą młodzieżą z oburzeniem protestuje. Brat rodzony p. Juljusza Bandrowskiego, znany i ceniony powieściopisarz, Jerzy Bandrowski, w liście otwartym potępił idee, głoszone w odczytach przez swego brata, a młodzież polska dała wyraz swemu oburzeniu, nie pozwalając p. Juljuszowi Bandrowskiemu w b. dzielnicy pruskiej na wygłoszenie odczytów na pikantne tematy o „nowoczesnej“ kobiecie itp.

Mimo, że p. minister Czerwiński poleca „nie czynić trudności młodzieży“ na uczęszczanie na odczyty p. Juljusza Kaden-Bandrowskiego, wiemy doskonale, co tego rodzaju forma polecenia oznacza i jak ją niektórzy wychowawcy w duchu p. Czerwińskiego będą wykonywać.

Obraza uczuć katolickich w szkole

(KAP). Ze Lwowa donoszą nam, że w dniu 10 bm. w klasie pierwszej miejscowej szkoły dokształcającej dla ślusarzy im. Staszica nauczyciel, Maurycy Holzer, (Żyd) dopuścił się zlekceważenia uczuć religijnych młodzieży, gdyż na początku lekcji trzykrotnie rozpoczętą przez uczniów modlitwę Pańską przerywał okrzykami „siadać“! i do ukończenia modlitwy nie dopuścił.

Katolickie społeczeństwo Lwowa jest tym faktem oburzone, jak również brakiem przeciwdziałania obrażaniu uczuć katolickich ze strony władz szkolnych.

Wycieczka dziennikarzy w porcie gdyńskim

Przejażdżka po porcie holownikiem „Ursus" — Baseny i urządzenia portowe — Obecny stan robót i parę cyfr porównawczych

Jak już „Kurjer Poznański" donosił, w dniach 7 —11 stycznia r. b. odbył się w Toruniu staraniem Instytutu Bałtyckiego kurs dla dziennikarzy i publicystów, poświęcony Pomorzu i zagadnieniom naszego wybrzeża bałtyckiego. Kurs ten udał się doskonale pod każdym względem — obszerną charakterystykę jego przebiegu i problemów na nich omawianych zamieścimy w sobotnjem wydaniu wieczornem naszego pisma, które poświęcone będzie dziesiątej rocznicy wyzwolenia Pomorza z pod jarzma niemieckiego.

Narazie pragniemy omówić wycieczkę grupy uczestników kursu do Gdyni i Gdańska, która była jedną z trzech wycieczek, pomyślanych bardzo szczęśliwie jako uzupełnienie kursu (druga wycieczka obejmowała zwiedzenie Chełmży, Gródka, Chełmna i Grudziądza, trzecia posiadała charakter krajoznawczy i miała na celu zwiedzenie południowej części województwa pomorskiego).

W wycieczce nad morze wzięło udział 11 osób — cyfra dosyć niewielka, co się tłómaczy tem, że większość uczestników kursu musiała niestety rozjechać się z Torunia zaraz po zakończeniu kursu z powodu zajęć, które nie pozwoliły im na dłuższy pobyt poza warsztatami codziennej pracy. Z ramienia redakcji „Kurjera Poznańskiego" uczestniczyli w wycieczce morskiej dr. Marjan Chełmikowski i niżej podpisany. Wycieczka była zorganizowana znakomicie, prowadził ją asystent Instytutu Bałtyckiego p. Marski, któremu na tem miejscu wyrazić należy gorące podziękowanie.

Wyjechawszy o godz. 2 min. 30 popołudniu z Torunia przybyliśmy po sześciogodzinnej podróży do Gdańska, gdzie na dworcu powitali nas przedstawiciele Komisarjatu Generalnego Rzeczypospolitej. Ponieważ najbliższy pociąg do Gdyni odjeżdżał dopiero w godzinę później, złożyliśmy rzeczy nasze w polskim hotelu „Continental", znajdującym się naprzeciw dworca, i udaliśmy się pod przewodnictwem p. dr. Bierowskiego na przechadzkę po mieście celem pobieżnego choćby obejrzenia jego wspaniałych zabytków architektonicznych, które stawiają Gdańsk w rzędzie najpiękniejszych miast Europy.

Po przybyciu do Gdyni uczestnicy wycieczki rozlokowali się w hotelu Centralnym, jednym z trzech większych hoteli gdyńskich (obok znanej powszechnie „Riviery" i nowego Domu Zdrojowego, którego podwoje zostały na zimę zamknięte).

Dnia następnego rano pod kierownictwem naszych uprzejmych gospodarzy z Urzędu Morskiego i magistratu Gdyni udaliśmy się przedewszystkiem na zwiedzenie portu, który w chwili obecnej jest już jednym z największych portów na Bałtyku. Celem dania nam możności dokładnego zwiedzenia urządzeń portowych, Urząd Morski oddał do naszej dyspozycji holownik „Ursus", którym opłynęliśmy kolejno wszystkie baseny i urządzenia.

Port gdyński leży, jak wiadomo, nad t. zw. małem morzem, zamkniętem od północy półwyspem helskim, wrzynającym się w morze na kształt maczugi. Od strony północnej góruje nad portem kępa oksywska, od południa Kamienna Góra, która stanowi dziś przedmieście Gdyni, koncentrujące ruch letniskowy.

Od strony morza znajduje się t. zw. basen zewnętrzny portu, chroniony od naporu fal z pełnego morza przez specjalne obmurowania ochronne, których część północna nosi nazwę mola północnego, część południowo-wschodnia nazwę mola południowego, a część środkowa zbudowana jest jako łamacz fal. W owej linji ochronnej znajdują się dwie bramy dla okrętów wpływających i wypływających z portu, przy których zbudowano niewielkie latarnie orjentacyjne (dla statków na pełnem morzu, płynących do Gdyni, światłem orjentacyjnem w nocy jest latarnia morska w Oksywiu).

Wewnątrz basenu zewnętrznego u jego północnego krańca znajduje się basen marynarki wojennej, w którym stoi na kotwicy nasza młoda flota wojenna. Obok na wybrzeżu wznoszą się zabudowania marynarki wojennej, których widok na tle górującej nad niemi kępy oksywskiej jest bardzo malowniczy.

Osią wewnętrznej części portu jest t. zw. kanał przemysłowy, który wrzyna się od basenu zewnętrznego w głąb lądu. Po obu jego bokach znajdują się odgałęzienia, czyli t. zw. baseny wewnętrzne z nabrzeżami, na których wznoszą się magazyny portowe i urządzenia do ładowania i wyładowywania towarów z okrętów. Z basenów tych, znajdujących się wewnątrz kanału przemysłowego wykończony jest już zupełnie basen pierwszy, nad którym, obok magazynów szeregu firm wznosi się czerwony gmach wielkiej łuszczarni ryżu. U wylotu kanału portowego znajduje się molo pasażerskie, a na południe od niego basen węglowy, który przytyka wprost do basenu zewnętrznego, a nie mieści się w obrębie kanału portowego Nie trzeba tu wyjaśniać, jak ogromną rolę odgrywa basen węglowy — wiadomo bowiem, że około 90 procent eksportu, idącego przez port gdyński — to eksport węgla. W basenie tym podziwialiśmy wspaniałe żórawie do ładowania węgla o najbardziej nowoczesnej konstrukcji. Wyładowywane są na okręt wprost całe wagony węgla, które żóraw podnosi do góry, następnie obraca do góry kołami. w następstwie czego węgiel wysypuje się na statek. Żóraw, posiadający to urządzenie, załadowuje 400 tonn (a więc 400.000 kilogramów!) węgla na godzinę.

Na południe od basenu zewnętrznego znajdują się dwa niewykończone jeszcze baseny, które mają bezpośredni dostęp do morza. Są to basen rybacki i t. zw. basen Prezydenta, przytykający już prawie do Kamiennej Góry, a więc do letniskowej części Gdyni. Na południe od basenu Prezydenta rozciąga się plaża gdyńska z łazienkami.

Z budowli portowych wymienić należy jeszcze gmach Urzędu Morskiego z wieżą, koncentrujący administrację portu, i stację pilotów.

Mimo dotkliwego zimna, które daje się odczuć zwłaszcza na pełnem morzu, zgromadzeni na „Ursusie" dziennikarze z ogromnem przejęciem i zainteresowaniem oglądali urządzenia portowe, słuchając uprzejmych objaśnień towarzyszącego nam kapitana portu, p. Władysława Zaleskiego.

Wrażenie, jakie wywiera port gdyński, jest imponujące. Urządzenia jego miały być wykończone — w myśl umów rządu polskiego z konsorcjum polsko - francuskiem, prowadzącem budowę na koszt skarbu państwa polskiego — do dnia 31 grudnia 1930 r. Wskutek przyśpieszenia robót plan ten został jednak wykonany o rok blisko wcześniej — w chwili obecnej bowiem pozostaje do zbudowania jeszcze tylko drugi basen wewnętrzny oraz południowa część t. zw. basenu Prezydenta. Ogólne wydatki skarbu państwa na budowę portu gdyńskiego, miasta Gdyni i kolei, mających związek z portem, wyniosły dotychczas około 150 miljonów złotych

Jak szybko rozwija się zdolność przeładunkowa portu gdyńskiego, o tem świadczy fakt, że w r. 1929 przeładowano już prawie 3 miljony tonn (w porcie gdańskim 9 miljonów tonn). Gdynia pobiła więc już Królewiec (który przeładowuje niewiele więcej ponad półtora miljona tonn rocznie) i w najbliższym czasie dogoni niewątpliwie Szczecin. Główną cechą obrotu w porcie gdyńskim jest to. że obrót ten w przeważającej części jest obrotem towarów masowych i półmasowych (w wywozie: węgiel, drzewo, cukier, w przywozie: nawozy sztuczne rudy itd.) — niewielki natomiast odsetek stanowi dotychczas t. zw. drobnica. Ów stan rzeczy musi ulec zmianie, jeśli port gdyński ma się rozwijać wszechstronnie.

O mieście Gdyni i jego rozwoju należy napisać osobno.

Stefan Wyrzykowski.

„Centrolew" wobec rządu

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Warszawa. 15 stycznia

Opowiadano sobie jako gadkę ironiczną, że „centrolew" (a więc Ch. D., N. P. R., Wyzwolenia, Stron Chłopskie i P. P. S.) postanowił zgłosić wniosek nagły o zmianę nazwy i odebranie tytułu Bloku Bezpartyjnego Współpracy z Rządem grupie „sanacyjnej", a przywłaszczenie go stronnictwom centrowym i lewicowym Istotnie bowiem ostatnie posunięcia tych stronnictw świadczą o wielkiej chęci współdziałania z rządem.

Zaczęło się już na komisji budżetowej. Przy budżecie prezydjum rady ministrów zgłoszono wniosek ze strony Klubu Narodowego o skreślenie 50 000 zł z funduszu dyspozycyjnego premjera, wynoszącego 200.000 zł. P. Bartel postawił wtedy kwestję zaufania i „centrolew", wychodząc z założenia, że fundusz ten został niezmieniony, głosował przeciwko skreśleniom.

Nie powiodło się przy budżecie ministerjum spraw wewnętrznych. I tu zakwestjonowano również fundusz dyspozycyjny, który wynosi wedle preliminarza 6 milj. Ukraińcy domagali się skreślenia całego funduszu. ale wniosek ten odrzucono. Pos. Kornecki imieniem Klubu Narodowego domagał się obniżenia go do 3 milj., t. j do kwoty takiej samej, jakiej się domagał referent p Putek z „Wyzwolenia" Wniosek p. Korneckiego również odrzucono Gdy miano przystąpić do głosowania nad wnioskami referenta p. Roguszczak z N. P. R. w imieniu „centrolewu" prosił o odroczenie głosowania do trzeciego czytania, aby mieć czas do oceny, o ile nowy minister spraw wewnętrznych zrealizuje swe zapowiedzi. Trudno było o bardziej lojalne ustosunkowanie się tych grup. Jednakże przewodniczący p Byrka, czy się nie zorjentował, czy też chciał grę zamącić, dość, że zarządził głosowanie, wiedząc z góry, jaki będzie jego wynik. „Centrolew" musiał się wstrzymać od głosowania nad pozycją 6 milj., przewidzianą w budżecie, i w ten sposób pozycja funduszu dyspozycyjnego upadła. Niewątpliwie przy trzeciem czytaniu sytuacja ulegnie zmianie i fundusz dyspozycyjny zostanie dla ministra Józewskiego uchwalony.

W duże zakłopotanie mógł wprowadzać rząd wniosek Klubu Narodowego o nowelizację art. 25 konstytucji, który zmierzał do ustalenia, że żadne odroczenie nie mogłoby ograniczać okresu 5 miesięcy na sesji budżetowej Pod wnioskiem Klubu znalazły się podpisy stronnictw centrowych i lewicowych, wszelkie bowiem wnioski dotyczące rewizji konstytucji, muszą być zaopatrzone w 111 podpisów Wnioskodawcom chodziło o to, by już do obecnej sesji sejmowej, która jest skrócona o miesiąc, ta zmiana konstytucji znalazła zastosowanie. Wniosek ten precyzował ustawowo to, co marszałek Sejmu, otwierając 5 grudnia sesję, enunciował publicznie: oświadczył wówczas, że od dzisiaj, t. j od 5 12 liczy się okres 5-miesięcznej sesji budżetowej.

Podczas środowej dyskusji pos Rataj, replikując świetnie p. Matuszewskiemu, który zajął stanowisko, odpowiadające raczej duchowi i intencjom oraz formom pułkownikowskim — w imieniu stronnictw centrowych i lewicowych zapowiedział, że traktują one wniosek Klubu Narodowego bynajmniej nie jako wniosek indywidualny, lecz jako materjał do dyskusji konstytucyjnej. Innemi słowy przyjdzie on w komisji konstytucyjnej pod obrady wówczas, kiedy na porządku dziennym stanie rozprawa nad art 25.

Przez usta p Matuszewskiego rząd wypowiedział się kategorycznie przeciwko wnioskowi Klubu Narodowego, a stronnictwa „centrolewu", stosując procedurę, zapowiedzianą przez p Rataja, właściwie przesądziły los wniosku w sensie negatywnym, nikt bowiem nie przypuszcza, by komisja konstytucyjna mogła do kwietnia uporać się z całą rewizją konstytucji.

W toku dyskusji nad exposé premjera prezes „Wyzwolenia" p. Róg złożył w imieniu centrum i lewicy deklarację, powtarzającą postulaty, jakie przedstawiciele tych stronnictw składali p Prezydentowi podczas rozmów prowadzonych na Zamku: 1) stosowanie w całej pełni konstytucji i ustaw, 2) przeprowadzenie rewizji konstytucji w drodze legalno - konstytucyjnej, 3) uniezależnienie sądownictwa, administracji i wojska od wpływów politycznych, 4) przestrzeganie podstaw samorządu, 5) położenie kresu samowoli administracji w dziedzinie konfiskat prasowych, represyj politycznych i zbadanie wypadków nadużyć na rzecz skarbu państwa, 6) wstrzymanie subsydjów skarbowych na cele partyjno - polityczne i zaniechanie używania administracji, wojska i przysposobienia wojskowego dla celów partyjnych.

Podkreśliwszy powagę położenia wewnętrznego i zagranicznego państwa, „centrolew" uzależnił swój stosunek do gabinetu od realizacji jego postulatów, wysuniętych wobec p Prezydenta.

Widać z tego. że grupy centrowe i lewicowe pragną pozytywnie ustosunkować się wobec rządu p Bartla i udzielić mu poparcia zarówno w dziedzinie budżetowej. jak i politycznej.

To należy stwierdzić z całym naciskiem.

H. W.

Skutki partyjnego zaślepienia

Na wczorajszem posiedzeniu poznańskiej rady miejskiej byliśmy świadkami charakterystycznego objawu Narodowe Koło Gospodarcze, chcąc zapobiec zgóry powtarzaniu się awantur, wywołał na pierwszem posiedzeniu rady miejskiej komunista Brygier, zgłosiło wniosek nagły o zmianę regulaminu w kierunku obostrzenia sankcyj wobec radnych, zakłócających porządek obrad. Wniosek ten opierał się na obowiązującej ordynacji miejskiej i nie przekraczał norm, przyjętych we wszystkich parlamentach, a stworzonych nawet przez socjalistycznych przewodniczących izb Narodowemu Kołu Gospodarczemu chodziło wyłącznie o zapewnienie rodzie miejskiej spokojnego i rzeczowego trybu pracy

Pobudki i cele wniosku nagłego były tak niewątpliwe i jasne że zdawałoby się, że wszystkie żywioły w radzie miejskiej, stojące na gruncie ładu społecznego i dbałe o normalny rozwój miasta, poprą chętnie ten wniosek. Niestety, mimo rzeczowej i spokojnej argumentacji wnioskodawców. mimo złagodzenia we wniosku najostrzejszych sankcyj wytworzył się przeciwko niemu front, idący od Chrześcijańskiej Demokracji poprzez „sanacyjne" ugrupowania dr Machowskiego i Namysła, aż do Niemców i komunistów Przedstawiciele tego bloku rywalizowali z sobą w demagogicznem stawianiu sprawy w rozdzieraniu szat nad rzekomem pogwałceniem demokracji, która jednak dobrze się czuje, gdy podobne sankcje znajdują się w regulaminach parlamentarnych.

W głosowaniu, dzięki Narodowemu Kołu Gospodarczemu, zwyciężyła zasada obrony ładu, ale przebieg wczorajszego zebrania wykazał dwie rzeczy: po pierwsze, że wystarczy, aby gdziekolwiek i kiedykolwiek wychodził najsłuszniejszy nawet postulat od obozu narodowego, by natychmiast następowała przeciw niemu mobilizacja wszystkich innych sił partyjnych. bez względu na rzeczowy interes ogółu, a po drugie, że jedynymi i szczerymi obrońcami ładu społecznego są wszędzie wyznawcy ideologji narodowej Może dobrze się stało, że fakt ten tak dobitnie uwypuklił się na wczorajszem posiedzeniu poznańskiej rady miejskiej

Dok w Gdyni

Gdynia, 16. 1. (AW.) Poświęcony w ub. miesiącu w Gdyni wystawiony w basenie rybackim dok nr 1. rozpoczął swą pracę. Do doku tego wprowadzono już pierwszy statek do remontu a mianowicie „Jaskółkę, należącą do polskiej marynarki wojennej. Dok funkcjonuje bez zarzutu i będzie mógł uskuteczniać wszelkie nawet znaczniejsze remonty polskiej floty zarówno wojennej jak i handlowej.

Strajk zecerów w Krakowie

Warszawa, 16. 1. (Tel wł.) Sytuacja w strajku drukarzy krakowskich zaostrzyła się, gdyż właściciele drukarń wymówili drukarzom miejsca, ponieważ do pracy się nie zgłosili W Kurjerze Codziennym straciło w ten sposób pracę 95 drukarzy. za drukarzami zastrajkowali robotnicy drukarscy, nakładaczki itd. Obie strony odniosły się do rządu o interwencję Na miejscu bawi inspektor pracy Klott.

„PUDLISZKI"

to marka znakomitych cukierków śmietankowych, produkowanych na świeżem śmietanie i świeżem maśle z własnej nowoczesnej mleczarni. Każda matka dbająca o racjonalne pożywienie dziecka zaopatruje je w cukierki PUDLISZKI.

Zakłady Przem Spoż Maj. Pudliszki p. Krobia (Wlkp.)

Pw 8101-51.268

Druga konferencja haska

(Ciąg dalszy ze str. 1)

kiej, która w żaden sposób nie chciała się zgodzić, ażeby w zakres planu Younga wchodziły klauzule Traktatu Wersalskiego.

Paryż, 16. 1. (Radjo wł.) „Echo de Paris" podkreśla, że delegaci niemieccy unikali jak ognia jakiejkolwiek wzmianki o Traktacie Wersalskim i jego sankcjach, nie godząc się nawet na pośrednie wzmianki. Tardieu podsunął szczęśliwie i otrzymał chęć Niemców na zwrot o odzyskanie prawie swobodnego działania w razie przekroczeń niemieckich. Z tej swobody korzystała Francja w roku 1920 i 1923, zajmując Frankfurt i Ruhr. Lecz umowa londyńska z r. 1924 podpisana przez Herriota, sankcje te sparaliżowała. „Journal" przypuszcza, iż sankcje będą raczej gospodarcze i finansowe, aniżeli militarne.

Londyn, 16. 1. (Radjo wł.) Prasa angielska przyjmuje z zadowoleniem kompromis w sprawie sankcyj. Snowden w Hadze uważał ustawicznie sprawę tę za niewłaściwie wysuniętą. Zdaniem jego obecne jej rozwiązanie nie waśni Francji z Anglją, a równocześnie nie zagraża planowi Younga.

Haga, 15. 1. (PAT.) Zdecydowano się przeprowadzić zmianę w 18-ym artykule statutu Banku Międzynarodowego, w tym duchu, ażeby wykluczyć wszelką możność zastąpienia Banku Rzeszy przez jakiekolwiekbądź inne konsorcjum, czyli Bank Rzeszy zmuszono ustawowo do wzięcia udziału w Międzynarodowym Banku. Z tego też względu ustęp planu Younga, w którym jest powiedziane, że byłoby „wskazane", aby Bank Rzeszy wziął udział w Banku Międzynarodowym, zastąpiono zwrotem „obowiązany jest".

Gdańsk, 16. 1. (PAT) Delegat Gdańska na konferencję haską senator dr. Kamnitzer po powrocie z Hagi oświadczył przedstawicielowi PAT w Gdańsku, że po przybyciu delegacji gdańskiej do Hagi wyłoniło się pytanie, czy Gdańsk ma dążyć do udziału w konferencji. Po naradach delegatów gdańskich z przewodniczącym delegacji polskiej Mrozowskim, delegaci gdańscy zdecydowali się, na skutek jego rady, nie domagać się udziału w konferencji, ponieważ przez to strona materjalna sprawy mogła ucierpieć.

Rokowania, prowadzone w Hadze przez delegację gdańską były w najściślejszym kontakcie z delegacją polską. Delegaci Gdańska stwierdzili po swem przybyciu do Hagi, że finansowi rzeczoznawcy państw wierzycielskich byli doskonale poinformowani o położeniu finansowem Wolnego Miasta. Kończąc senator oświadczył: „Uważam za swój obowiązek podkreślić, że delegacja polska na konferencję haską ze swym przewodniczącym Mrozowskim w najbardziej lojalny i najżyczliwszy sposób udzielała swego poparcia zabiegom delegatów gdańskich".

Sprawy polsko-niemieckie w Radzie Ligi Narodów

Genewa, 15. 1. (PAT). Na popołudniowem posiedzeniu Rady odczytano petycję „Volksbundu", skarżącego o polonizację pracowników spółki brackiej. Sprawa tej petycji była już raz omawiana na sierpniowem posiedzeniu Rady, przyczem Rada zdecydowała wówczas odłożyć rozpatrzenie jej do następnej sesji. Nadeszły wyjaśnienia rządu polskiego. Sprawozdawca Adatci zaproponował, aby Rada przyjęła do wiadomości to wyjaśnienie. Rada przyjęła raport Adatciego, oświadczając, że środki zastosowane przez władze polskie, stanowią najzupełniej zadawalające załatwienie sprawy, podniesionej w petycji „Volksbundu". Tak samo została załatwiona sprawa Lubosza.

Wysłuchano raportu w sprawie skargi Związku Polaków w Niemczech, dotyczącej trudności, napotykanych przez polskich nabywców ziemi i nieruchomości na G. Śląsku niemieckim.

Rada wyraziła zadowolenie z zastosowanych przez rząd niemiecki środków, mających na celu zabezpieczenie praw mniejszości polskiej na G. Śląsku niemieckim.

Następnie rozpatrywano sprawę skargi Wieslera, dotyczącej wyborów w Radzie pracowników w kopalniach, należących do Huty Królewskiej i Huty Laury W tej sprawie na wniosek sprawozdawcy Rada zdecydowała zastosować postanowienia układu polsko - niemieckiego, podpisanego w styczniu 1929 w Paryżu, a dotyczącego pewnych zmian proceduralnych w wykonywaniu konwencji górnośląskiej. Wspomniany układ ma na celu odciążenie Rady od zbyt wielkiej ilości skarg mniejszościowych, które zgodnie z art 147 konwencji wpływają bezpośrednio na Radę — Dzięki temu układowi liczba skarg mniejszościowych z G. Śląska znacznie się zmniejszyła.

Przemówienie min. Zaleskiego w Genewie

Genewa, 16. 1. (Radjo) Na dzisiejszem plenarnem posiedzeniu Rady Ligi Narodów min. Zaleski jako przewodniczący wygłosił dłuższe przemówienie z okazji 10-lecia istnienia Ligi Narodów. Mówca stwierdził m. in., że działalność Ligi Narodów w pierwszych 10 latach jej istnienia nie zawiodła. Liczba sceptyków i pesymistów, którzy nie wierzyli w pokojową działalność Ligi, tak znaczna w 1920 r., zmniejsza się stale. Jeśli w r. 1920 niejeden mówił sobie: „contra spem spero", dziś wierzymy, ponieważ wiemy. Wiemy, że znajdujemy się na dobrej drodze i nie zbłądziliśmy, znamy racjonalne metody naszej pracy, umiemy obliczyć największe wysiłki i przewidzieć rezultaty, które możemy w Lidze osiągnąć. Zdajemy sobie również sprawę z wartości zmiany, wywołanej przez dobroczynny wpływ Ligi w psychologji kolektywnej narodów. Te zmiany głębokie, które powstały w umysłach i sercach ludzkości, stanowią najpewniejszą gwarancję pokoju."

Krwawe awantury komunistyczne w Niemczech

Berlin, 16. 1. (Radjo.) Mimo akcji policyjnej wczorajsze rozruchy i demonstracje komunistyczne w Berlinie przeciągały się do późnego wieczora. Zbierających się stale na nowo demonstrantów policja rozpędzała pałkami gumowemi. W dzielnicy Neukoeln aresztowała policja posła do Reichstagu — Sabottke'go W Neukoeln demonstranci obrzucili kamieniami samochód z policjantami. Aresztowano około 100 komunistów.

W miast. Hartmannsdorf w pobliżu Chemnitz doszło wczoraj do krwawego starcia. Kilka tysięcy robotników przybyłych z Chemnitz i okolicznych osad fabrycznych w celu zaprotestowania przeciwko wyrokowi sądu pracy w Hartmannsdorf, usiłowało wedrzeć się gwałtem do fabryki, gdzie sąd rozpatrywał sprawę strajkujących robotników tej fabryki. Ze strony policji i ze strony robotników padły strzały. 4 robotników poniosło śmierć.

W Normacji demonstranci, na których czele stał komunistyczny poseł do sejmu pruskiego Müller, strzelali do policji, która również użyła broni palnej. Jeden z demonstrantów został zabity.

L. Janta-Połczyński ministrem rolnictwa

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Dzisiaj w południe p. Prezydent, który z rana powrócił z polowania w Białowieży, podpisał nominację p. Leona Janty-Połczyńskiego na ministra rolnictwa. O godz. 12,15 min. Janta-Połczyński złożył na ręce p. Prezydenta przysięgę P. Leon Janta - Połczyński urodził się 25 maja 1867 r. w Wysokiej pow. tucholskiego. Studja prawnicze i rolnicze odbył w Krakowie, Berlinie i Paryżu, poczem poświęcił się pracy społecznej. W r. 1896 wszedł do sejmiku powiatowego w Tucholi, wkrótce został patronem kółek rolniczych na Pomorzu. Dr Janta-Połczyński otrzymał z ramienia stronnictwa chrześcijańsko-narodowego mandat do pierwszego Senatu.

O dyskusję nad całokształtem polityki zagranicznej

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Na posiedzeniu senackiej komisji zagranicznej i wojskowej, odbytem pod przewodnictwem sen. Kozickiego, sen. Seyda zwrócił się do przewodniczącego z prośbą o spowodowanie posiedzenia komisji, na którem możnaby przedyskutować całokształt polityki zagranicznej. Komisja aprobowała to stanowisko. Jedynie sen Kamieniecki — B. B. prosił, aby zaczekać na przyjazd min. Zaleskiego z Genewy (w)

Z różnych stron Polski

Konfiskata zepsutego mięsa w stolicy.

W ciągu m. grudnia zatrzymano w Warszawie ogółem 8.025 kg. mięsa i wędlin, dowożonych do stolicy z prowincji Skonfiskowano wskutek zupełnego braku stempli i plomb 1.545 kg. mięsa i 272 kg. wędlin.

Sprawy winnych skierowano do władz administracyjnych w celu ukarania za przekroczenie obowiązujących przepisów.

Przechowywanie recept w aptekach.

Departament służby zdrowia min. spraw Wewn. zamierza zmienić swe rozporządzenie z dnia 30 czerwca 1930 r., dotyczące recept aptecznych. Zmiana ma polegać na zarządzeniu przechowywania w aptekach na terenie całego państwa wszystkich recept oryginalnych a dołączenia do lekarstw tylko odpisów recept.

Holowniki w porcie gdyńskim.

W tych dniach przybył do Gdyni, zakupiony w Królewcu nowy holownik dla obsługi taboru pogłębiarskiego. Jest to czwarty z rzędu i najmniejszy holownik portowy Gdyni, gdyż do istniejących „Ursusa" o sile maszyn 500 KM i „Tura" o sile 250 KM, zakupiono miesiąc temu w Roterdamie nowy holownik o sile 350 MK.

Prócz tych holowników, port gdyński posiada motorową łódź pilotową Prywatne firmy posiadają kilka holowników i kilka motorówek, pomagających przy przesuwaniu statków z miejsca na miejsce. Największy tabor pomocniczy posiada firma „Polskarob"; najsilniejsze holowniki prywatne są zatrudniane przez firmy wykonywujące roboty pogłębiarskie w porcie.

Zakład ginekologiczny w Gdyni.

Gdyni przybyła nowa placówka lecznicza. Jest nią t. zw. „Lecznica nadmorska", zakład ginekologiczny, położony na Kamiennej Górze tuż obok Domu Zdrojowego.

Przedłużenie do 17 tygodni okresu zasiłkowego dla bezrobotnych robotników.

Na wniosek zarządu głównego funduszu bezrobocia, minister pracy i opieki społecznej zarządził w porozumieniu z ministrem skarbu przedłużenia do 17 tygodni okresu uprawnienia do pobierania zasiłków na mocy ustawy z dnia 18 lipca 1924 roku, dla bezrobotnych robotników, którzy do 28 lutego 1930 roku wyczerpali lub wyczerpią 13-tygodniowy okres, przewidziany w art. 13 ustawy wyżej wspomnianej.

Spis miejscowości, których dotyczy powyższe zarządzenie, ukaże się w najbliższym numerze „Monitora Polskiego".

Konferencja żydowska w Wilnie

Z Grodna donoszą, że na odbytej tam konferencji przedstawicieli gmin żydowskich Wilna, Grodna i Białegostoku uchwalono zwołać w marcu rb do Wilna wielką konferencję gmin żydowskich z Kresów Wschodnich, na której omówiona zostanie sytuacja prawna gmin oraz możliwość prowadzenia przez takowe działalności oświatowej oraz zajmowania się kwestjami opieki społecznej.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8,87,4 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,50 do 212,80 zł, gotówką 212,10 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,06 do 173,32 zł, gotówką 172,72 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 16 stycznia 1930.

Na dzisiejszem zebraniu giełdowem panowała przeważnie tendencja utrzymana

Z pap procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poż. konwers 50 proc. i robiono transakcje 8 proc. listami dolarowemi Pozn. Ziem. Kredyt. po 92 proc. (przy dew. 8,896), 4 proc. listami zast. konwert. ziemskiemi po 40 proc. i 6 proc. listami żytniemi po 21,— (za 1 ctr. mtr.). Większy popyt zauważono na premj dolarowe, za które płacono dość wysoki kurs 73,— jednakże nie było oddawców.

Z akcyj bankowych większy popyt na Bank Polski po 175,—.

Z akcyj przemysłowych handlowano Herzfeldem po 46,— i R. Mayem po 85,— jedne i drugie w transakcjach. Pozatem poszukiwano bez notowania Centr. Rolników po 90,— i Unję po 94,—.

Ceduła urzędowa z dnia 16 stycznia 1930 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 50% P
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 92% +
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 21,— +

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 175,— P.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)

Herzfeld - Viktorius I em. zł 46,— +
Dr Roman May I em. zł. 85,— +

Tendencja: Utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

dnia 16 stycznia 1930 r.

Waluty	Gotówka		
Dol. St. Zjedn.	sp. 8,87	sp. 8,89	kup. 8,85

Dewizy:

	trans	sprzed.	kup.
Belgja	124,15	124,46	123,84
Holandja	358,40	359,40	357 50
Londyn	043,39½	043,50	043,28½
Nowy Jork	008,89,6	008,91,6	008,87,6
Nowy Jork kabel	008,91,4	008,93,4	008,89,4
Oslo	238,23	238,83	237,63
Paryż	035,02	035,11	034,93
Praga	026,36	026,42	026,30
Szwajcarja	172,46	172,89	172,03
Wiedeń	125,36	125,67	125,05
Włochy	046,67	046,79	046,55

Tendencja niejednolita.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż inwest	000,00	120,50	121,00
5% poż premj dol.	074,75	076,00	075,75
5% poż konw	000,00	000,00	040,75
10% poż. kol.	000,00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00—124,00
Bank Polski	176,75—177,25
Bank Powsz Kred.	000,00—110,00
Bank Zachodni	000,00—080,00
Bank Zw Sp Zarob.	000,00—078,50
W T Węgla	000,00—050,00
Nobel	000,00—011,00
Modrzejów	000,00—015,00
Ostrowieckie zakłady	000,00—066,00
Monopol Gdański	279,38—277,66
Starachowice	000,00—021,00

Tendencja utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin dnia 16 stycznia 1930.

Pszenica march od st załad 76-77 kg przeciętn jakości	245,00—248,00
Tendencja nieco słabsza.	
Pszenica march od st zał 78-79 kg, przeciet. jakości	247,00—2,5000
Tendencja nieco słabsza.	
Żyto march od stacji załad 72 kg przeciętnej jakości	156,00—157,00
Tendencja słabsza	
Owies march do stacji załad	135,00—143,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień browarny	180,00—195,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	162,00—170,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	000,00—172,00
Tendencja cicha	
Kukurydza loco Hamburg	000,00—155,00
Tendencja cicha.	
Mąka pszenna	29,75—35,25
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia	21,75—25,25
Tendencja słabsza.	
Śpa pszenna	10,25—10,75
Tendencja stała.	
Śpa żytnia	08,75—09,25
Tendencja słabsza.	
Groch Victoria	25,00—34,00
Groch drobny	23,00—26,00
Groch pastewny	21,00—22,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	18,50—20,00
Wyka	22,00—25,00
Łubin niebieski	14,00—15,00
Łubin żółty	17,00—18,00
Seradela nowa	26,00—31,00
Makuch rzepakowy	17,40—17,90
Makuch lniany	22,40—23,80
Wytłoki suszone	08,00—08,20
Śrót Soy.	15,10—15,30
Płatki ziemniaczane	14,00—14,50
Ziemniaki jadalne białe	1,90— 2,20
Ziemniaki jadalne czerwone	2,10— 2,50
Ziemniak jad inne żółte	2,70— 3,10
Ziemniaki jadalne nerkowe	3,80— 4,20
Ziemniaki fabryczne w kg	0,08— 0,09

Ogólna tendencja spokojna

Uwaga: Ceny za centnar od marchijskiego dworca.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 16 stycznia 1930.

Wypłaty na Warszawę 46,85—47,05
Noty wielkie. 46,70—47,10

Za 2 dni **Wielki Bal Maskowy „Polonii“** *w Domu Rzemieślniczym.*
Pw 8 645-2,135

Wobec rewizji konstytucji

Przemówienie posła prof. Winiarskiego (Klub Narodowy)

Wczoraj na drugiem posiedzeniu komisji konstytucyjnej poseł prof. Winiarski w ten sposób uzasadniał stanowisko Klubu Narodowego wobec zagadnienia ustrojowego:

Ze względów formalnych nie mogliśmy wnieść odrębnego projektu rewizji konstytucji. Zgłoszone poprawki nasze stanowią jednak konstrukcyjną całość. Obowiązującej konstytucji nie uważamy za złą, lecz za nieodpowiednią. W innych warunkach mogłaby być dobrą, w naszych jednak jest nieodpowiednią. Wbrew temu, co mówił poseł Piłsudski, już przed przewrotem majowym, niektóre stronnictwa dzisiejszej opozycji uznawały konieczność rewizji.

Projekt B. B. wychodzi z założenia konieczności wzmocnienia władzy, projekt lewicy z konieczności obrony demokracji. Dla nas celem jest, by państwo nasze było silne i praworządne. Rzeczy tych rozłączać nie można, bo w dzisiejszych czasach silnem może być tylko państwo praworządne. Chodzi nam więc o dobrą i celową organizację państwa. Uważamy, że nie należy ograniczać się do zagadnienia władzy, lecz przeprowadzić całkowitą rewizję. Projekt lewicy zmierza do zniesienia Senatu. Uważamy, że parlament musi być tak zorganizowany, aby mógł dotrzymywać kroku rządowi w jego pracach. Dwuizbowość jest rzeczą niesłychanej wagi, ustawy bowiem, które przechodzą przez alembik dwóch izb, stoją na wyższym poziomie; rewolucje najłatwiej robić przy systemie jednoizbowym, a wszędzie tam, gdzie chodzi o stałość stosunków prawnych, dwie izby są konieczne. System ten istnieje zresztą niemal we wszystkich państwach parlamentarnych, istniał także i w dawnej Polsce, nie powinniśmy więc zrywać z tradycją przeszłością. W dawnej Polsce Sejm oznaczał zawsze obie izby: poselską i senatorską. Nasza poprawka zmierza do przywrócenia tego, aby Sejm składał się z izby poselskiej i senatorskiej. Na zachodzie socjaliści nigdzie nie zwalczają Senatu, a i w naszym projekcie lewicy znajdujemy surogat w postaci izby pracy, która stopniowo mogłaby się stać właśnie drugą izbą. Należy więc jawnie wejść na drogę dwuizbowości.

Nasze poprawki wprowadzają równouprawnienie obu izb w sprawie ustawodawstwa i kontroli nad rządem, a tylko w niektórych szczegółach oddają pierwszeństwo izbie poselskiej. Trzeba jednak przytem pomyśleć o ulepszeniu prawa wyborczego. Godzimy się na podniesienie wieku wyborców, a proponujemy dalej zmniejszenie liczby posłów, pewne ograniczenie proporcjonalności, oraz większe uwzględnienie tych części społeczeństwa, które przez wyższą oświatę i wyrobienie obywatelskie są bardziej do tego powołane. Proponujemy wybór połowy Senatu przez głosowanie powszechne z temi ograniczeniami, które dziś istnieją, a drugą połowę mają stanowić przedstawiciele interesów gospodarczych i kulturalnych. Natomiast sprzeciwiamy się powoływaniu do Senatu nominatów, nie dlatego, żeby sama idea była zła, ale zrozumiałe byłoby, gdyby ich wprowadzało się jako czynnik stały, a nie tylko na jedną kadencję, bo w ten sposób staliby się tylko narzędziem w ręku władzy rządowej.

Jesteśmy za wzmocnieniem władzy Prezydenta, to znaczy władzy rządu, bo nie można tych rzeczy oddzielać. Proponujemy: veto zawieszające dla Prezydenta, prawo powoływania i usuwania rządu, przewodniczenia w Radzie Ministrów, mianowania trzech członków Trybunału Konstytucyjnego, mianowania, na prezentację odpowiednich ciał, prezesa Rady Stanu i 30 radców, oraz prawo, które już obecnie ma, rozwiązywania izb. Są to wielkie przywileje, których nawet królowie nie mają.

Chcemy stworzyć rząd stały, ale nie nieodpowiedzialny. Poprawki nasze zmierzają do tego, nie trzeba co roku uchwalać rekruta, lecz tylko zmiany kontyngentu, wprowadzają pewne rygory w sprawie uchwalania budżetu, ograniczają mechanicznie odpowiedzialność parlamentarną Rządu.

To, co prezydent już dziś w Polsce posiada, jest bardzo wiele i więcej materjalnie, niż posiada prezydent w Ameryce, jeżeli się uwzględni siłę ekonomiczną społeczeństwa amerykańskiego, mały stopień etatyzacji i małą liczbę osób, zależnych od rządu w Ameryce. Także wpływu na opinję publiczną rząd amerykański nie posiada, a gdyby chciał wpływać na wybory, toby mu się to nie udało. Nie ma tam w swym ręku prasy, kolei, telegrafu, itp.

Wybór prezydenta viritim jest niebezpieczny, a wybór przez elektorów sprowadza się w gruncie rzeczy do tego samego i system ten wcale się nie okazał dobrym w Ameryce, gdzie np. w r. 1801 dopiero 38-me głosowanie dało rezultat. Pozostawiamy system obecny. Wybór przez głosowanie powszechne prowadzi łatwo do zamachu stanu, do t. zw. bonapartyzmu.

Dla ulepszenia ustawodawstwa wprowadzamy Radę Stanu. I w tym punkcie możemy się powołać na naszą polską tradycję za Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego.

Wreszcie wprowadzamy Trybunał Konstytucyjny na to, ażeby nie sprowadzać wszystkiego do konfliktu między parlamentem a rządem.

Sprzeciwiamy się proponowanej przez lewicę autonomji pod kątem widzenia mniejszości narodowych, oraz rozdziałowi kościoła od państwa. Nie możemy się też zgodzić, ażeby własność była nietykalna tylko poniżej 60 ha. Nie godzimy się na upaństwowienie produkcji, komunikacji itd. i na to, ażeby przy sposobności rewizji konstytucji wprowadzać zasadnicze zmiany w systemi szkolnictwa.

Nie jestem pesymistą co do tego, ażeby nie było nadziei, że potrafimy w tym Sejmie pewne rzeczy pożyteczne przeprowadzić, chociaż należy zaznaczyć, że gdyby wybory były się odbyły pod hasłem rewizji konstytucji, to ta rewizja byłaby ułatwiona. Jeżeliby zaś nie doszło do naprawy ustroju, to należałoby doprowadzić do rozwiązania tego Sejmu i przeprowadzenia nowych wyborów już wyraźnie na podstawie pewnych haseł naprawy konstytucji.

To do czego zmierzamy, nie ma wykluczać możności dalszego rozwoju. Właśnie przyjęcie naszych poprawek zapewni możność pokojowego dalszego rozwoju państwa.

W dalszej dyskusji konstytucyjnej przemawiał imieniem Wyzwolenia poseł Bagiński, który, polemizując głównie z posłem Winiarskim, nazwał projekt Klubu Narodowego esencją konserwatyzmu, próbą wprowadzenia wszystkiego tego, co albo już się przeżyło, albo przez demokrację zostało obalone. Projekt zaś B. B. czemś pośrednim między hamletyzmem a faszyzmem. W projekcie BB. dopatruje się przerostu władzy prezydenta, który stałby się właściwie jedyną instancją ustawodawczą.

Przesadnie operuje się zarzutem lekkomyślnego obalania rządów przez Sejm. W Sejmie nie było nigdy tendencji do nadużywania tych uprawnień, czego dowodem, że tylko trzy gabinety zostały obalone.

Jeśli obliczono, że do przewrotu majowego zmieniło się w Polsce 14 rządów, to trzeba dodać, że po przewrocie mamy już 7-y gabinet.

Regulamin sejmowy, nieraz może więcej zrobić niż niejasny przepis konstytucji. Niedawno właśnie myśmy zmienili regulamin w kierunku usprawnienia prac. Ci panowie, którzy najbardziej narzekają na parlament, nie pomagają nam w tej pracy ku jego usprawnieniu.

Sprawa reformy rolnej także ma ogromne znaczenie gospodarcze. Przy jej rozważaniu plącze się zawsze argument odszkodowania. My jesteśmy zwolennikami reformy bezmała bez odszkodowania, ale jest to rzecz, która się nadaje do dyskusji. Natomiast stanowisko Kl. Nar. sprawę przecina.

Co do sprawy mniejszości narodowych mieliśmy różne okresy. Do r. 1922 były u nas dwie kategorje obywateli: Polacy i inni. Ten okres skończył się dla Polski tragicznie i minął bezpowrotnie. W drugim okresie weszli do Sejmu, Senatu, Trybunału Stanu i innych instytucyj także przedstawiciele mniejszości, którzy przekonali nas, że takt i umiar nie są wyłącznie przywilejem przedstawicieli Polski. W trzeci etap jeszcześmy nie weszli. Będzie to okres, w którym mniejszości uczują się odpowiedzialne za to, co się dzieje w państwie i będą mogły otwarcie powiedzieć, że ten a ten rząd mogą poprzeć. Dopiero w tym stanie rzeczy będą się mogły u nas ustalić normalne stosunki. Do tego prowadzić może także autonomja terytorjalna. Jest to sprawa zawikłana, która w Klubie Narodowym ma stanowczego przeciwnika. Musimy sobie życzyć, aby ta rzecz była rozważana w sposób jaknajmniej jątrzący. Dzisiejsze ustawy samorządowe dają już sporo uprawnień mniejszościom, co jednak niema praktycznego skutku, dlatego, że władze administracyjne sztucznie robią większość. Ze sprawą autonomji mniejszości łączy się także moralne uprawnienie do bronienia mniejszości polskich na kresach naszych.

Ilekroć rządy dyktatorskie potrzebowały ofiar od narodu, zawsze odwoływały się do przedstawicieli ludności nawet wówczas, gdy jeszcze nie było parlamentów. Tak było i u nas w r. 1920, a w r. 1926 myśmy także to robili w przekonaniu, że hasła przewrotu majowego są szczere. Niestety rzeczywistość nas zawiodła i idealne hasła pogubiły się po drodze. W całym świecie jednak widzimy dziś zmierzch dyktatury. Jeżeli system obecny będzie zlikwidowany i wytworzy się atmosfera swobody i spokoju, umożliwi nam to rzeczowe ustosunkowanie się do wszystkiego.

Rzeczowo o budżecie

Pos. Kazimierz Zaczek, b. dyrektor dep. budż. i następnie wiceminister skarbu, jeden z wybitnych u nas znawców spraw skarbowych, a w szczególności budżetowych, zasiadający obecnie na ławach poselskich B. B., ogłasza w „Dniu Polskim“ uwagi o budżecie obecnie przedłożonym i mówi m. in.:

„W najwyższym stopniu nieelastyczny budżet nasz, nie dający się skomprymować tak, jakby tego wymagała obecna recesja konjunkturalna, ciąży fatalnie na naszem gospodarczem życiu. Do trzymiljardowego budżetu państwowego doliczyć trzeba ciężary, które ludność ponosi z tytułu budżetów samorządow terytorjalnych. W tej dziedzinie wzrost wydatków, a więc i wzrost obciążenia, idzie w tempie znacznie szybszem, niż przy budżecie państwowym. I tak w roku 1927-28 wydatki samorządów terytorjalnych wyniosły sumę okrągło 730 milj. złotych. W następnym roku (ostatecznych obrachunków jeszcze nie mamy) nastąpił bardzo znaczny rozrost, zwłaszcza wydatków nadzwyczajnych w miastach (o 150 proc.), tak, że przyjmuje się w obliczeniach jako niewątpliwe, iż budżety łączne całego samorządu terytorjalnego, nie licząc Górnego Śląska, w roku 1928-29 osiągnęły już kwotę 1 miljarda zł, w roku bieżącym sumę tę znacznie przekroczyły, a na rok 1930-31 grożą dalszą podwyżką. Łączy się to z fatalną sytuacją finansową miast, stawiającą rząd i sejm wobec problemu, domagającego się naglące załatwienia. Wreszcie do obciążeń prawno-publicznych doliczyć należy budżety zakładów ubezpieczeń społecznych z kwotą około pół miljarda złotych rocznie. Tak więc łączne budżetowe obciążenia ludności na rzecz przymusowych związków prawno-publicznych przekroczą w roku 1930-31 znacznie kwotę 4 i pół miljarda złotych. Wynosi to około 150 zł rocznie, przy dochodzie społecznym około 500 zł na głowę mieszkańca. Ten stan rzeczy wymaga jaknajgłębszego zastanowienia i energicznego działania. Przed rządem i Sejmem stoi zadanie pierwszorzędnej doniosłości wstrzymania rozrostu budżetów publicznych, co w świetle przytoczonych cyfr staje się centralnem zagadnieniem skarbowem i gospodarczem.

„Reforma systemu podatkowego jest dalszym problemem kapitalnej wagi... Wypada wyrazić żal, że reforma ta nie została przeprowadzona w latach ubiegłych, bogatych w nadwyżki budżetowe. Dziś, w okresie niewątpliwego napięcia strony dochodowej i wydatkowej budżetu, zrozumiała jest daleko posunięta wstrzemięźliwość ministra skarbu w tej dziedzinie, wstrzemięźliwość, której konsekwencją musi być nadmiernie wolny bieg oczekiwanej poprawy naszej sytuacji gospodarczej.

„Niemal równocześnie z dyskusją nad budżetem i problemami gospodarczemi rozpoczyna się w Sejmie praca nad zmianą konstytucji. Fakt to słuszny i logiczny wobec ścisłej łączności polityki z położeniem gospodarczem kraju. Stabilizacja stosunków politycznych, wznowienie ustawodawczej działalności państwa, usunięcie stanu niepewności, co do reform ustrojowych i dróg, jakiemi reformy te mają być wprowadzone, to nieuniknione warunki, bez których o trwałej, nie na chwilowych konjunkturach opartej, poprawie sytuacji ekonomicznej myśleć nie można. Wprowadzenie elementu psychicznego uspokojenia w opinji publicznej wewnątrz kraju i ugruntowanie zaufania zagranicy do normalnego przebiegu czekających nas zmian ustrojowych jest podstawowym fundamentem, na którym ułożenie i ewolucyjne realizowanie programu gospodarczego dokonane być może“.

Poglądy te (do których p. pos. Zaczek dodaje uwagi również o opłakanym stanie siły nabywczej ludności wiejskiej, czyli dwu trzecich kraju, o konieczności poprawy bytu urzędników, oraz o sprawie budowlanej) nie różnią się od poglądów wypowiadanych stale ze strony Stronnictwa Narodowego, czyli świadczą, że na gruncie rzeczowego rozważania sprawa jest jasna.

Jubileusz metropolity ruskiego

W artykule pod tym nagłówkiem we wtorkowym numerze pisma znalazła się przykra omyłka drukarska, którą niżej naprawiamy:

Zamiast „rozbudził może w sercu metropolity, który się pisze „katolickim“ marzenia“ — ma być „halickim“.

Rozruchy robotnicze w Anglji

Londyn, 16. 1. (AW.) W zagłębiu węglowem nowej południowej Walji w Aberdeen strajkujący górnicy w liczbie 2 tys. usiłowali przedostać się do szybów kopalnianych. Wezwana policja atakujący tłum rozproszyła, używając pałek gumowych. 20 osób zostało ciężko rannych. W 3 innych miejscowościach doszło do starć między policją, a strajkującymi.

MONARQUE
LIKIER À LA CHARTREUSE
HULSTKAMPA

Zebranie ogólne

Młodych Obozu Wielkiej Polski

przy Wydziale Grodzkim m. Poznania

odbędzie się **w czwartek, 16 stycznia br.** o godz. 20-tej w sali Stronnictwa Narodowego przy św. Marcinia 65 (nad kinem „Colosseum“).

Na porządku dziennym referat magistra ekonomji pana J. Zdzitowieckiego na temat; „Konstytucja, budżet a Sejm“ oraz sprawy organizacji. Wstęp wolny dla zwolenników naszego ruchu, wprowadzonych przez członków.

Wydział Grodzki.

Charakter współpracy katolików w Czechosłowacji

Ściślejsza współpraca wszystkich katolickich stronnictw w Czechosłowacji, bez różnicy narodowości, nie przestaje być przedmiotem ożywionych rozważań zarówno w prasie, jak i w klubach poselskich. Konieczność jej uznają dziś zgodnie wszystkie ugrupowania katolickie w republice. Również organy naczelne poszczególnych partyj, stojących na gruncie katolickim, wyrażają zapatrywanie, iż solidarne postępowanie katolików w życiu publicznem wskazane jest z wielu powodów nie tylko partyjnych, lecz i ogólno - społecznych. Różnica zdań ujawnia się dopiero co do rozmiarów i charakteru przyszłej koordynacji. Chodzi o to, czy ma się ona odnosić też do spraw politycznych, czy ograniczać się tylko do tematów kulturalnych. Tego ostatniego punktu widzenia broni przywódca słowackiego stronnictwa katolicko - ludowego ks. Hlinka

W dniu 11 stycznia wystosował on z ramienia swej partji do zarządu trzech innych stronnictw katolickich w rzeczypospolitej czechosłowackiej: czeskiej partji ludowej, niemieckiej grupy chrześcijańsko - społecznej oraz węgierskiej frakcji katolicko - społecznej, apel, w którym gorąco nawołuje do nawiązania bezpośredniego kontaktu między obozami katolickiemi. Współpracę taką wyobraża sobie w ramach oświatowo-religijnych, wykluczając tymczasowo momenty polityczne i zostawiając na boku względy ekonomiczne Dnia 12 stycznia deklarację tę wydrukowały równocześnie praskie „Lidove Listy", ołomuniecki „Naszynec", bratysławski „Slovak", „Deutsche Presse" i „Kassai Ujság", a więc wszystkie naczelne dzienniki czeskich, słowackich, niemieckich i węgierskich katolików.

W ciągu 14 do 17 stycznia odbywają się narady w łonie poszczególnych partyj, które zwołały w tym celu swe zarządy. Jednocześnie zajmują się inicjatywą ks. Hlinki prezydja klubów poselskich: czeskiego, liczącego — 25, słowackiego — 19, niemieckiego — 14 i węgierskiego — 9 członków.

Najprędzej odezwała się rada naczelna frakcji węgierskiej, która z przyczyn raczej taktycznych, niż narodowych, czy politycznych powitała krok ks. Hlinki bardzo sympatycznie i odrazu wyraziła zgodę. Na wspólnych konferencjach bloku katolickiego reprezentować ją będzie prezes partji, ziemianin, G. Szullo, znany z rozgałęzionych stosunków z zagranicą. Obok niego drugim delegatem zostanie wiceprezes stronnictwa poseł Dobransky. Niemieccy chrześcijańscy socjaliści wydelegują prawdopodobnie posłów Luscke i Petersilkę. W imieniu czeskiej partji katolicko - ludowej pertraktować będzie jej generalny sekretarz poseł Staszek, podczas, gdy ludowców słowackich reprezentować ma sam ks. Hlinka. Te wspólne obrady toczyć się będą w Pradze koło 20 stycznia. Poprzedzane będą poufnemi naradami w wydziałach wykonawczych wszystkich czterech wyżej wspomnianych ugrupowań. Jaki będzie ich wynik, chwilowo jest jeszcze nie wiadome, lecz z głosów prasy wynika, że w stronnictwach zainteresowanych przeważa nastrój za stworzeniem wspólnego frontu katolickiego.

Jednocześnie rozważana jest najważniejsza kwestja, której ostateczne uregulowanie pozostaje w ścisłym związku z projektem ks. Hlinki i która posiada charakter nie teoretyczny, lecz czysto praktyczny: jak przeprowadzać przyszły wspólny program katolicki w izbach prawodawczych, rzadzie i społeczeństwie. Tu wchodzi w grę wybór taktyki i przez to cała sprawa przybiera szersze tło polityczne. W praktyce nie będzie można poprzestawać na sprawach wyłącznie kulturalnych i religijnych, mimo, że te ostatnie figurują narazie jako jedyne w proponowanym programie. Innemi słowy: od spraw religijnych, moralnych, szkolnych, oświatowych się wyjdzie, a na politycznych się skończy. Inny rozwój wypadków jest w dzisiejszych stosunkach nie do pomyślenia. Zdaje sobie z tego sprawę również ks. Hlinka, który tylko dla tego, by z góry całego zagadnienia niepotrzebnie nie utrudniać nie wspomina w swym projekcie o polityce.

Taki jest faktyczny stan, w jakim sprawa znajduje się w połowie stycznia Czy i o ile doprowadzą rozpoczęte rokowania do stworzenia i ugruntowania istotnego bloku katolickiego, o którym mówi i pisze się w Czechosłowacji od dwóch mniej więcej lat, trudno dzisiaj rozstrzygnąć. Znamiennem jest, że wyraz „blok" w związku z wystąpieniem ks. Hlinki częściej wymawia się teraz w kołach, pozostających poza sferami katolickiemi. Znaczy to, iż problemat staje się w państwie bardzo aktualnym i nie jest lekceważony ani w obozie socjalistycznym, ani też przez wodzów bloku agrarno - mieszczańskiego. Tu i tam widzą jednak trudności, na jakie z natury rzeczy natrafi zjednoczenie grup katolickich.

Blok katolicki nie należy w Czechosłowacji do nieziszczalnych marzeń politycznych, lecz nie można stworzyć go w ciągu kilku lub kilkunastu dni. Najpierw należy ustalić we wszystkich szczegółach wspólny ideowy program, jednolitą orjentację polityczną i zasadniczą linję zgodnego postępowania. Bez wyjaśnienia i poprzedniego uzgodnienia wszelkich ewentualności niema mowy o organiźmie stałym, wewnątrz zwartym i na zewnątrz autorytatywnym. Chwilowe ujednostajnienie taktyki dziś już nie wystarczałoby. To też w łonie największego stronnictwa katolickiego, czechosłowackiej partji ludowej, bardzo skrupulatnie się nad tem wszystkiem zastanawiają. Wiedział o tem dokładnie z góry doświadczony polityk ks. Hlinka i dlatego wyraźnie ogranicza si ęnarazie do spraw kulturalnych. Przewiduje wprawdzie, że w praktyce nie uda się uniknąć momentów politycznych, lecz należy postępować od prostych rzeczy do bardziej skomplikowanych. Zjednoczenie kulturalne nie spotka się nigdzie z przeszkodami, zasługującemi na uwagę. O tem ks. Hlinka zapewne ani na chwilę nie wątpi, liczy się jednak z tem, iż główną rzeczą jest dostać wpływowych przywódców ruchu katolickiego do wspólnej sali konferencyjnej, reszta będzie już sprawą logicznego rozwoju wypadków. Nawet gdyby nie doszło jeszcze do założenia bloku politycznego, współpraca kulturalna byłaby dobrym w tym kierunku krokiem i wstępem.

V. Dresler.

ul. Marsz. Focha 4 przy Kaponierze.

Telefon 78-96.

W piątek, dnia 17 stycznia 1930

premjera przemiłego filmu pod tytułem:

„Gwiazda Alhambry"

W głównej roli: rozkoszna Katarzyna Nagy, w pozostałych rolach: J. Kowal-Samborski, Kurt Vespermann, Paweł Morgan.

Przedstawienia o godz 5 7 i 9. Przedsprzedaż biletów od godz. 12 do 14 dw 3905 Miejsca numerowane.

Gdańsk Kaszubom do pamiętnika

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Gdynia, w styczniu.

W ostatnią niedzielę spotkałem się na pewnem zebraniu z kilkoma Kaszubami, poważnymi i zamożnymi ludźmi, przybyłymi z pod Wejherowa i Kartuz. Przedmiotem ożywionej rozmowy stał się artykuł o Kaszubach, zamieszczony w „dancigerce" („Danziger Neuste Nachrichten"), dzienniku gdańskim, który rozchodzi się szeroko po polskiem Pomorzu i bywa chętnie czytany przez miejscową ludność. Kaszubi z pod Wejherowa i Kartuz oburzali się na niemiecką gazetę i zapominając o wrodzonej powściągliwości, nie szczędzili wymysłów pod adresem wszystkich Niemców.

Cóż tak obraźliwego dla Kaszubów zamieściła „Danziger Neuste Nachrichten"? Cóż takiego mógł napisać ten dziennik, który stale przypominał Kaszubom, że ich nic nie łączy z Polską i, że ich jedyne szczęście polega na łączności z Niemcami?

W dodatku etnograficznym „Danziger Neuste Nachrichten" (Nr. 8) znajdujemy obszerny feljeton o Kaszubach, pióra niejakiego A. Bertlinga

Co pisze Niemiec, posłuchajmy:

„Nie można zaprzeczyć, że z postacią kaszuby, który posługuje się pewnego rodzaju zniekształconym językiem polskim, łączą się pojęcia nieporządku, brudu i głupkowatej chytrości. Lepiej jednak charakteryzują Kaszubów brak osobistych potrzeb i przebiegła chciwość. Jeżeli się widzi nędzne chaty Kaszubów, nie tylko z zewnątrz, ale i wewnątrz, te domki, uszczelnione gliną i pokryte słomą, poszarpaną przez niejedną burzę, gdzie podłogę z desek zastępuje klepisko i gdzie sprzęt domowy odznacza się nieopisanem ubóstwem, możnaby sądzić, że są to biedni z najbiedniejszych. Tymczasem tak nie jest bynajmniej. W większości wsi nie ma ani jednego ubogiego. Każdy Kaszuba wyżywia się sam i posiada zawsze oszczędności na czarną godzinę".

Jedną z chat kaszubskich w powiecie kartuzkim opisuje autor następująco:

Na tle krajobrazu, który kusi do postawienia pięknej willi, stoi nędzna chata, której jedna izba mieści dziewięć osób, trzy krowy i kury Trzecią część izby zajmują krowy i nawóz, przez nie wyprodukowany. W pozostałej części mniejwięcej 4 metry na 4, wznosi się w pośrodku rodzaj pieca z luźno ułożonych cegieł. Właściciela i jego żonę zastałem za każdą z dwóch wizyt we wspólnem łożu, jeżeli tak można nazwać legowisko z łęt kartoflanych bez kołder lub prześcieradła. Właściciele chaty odbywają zawsze sen zimowy. Na legowisko z łęt kładą się w jesieni i wstają dopiero na wiosnę. Kaszubka ma na podorędziu palenisko pieca i również leżąc w łóżku, pilnuje gotowania zacierki żytniej, jedynego pokarmu całej rodziny. Dzieci, mimo zimna, bawiły się na dworze koło gnojówki. Gdy mnie ujrzały, schowały się trwożliwie w dół po kartoflach.

Oprócz tego opisu, który uderza brutalną tendencją, nie brak w artykule różnych sentencyj w rodzaju tych, że Kaszuba wie niewiele o postępach cywilizacji i mało go te postępy interesują, że dalej unika pracy, że Kaszubi mają obyczaje, które powodują „jeżenie się włosów" itd.

W artykule „Danziger Neuste Nachrichten", obok potępienia Kaszubów znajdujemy jeszcze bezwiedną pochwałę Polski. Autor odwiedził znowu, w ostatnich czasach, opisaną powyżej chatę kaszubską, i stwierdził, że pod „energicznemi rzadami Polski" wiele się polepszyło. Starą chatę zamieniono na oborę, zaś obok wzniesiono nowy dom. Porządek zaprowadził najstarszy syn, który powrócił z wojska i się ożenił. — Starzy Kaszubi mają w nowej chacie swoją izdebkę; w sen zimowy od października do kwietnia zapadają jednak nadaal.

Gdyśmy poznali treść artykułu dziennika gdańskiego, zrozumiemy oburzenie naszych Kaszubów, z których wielu posiada dla Gdańska sentyment więcej, aniżeli lekki. Rozczarowanie jest zawsze przykre.

Fob.

Niedobory w samorządach miejskich

Warszawa, 16. 1. (AW.) Prezydent Warszawy Słomiński w czasie wizyty u premjera w imieniu samorządu stolicy i Zw. Miast Polskich, którego jest prezesem, poruszył szereg spraw dotyczących sytuacji finansowej miast. P. Słomiński oświadczył, iż wobec kryzysu, znaczna część samorządów zamknie budżet tegoroczny ze sporym niedoborem. Niedobór ten może wzróść w roku przyszłym bardzo poważnie. Premjer Bartel obiecał rozpatrzyć to zagadnienie w najbliższym czasie. Prezydent Słomiński przedstawił min. Józewskiemu te same postulaty.

Zgon siostry gen. Hallera

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) W szpitalu w Mysłowicach zmarła po długiej chorobie w 49 roku życia Ewa Hallerówna, siostra generała Józefa Hallera. (w)

Trzęsienie ziemi w Bytomiu?

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 17,30 na terenie kopalni Heinitz pod Bytomem zawaliły się ganki podziemne. W chwili wybuchu było zasypanych 35 górników, 10 odkopano szczęśliwie, 6 odniosło lżejsze rany, 4 zginęło na miejscu, a los reszty, to jest 15 górników, którzy znajdowali się na niższych piętrach jest nie wiadomy. W tejże samej kopalni przed 3 laty zostało zasypanych 144 górników. (w)

Sobór prawosławny odłożony

(KAP.) Dowiadujemy się z Wilna, że projektowany na dzień 12 lutego rb. ogólno-polski sobór Cerkwi prawosławnej został odroczony. Odroczenie soboru spowodowane jest nieporozumieniami, jakie wynikły pomiędzy prawosławnymi Rosjanami, Białorusinami i Ukraińcami, głównie na tle podziału mandatów delegatów na sobór.

Białoruskie organizacje prawosławne (m. i. „Proświta") żądają najpierw zwołania synodów diecezjalnych, później zaś w r. 1933 dopiero, zwołania synodu krajowego.

Z posiedzenia Senatu

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Na posiedzeniu Senatu sen. Ertman cofnął swój wniosek o wyrażenie votum nieufności dla marsz. Szymańskiego, motywując to tem, że przyczyny, które spowodowały zgłoszenie tego wniosku, już nie istnieją. Gdy Ertman cofnął wniosek, z ław „Klubu Narodowego" podniosły się głosy: żałujemy bardzo! Następnie Senat załatwił wszystkie sprawy porządku dziennego.

Wypadek lotniczy

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Przybyły do Pucka z Grudziądza samolot wojskowy typu Breget zawadził przy lądowaniu o miedzę i wywrócił się, wskutek czego oderwało się podwozie a skrzydła uległy strzaskaniu. Obaj lotnicy uniknęli śmierci. (w)

Śmierć na polowaniu

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) Podczas odbywającego się wielkiego polowania na zające w Łasinie pod Grudziądzem zaszedł tajemniczy wypadek. Biorący udział w polowaniu ziemianin Tadeusz Szubański, został ugodzony w niewyjaśniony sposób kulą w głowę i padł trupem na miejscu. (w)

Poszukiwanie skrzyń ze złotem

Warszawa, 16. 1. (Tel. wł.) W piątek w obecności przedstawicieli władz miejskich rozpoczną się w Sosnowcu na terenie Towarzystwa Kopalń Węgla poszukiwania 10 skrzyń złota, o których chodzi legenda, że zakopano je na tych terenach. (w)

Grey przeciw George'owi

Londyn, 16. 1. (AW.) W świecie politycznym duże wrażenie wywołała mowa wygłoszona na rocznem zgromadzeniu Rady partji liberalnej przez lorda Grey'a. Lord Grey wystąpił bardzo ostro przeciwko Lloyd Georgowi z tego powodu, że Lloyd George zupełnie samowolnie zawiaduje funduszem stronnictwa liberalnego i że sprawozdanie z tych czynności nie podlega żadnej kontroli partyjnej. Grey stwierdza, iż jest to stan niemożliwy i jeżeli nie zajdzie żadna zmiana, to niema o tem mowy, by stronnictwo liberalne podjęło przyszłą kampanję wyborczą pod przewodnictwem Lloyd George'a

Likwidacja zatargu w Mandżurji

Moskwa, 15. 1. (PAT). Donoszą z Chabarowska, że 18 tys. żołnierzy i oficerów chińskich, internowanych w swoim czasie przez armję czerwoną, zostało odesłanych na terytorjum chińskie zgodnie z układem, zawartym w Chaberowsku.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O rozwój komunikacji autobusowej

Zebranie Wielkopolskiego Związku Przedsiębiorstw Autobusowych — Plan stworzenia centralnego dworca

Obrady zagaił w lokalu Automobilklubu prezes p. inż. Maszalski, witając zainteresowanych oraz przedstawicieli prasy i gości, poczem scharakteryzował on dotychczasową działalność wspomnianego związku, którego zadaniem jest czuwanie nad rozwojem komunikacji autobusowej w Polsce wogóle a w Wielkopolsce — w szczególności. Chodzi przedewszystkiem o obronę interesów zrzeszonych przedsiębiorstw oraz popieranie ich potrzeb gospodarczych przez inicjatywę w opracowaniu wspólnych zagadnień zawodowych i prawnych, szerzenia wiadomości o zdobyczach poczynionych na polu komunikacji autobusowej, przez odczyty, pogadanki, prenumeratę pism fachowych i t. p. Do aktywnej pracy Związek wziął się szczególnie w roku bież. i zamierza zrealizować cały szereg planów w interesie społeczeństwa oraz przedsiębiorstw automobilowych. Narazie do organizacji przystąpiło 36 członków z 118 zarejestrowanemi autobusami. Wielki nacisk kładzie Związek na ustawę koncesyjną. Dotąd przedsiębiorstwa autobusowe uważane były jako wolne zawody co w praktyce okazuje się dla przedsiębiorców b. zgubne. Podstawą ich bytu jest jedynie koncesja. Zarząd Związku czeka jeszcze wiele prac jak uporządkowanie kwestyj podatkowych, ujednostajnienie opłat drogowych, asekuracyj itd.

Następnie sekretarz p. Doruchowski stwierdził że Związek jest zarejestrowany. Obecny zarząd dąży do uzgodnienia swych stosunków z władzami, by praca przedsięwzięta dała owocne wyniki.

Omawiano dalej żywo kwestje podatkowe, wykupu świadectw przemysłowych i organizacyjne. Dąży się do współpracy z analogicznemi związkami w Warszawie, Łodzi, Krakowie i Wilnie. Istnieje tendencja przystąpienia do Zw. Przedsięb. Komunikacyjnych w Warszawie, który objąć ma wszystkie podobne organizacje i jest zarazem członkiem Międzynar. Związku Przedsiębiorstw Komunikacyjnych. Sprawę tę przekazano zarządowi do załatwienia.

Żywo omawiano kwestję stworzenia w Poznaniu centralnego dworca autobusowego. Coprawda były już różne projekty, ale żaden nie został zrealizowany. Rada miejska w swoim czasie oddała teren na dworzec centralny, lecz województwo projektu nie zatwierdziło. Wobec tego wedle prywatnej inicjatywy ma powstać taki dworzec na obszernym gruncie przy ul. Bukowskiej naprzeciw cmentarzy. Jest to najodpowiedniejszy punkt, gdyż z wszystkich dzielnic łatwo dostać się można tramwajami. Dworzec byłby zaopatrzony w odpowiednią poczekalnię, biuro informacyjne i t. d. W końcu zakomunikowano, że zainteresowani mogą się zwracać do sekretarjatu ul. Kantaka 1 wzgl. telefonicznie pod nr. 33-39, gdzie otrzymają wyczerpujące informacje. (z)

Ostatni (16) numer „Wielkopolskiej Jlustracji" wydany w

10 rocznicę oswobodzenia Pomorza

ma 32 strony objętości

i przynosi cały szereg ciekawych artykułów i przepięknych zdjęć z grodu Kopernika, omawiających między innemi przeszłość Torunia, opis przejęcia go przez wojska polskie oraz rozwój stolicy Pomorza pod rządami polskiemi. Numer ten będzie cenną pamiątką dla każdego czytelnika.

Pozatem numer ten przynosi szereg aktualności i zwykłe działy stałe, jak odcinek powieściowy, nowela, bajka dla dzieci, mody, humor, szarady itd.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4.— zł. Egzemplarzy okazowych **bezpłatnie** należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

Posterunki policyjne

powstaną niebawem cztery nowe

Ze względu na konieczność podniesienia stanu bezpieczeństwa naszego miasta tworzy komendant wojewódzki policji państwowej — w porozumieniu z odnośnemi władzami policyjno-administracyjnemi szereg posterunków na najbardziej zagrożonych krańcach miasta. Zadaniem tych posterunków będzie odciążenie poszczególnych komisarjatów, które ze względu na bardzo rozległe rejony nie mogły dość skutecznie walczyć z szkodliwymi osobnikami.

Posterunki te nie są w Poznaniu nowością: istnieją one już na Głównej i Sołaczu oraz udowodniły w całej pełni swą celowość. Nowych posterunków przewiduje się cztery: na Górczynie, na Dębcu, w Starołęce i w Naramowicach. Narazie zostaje uruchomiony posterunek na Górczynie, przy ulicy Marszałka Focha nr. 177. Inne będą tworzone w miarę wyszukania przez Komendę na m. Poznań odpowiednich lokali na ich pomieszczenie.

O dniu otwarcia posterunku na Górczynie nastąpi specjalne zawiadomienie, przyczem podane zostaną dokładnie granice jego rejonu służbowego.

Żale Sołacza

Mieszkańcy tej dzielnicy skarżą się na burdy i pijatyki

Piszą nam z miasta:

Latem ubiegłego roku „Kurjer" poruszył sprawę częstych awantur i burd pijackich przy Bramie Dębińskiej, domagając się szybkiego zlikwidowania t. zw. „Parku Rozrywkowego", w którym gromadziły się co wieczora różne osobistości ze wszystkich peryferyj naszego miasta. I podkreślić należy z naciskiem, że dzięki tej interwencji wspomnianą niebezpieczną połacią miasta zainteresowała się policja, która w niedługim czasie zaprowadziła tam ład.

Wogóle należałoby więcej kontrolować stosunki na peryferjach miasta. Np. Sołacz — najbliższe nasze piękne letnisko od pewnego czasu zamieniło się w miejsce zbiegowisk i ciągłych awantur. Nieraz do wczesnego ranka rozlegają się po parku jakieś nieludzkie krzyki, w czem rej wodzą oczywiście pijacy i awanturnicy. Nie brak też kobiet lekkich obyczajów, które zwykle co wieczór ściągają gromadnie z przedmieść.

Ostatecznie może ktoś powiedzieć, że Sołacz leży przecież zupełnie za miastem i świadkiem wybryków pijackich są tylko nieliczni spóźnieni przechodnie. Ale przecież mieszkańcy Sołacza mają prawo spoczynku w nocy, a wspomniane awantury często przenoszą się na ulice, a potem przed domy, na podwórza itd.

Tyle nasz informator. Żywimy nadzieję, że miarodajne czynniki postarają się, aby zlikwidować awantury na Sołaczu. (tr)

Zastrzelenie rabusia

Tragiczny finał wyprawy po cudze kury

Piszą nam z Murowanej Gośliny:

W ciągu jednej z ostatnich nocy zastrzelił posterunkowy policji państwowej znanego w okolicy z licznych włamań i kradzieży robotnika Stanisława Jastera z Obornik.

Jaster, który dopiero co opuścił więzienie we Wronkach, udał się do swych znajomych do Murowanej Gośliny i usiłował nakłonić bezrobotnych Henkelmana oraz Stengla, aby z nim udali się na kradzież kur do właściciela p. Zenkera. Ponieważ odmówili, postanowił Jaster dokonać sam kradzieży.

Tymczasem Stengel i Henkelman z obawy, aby na nich nie padło podejrzenie, udali się natychmiast do posterunkowego Adamskiego z zawiadomieniem o zamiarze Jastera. Wspomniany policjant udał się natychmiast na wskazane miejsce, gdzie istotnie zobaczył Jastera w chwili, gdy z łupem przechodził przez płot. Na wezwanie, aby udał się z nim na posterunek, złodziej stawił opór i rzucił się na policjanta, usiłując mu wyrwać z rąk karabin. Podczas szamotania się padł strzał, który ugodził Jastera w pierś, kładąc go trupem na miejscu. Przy zabitym znaleziono nóż, oraz kilka zarżniętych kur.

Ujęcie włamywaczy

Okradli sklep z futrami na 30 tys. zł, lecz ich aresztowano

Zuchwałego włamania dokonano w śródmieściu w magazynie futer firmy Michalski przy ul. Szkolnej 3, nar. Gołębiej.

W nocy na środę w czasie między godz. 3 a 4 włamywacze wtargnęli do magazynu, rozbijając kłódki, zamykające kratę przy tylnem wejściu i otwierając następnie zamek drzwi prowadzących do składu. Przypuszczalnie przy pomocy samochodu odwieziono popakowane w worki futra, oceniane przez właściciela na przeszło 30 tys. zł.

Po przeprowadzeniu dochodzeń ustalono, iż było to dzieło znanego „specjalisty" warszawskiego Ludwika Szczepańskiego, który od kilku dni znajdował się w Poznaniu. Ślady prowadziły do jednego z mieszkań przy ul. Strumykowej 30, gdzie dwaj urzędnicy policji kryminalnej znaleźli Szczepańskiego, oraz trzech innych włamywaczy już poznańskich Ludwika Przybylskiego (Półwiejska 35), Władysława Andrzejewskiego (z ul. Łąkowej) i Alfonsa Adamczewskiego bez stałego miejsca zamieszkania. Wszystkich aresztowano; są oni już wielokrotnie karani. Znaleziono też towar przeznaczony na wywóz do Warszawy wzgl. Łodzi. Futra popakowane w worki, zdołano wrócić właścicielowi.

W celu ustalenia szeregu dalszych szczegółów prowadzi policja jeszcze dochodzenia. Włamywacze zwykłą swą taktyką zaprzeczają wszystkiemu, kradzież została jednak już udowodniona. (k.)

KALENDARZYK

Czwartek, 16 stycznia 1930.

Słońce: wschód 7,06; — zachód 16,08; — długość dnia 8 godz. 12 min.

Księżyc: wschód 18,07; — zachód 9,29; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 3 st. C., cisza, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm, pochmurno. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 8 st. C., najniższa + 3 st. C. Ilość opadu 3 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: wczoraj + 0,58 m, dziś + 0,63 m.

Kal. rzk.: Marcel P; jutro Antoni Opat.

Kal. słow.: Włodzimir; jutro Rościsław.

Wystawy

Salon Wlkp. Stow. Artystów-Plastyków, pl Wolności 14 a, otwarty w dni powszednie od godz. 11—17, w dni świąteczne od 12—15

Salon Stow. Przyj. Sztuk Pięknych, plac Wolności 18, otwarty w dni powszednie od godz. 11—17, w dni świąteczne od 12—15.

Publiczna wypożyczalnia książek Czytelni dla Kobiet przy ul. Kantaka 8-9, II ptr., otwarta codziennie od godz 11—13 i od 16—19. Opłata miesięczna 2 zł.

Bibljoteka I. J. Kraszewskiego (Wrocławska 17) otwarta codziennie od 12—1 i od 4—7, w soboty od 12—3. Kaucja zł 3,00. Abonament zł 1,80. Wpis zł 0,50.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ul. Fr Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

OSOBISTE

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzi dnia 17 bm. p. Piotr Parol, mieszkający przy ul. Bukowskiej 15 wraz z żoną swą Zofją z Marcelów. Nabożeństwo na intencję Jubilatów odbędzie się tegoż dnia o godz. 9 w kaplicy Pana Jezusa przy ul. Żydowskiej.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Młodzież Wszechpolska.** Zebranie ogólne odbędzie się dnia 18 bm. o godzinie 20 w lokalu własnym przy ul. św. Marcina 65 (podwórze prawa I ptr.). W programie sprawozdanie z VI. Zjazdu Ogólnego Polskiej Młodzieży Akademickiej, z 13 sesji Centrali Bratnich Pomocy oraz ze Zjazdu Kół Naukowych. Poza tem szereg ważnych spraw organizacyjnych. Obecność członków i kandydatów obowiązkowa.

— * **Tow. Pomocy dla Inteligencji** zawiadamia, że roczne walne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 30 stycznia br. na salce Taniej Kuchni, ul. Ratajczaka 31 o godz. 16,30. W razie niestawienia się dostatecznej liczby członków odbędzie się drugie zebranie o godz. 17 bez względu na ilość osób.

— * **Z Tow. Obywateli Poznań-Główna.** Roczne walne zebranie odbędzie się w czwartek, 16 bm w lokalu p. Kozłowskiego, ul. Średnia 1 o godz. 19.30. Na porządku obrad sprawozdanie zarządu za rok 1929, wybór zarządu na rok 1930, sprawa lamp orjentacyjnych itd.

— * **Baczność członkowie „Młodego Przemysłu".** Zwracamy wszystkim członkom uwagę, że walne roczne zebranie Towarzystwa Młodych Przemysłowców w Poznaniu odbędzie się w poniedziałek, 20 bm. o godz. 19.30 na dużej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka.

Sprawozdanie z porządkiem obrad mogą członkowie Tow. odbierać w sobotę u prezesa (ul. Wodna) i skarbnika (ul. Podgórna) oraz w niedzielę w bibljotece Tow. w godzinach urzędowania bibljotekarzy. Bibljoteka jest znowu otwartą co niedziele w południe od godz. 11—13.

ŻYCIE SOKOLE

— * **„Sokół" w Swarzędzu.** Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 19 bm. o godz. 18 w lokalu p. Korcza (Rynek). Z powodu ważnych spraw obecność wszystkich członków konieczna. Goście mile widziani.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Klub Wioślarski z 1904 roku** urządza w dniu 1 lutego w salach Belwederu drugi bal maskowy. Organizacja tego balu spoczywa, jak zwykle, w rękach ruchliwego zarządu, który czyni wszystko, ażeby ta reduta pod względem atrakcyj itd. przewyższyła wszystkie dotychczasowe. Bliższe szczegóły ukażą się w przyszłych dniach

— * **Wieczór Kazimiery Rychterówny.** Biesiadą artystyczną w najwznioślejszym stylu jest zawsze doroczny wieczór niezrównanej mistrzyni żywego słowa — K. Rychterówny. Zrozumiałe zainteresowanie wzbudzi więc wieczór z całkowicie nowym programem, który odbędzie się dnia 21 bm. (wtorek) w sali 17 Collegium Minus (Uniwersytet) o godz. 20. Imprezę organizuje Koło Polonistów U. P.

— * **Bal maskowy Tow. Wioślarzy „Polonia"**, który odbędzie się w sobotę, 18 bm. w salach Domu Rzemieślniczego (ul. Fr. Ratajczaka), będzie atrakcją sezonu. Prócz szeregu niespodzianek odbędzie się premjowanie najoryginalniejszych masek, kostjumów itp. Jako premje wyznaczono bardzo cenne nagrody. Podczas balu odbędzie się filmowanie, a filmy będzie można później oglądać na ekranie. — Zatem wszyscy zwolennicy filmu — na bal „Polonii" w sobotę dnia 18 bm.

— * **Klub literacko-artyst. „Żdziebko"** przygotowuje nową szopkę poznańską p. t. „Wielkie pranie". Napisali ją Sobótka i Knock-out. Premjera w końcu stycznia b. r.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Klub Mandolinistów „Lira".** Z powodu zbliżającej się rocznicy 10-lecia uprasza się członków o pilne uczęszczanie na lekcje w wtorki i piątki od godz 20 do 22 w lokalu p. Smoniewskiego, ulica Wroniecka 6, a byłych członków i sympatyków o nadesłanie adresów, celem do-

Dzisiaj w kinie

Aurora: „Siepacz Carski i Katorgi Sybiru"
Bajka: „Szkarłatne Róże, Czerwone usta".
Casino: „Dama w czarnym dominie".
Corso: „Walka o smaragd".
Colosseum: „Skandal w Szczawnicy".
Edison: „Upiorne oczy".
Kapitol: „Ponad śnieg".
Metropolis: „Żelazna maska".
Odeon: „Powrót z niewoli".
Renaissance: „Władca stepów"
Słońce: „Tancerka".
Stylowe: „Prawo męża".
Wilsona: „Ostatni Walc".

ręczenia zaproszeń na uroczystość jubileuszową na ręce sekretarza klubu, p. K. Biskupskiego, ul. Dąbrowskiego 25 a.

— * **Kalendarz Samorządowy** Ukazał się nakładem S-ki Wydawniczej „Samorząd" Kalendarz Samorządowy na rok 1930 (Warszawa 1929, str 422, cena zł 7, do nabycia w S-ce Wydawniczej Samorząd, Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13 m. 15). Treść kalendarza zawiera następujące działy: kalendarzowy i informacyjny, artykułowy, monografje związków komunalnych i instytucyj publicznych. — W dziale artykułowym zamieszczone są następujące prace: A Bogusławski — Samorząd w roku ubiegłym; inż. W. Miśkiewicz — Szkoły rolnicze i udział samorządów w ich organizowaniu oraz prowadzeniu; Józef Lec-Zapartowicz, K. Kohlmann — Zakłady doświadczalne i fermy rolne w Polsce; inż. S Mazurowski — Konserwacja urządzeń meljoracyjnych; Józef Bek — Poradnik dla opiekunów społecznych; inż. J Bajkiewicz — Bruki; St. Gliszczyński — Szkolnictwo powszechne; A. Świerzbiński — Jak zdobywać wkłady oszczędnościowe; dr L. Karpf — Dozór nad żywnością w Polsce; M K. Pawlikowski — Co każdy powinien wiedzieć o łowiectwie i prawie łowieckiem; J. Pikieł — Pożyczki ulgowe na budownictwo wsi i miasteczek; T. Toeplitz — Polityka gruntowa; J. Długokęcki — Kapitały własne i obce w gospodarce gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych; W Ludkiewicz — Oprocentowanie wkładek w gminnych kasach pożyczkowo oszczędnościowych; E. Kopczyński — Kalendarzyk ważniejszych czynności gmin wiejskich i miejskich niewydzielonych; A Hujda — Budżety gmin i powiatowych związków komunalnych za r. 1928-29; R. Grochowski — Wykaz ustawodawstwa w zakresie ustroju i działalności samorządu R P; A. Hujda i S. Podwiński — Poradnik samorządowy.

— * **10-dniówka propagandowa.** Dnia 18 bm. rozpocznie się 10-dniówka propagandowa dla wyrobów krajowych przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego i chemiczno-drogeryjnego W połączeniu z tem odbędzie się konkurs okien wystawowych drogeryj miasta Poznania. Udział w konkursie drogeryj poznańskich jest bardzo liczny. Nagrody wyznaczyli dotąd: Zarząd Obwodu I Związku Drogerzystów — piękną srebrną papierośnicę, Wielkopolska Wytwórnia Chem „Blask" — ładną zastawę platerowaną; firma J. et. Co. St. Stempniewicz w Poznaniu — towar własnego wyrobu wartości 150 zł brutto; fa. Henryk Żak w Poznaniu piękny kartonaż z perfumami etc; fa. Axela T. z o. p. Poznań — piękny kartonaż z perfumami, mydłami etc. — Zapowiedziały jeszcze dalsze nadesłanie nagród inne firmy. Bliższych informacyj udziela i spieszne zgłoszenia (do 16 bm.) przyjmuje biuro Związku Drogerzystów Rzplitej Polskiej w Poznaniu, ul. Nowa 7. Tel. 16-38. Jury konkursowe składa się z pp. W. Gładysza, T. Neymana, St. Müllera i przedstawicieli Związku Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **W sprawie Tow. Miłośników Filmu,** opisanej w artykule „Pod płaszczykiem zdjęć filmowych", podajemy dla ścisłości, że wymienione w artykule nazwisko Greger (Swarzędz) nie ma nic wspólnego ze znanym w Poznaniu kupcem p. Kazimierzem Gregerem, właścicielem magazynu aparatów i przyborów fotograficznych przy ul. 27 Grudnia 20.

— * **P. Marjan Stasik,** Poznań, ulica Rzeczpospolitej 5, prosi nas o zaznaczenie, że urząd sekretarza w Tow Miłośników Filmu „G H." złożył w dniu 28 listopada ub. r. i że nie jest już członkiem tego towarzystwa

— * **Komuniści rozzuchwalają się.** — Przywódcy komunistów poznańskich dążą przy każdej sposobności do wywołania awantur. Wczoraj np. poczęli gromadzić się przed ratuszem, by wywołać zajście. Policja interwenjowała, aresztując jednego z awanturników. (k)

— * **Piękna palmarnia w Parku Wilsona** będzie zamknięta dla publiczności na przeciąg 3 do 4 tygodni. W tym czasie wewnątrz wykona się różne prace m. in. wysadzanie i przesadzanie palm oraz innych roślin Potem wydawane będą bilety miesięczne i roczne. Do 20 bm. palmiarnia otwarta jest od godz. 10 do 16. (z.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Zderzenie.** Dnia 16 bm. o godz. 5 zderzyły się dwa samochody-taksówki nr. 181 i 127. Obydwa samochody wjeżdżały w ul. Marsz. Focha, przyczem przy skrzyżowaniu ulic wjechał samochód nr. 181 na 127. W samochodzie nr. 181 p. Ziemska Lucyna odniosła lekkie okaleczenie. Obydwa samochody zostały uszkodzone. (z)

— * **Zaczadzenie.** W nocy na 15 bm. zaczadził się gazem świetlnym w swem mieszkaniu Skweres Walenty, ul. Ostróżek 12, wskutek nieostrożności przy zakręcaniu lampy. Przywołany lekarz stwierdził śmierć. (z.)

— * **Skutki nieostrożności.** W środę w godzinach południowych bawiło się w Gnieźnie kilku chłopców na ulicy naprzeciw koszar 69 pp W oknie manipulował flowerem 20-letni szeregowiec orkiestry Damjan Gruchociak. W pewnej chwili padł strzał, raniąc w kolano 8-letniego Edwarda Ziemanna, zamieszkałego przy ul. Zielonej Chłopca opatrzył sanitarjusz wojskowy. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzież z włamaniem.** W nocy na 15 bm. włamano się do mieszkania mistrza rzeźnickiego Moritza Landmanna w Śremie. Niewyśledzeni włamywacze zabrali gotówkę w kwocie 1 500 zł. (k.)

— * **Oszukanie naiwnego.** Zamierzający wyjechać do Francji p. Ludwik Madaj z Brzoszkowa pow. Jarocin zwierzył się z tem na dworcu jakiemuś nieznajomemu. Ten obiecał mu ułatwić kupno biletu i chciał go zaprowadzić do jakiegoś biura w mieście, gdzie rzekomo miał brata. Po drodze przystąpił do Madaja inny osobnik i zarzucił mu, że znalazł jego dolary. Aby podejrzenie takie oddalić od siebie, Madaj pozwolił zrewidować się w bramie Dolarów nie znaleziono, to też obaj nieznajomi oddalili się, ów pierwszy nie troszcząc się o kupno biletu do Francji. Dopiero po odejściu nieznajomych Madaj zauważył, że przy „rewizji" skradziono mu z kieszeni 230 zł. (z.)

— * **Złodziej klamek.** P Łysiński Józef, inżynier, zam przy ul. Wyspiańskiego 10, doniósł policji, że przytrzymał złodzieja, który odrywał klamki i zamki od drzwi Wysłany na miejsce posterunkowy P. P. doprowadził wymienionego do komisarjatu, gdzie okazało się, że jest nim Nowak Aleks, lat 19, bezrobotny, zamieszkały w Dębcu przy ul. Świerczewskiej 116. (z.)

— * **Młodociany złodziej w potrzasku.** Policja w Głównej ujęła niejakiego 16-letniego Władysława Wiernika, zamieszkałego w Głównej przy ul. Średniej 6. Wiernik oddany kilkakrotnie przez rodziców w naukę, uciekał zawsze, dokonawszy poprzednio drobnych sprzeniewierzeń Gdy jednak widział, że sprawa może przyjąć dla niego zły obrót, opuścił dom rodzicielski o począł się wałęsać w okolicy Zwykle w nocy zakradał się na podwórze rodziców i nocował w chlewie, skąd robił wycieczki do sąsiadów, kradąc co mu w ręce wpadło I tak przywłaszczył sobie części uprzęży, należące do jego wujka M H., ul. Główna 106. Poza tem skradł mu futro, które dał pewnemu szewcowi w Kicinie za podzelowanie obuwia W końcu wpadł w ręce policji, która młodocianego złodziejaszka zamknęła w bezpiecznem miejscu. Dalsze dochodzenia w kierunku ustalenia nazwiska owego szewca, są w toku. (z)

— * **Kradzieże i włamania.** P. Palaczowi, G. Wilda 32, skradziono ze strychu bieliznę damską i męską wart. 400 zł. — Ze składu firmy Matuszewski przy Al. Marcinkowskiego 13, skradziono większą ilość kapeluszy. — Z mieszkania p. Holma Michała przy ul. Głównej 106 skradziono damski kożuch wart. 140 zł. Kradzieży tej dokonał Zwierny Władysław, bez stałego miejsca zamieszkania, którego ujęto. — P. Małeckiemu Antoniemu, zam. G. Wilda 93, skradziono na forcie VII przy ul. Bukowskiej, gdy zasnął, zegarek i dubeltówkę. — P. Nowakowi Józefowi, zam. przy ul. Kopczyńskiego 13, który podjął w P. K O kwotę 3 900 zł dla firmy Jurackiego, skradziono tę kwotę, gdy wysiadał z tramwaju linji 4 na pl Wolności. (z.)

— * **Zguba zegarka.** Por. 3 pułku lotn. Grzmilas Tadeusz z Ławicy doniósł, że w drodze od ul. Jasnej do Zacisze, zgubił zegarek męski bransoletkowy na skórzanym paseczku. Zegarek był firmy Taban Watsch, okrągły, środkowa część tarczy złota. (z.)

— * **Skradziono portfel** z dokumentami sierżantowi Straży Pożarnej, p. Józefowi Kleinowi podczas przedstawienia w Teatrze Wielkim dnia 13 bm. Za odzyskanie dokumentów p. Klein (ul. Żórawia nr. 19) wyznacza nagrodę.

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **W sprawie okradzenia Ady Sari** w Pradze Czeskiej donosi nam Konsulat czeskosłowacki w Poznaniu: Prasę polską obiegła w tych dniach wiadomość, iż znanej artystce Adzie Sari zginęła podczas koncertu w Pradze torebka z kosztownościami, a mianowicie w pokoiku, przeznaczonym dla artystów. Podawano przytem różne fantastyczne kwoty wartości, nawet 100 000 złotych. Wiadomość ta, według wyniku urzędowych dochodzeń, nie zgadza się z prawdą o tyle, że zaginione przedmioty przedstawiają wartość mniejwięcej koron cz.-sł. 400, t. zn. równowartość 105 zł. Przytem nie mogło być z pewnością ustalonem, czy torebka nie zginęła przypadkowo w innem miejscu.

— * **P. Stanisław Janiak z Swarzędza** donosi nam w odniesieniu do naszej notatki w nr. z dnia 14 bm., o najechaniu samochodem na rowerzystę Franciszka Wojciechowskiego na szosie pomiędzy Swarzędzem a Paczkowem, że bynajmniej nie najechał na wymienionego rowerzystę, lecz on sam przez nieostrożność zawadził o samochód, wskutek czego spadł z roweru i odniósł złamanie obojczyka. — (Wdrożone śledztwo niezawodnie wyjaśni sprawę ostatecznie. — Red.)

— * **Dwa dni nieprzytomny** leżał w szpitalu w Wągrówcu p. Władysław Taczak ze Strzyżyc pow. kościańskiego. Pośliznął się w Mieścisku na jednym z chodników tak niebezpiecznie, że stracił przytomność. Przewieziony do szpitala w Wągrówcu, odzyskał ją dopiero po dwu dniach. Wówczas dopiero stwierdzono nazwisko ofiary wypadku. (ek.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Ostrzeszów. (Z klubu kręglarzy.) Staraniem kilku jednostek powstał tu** klub kręglarzy pod nazwą „Stella". Działalność jego około rozwoju towarzystwa postępuje szybkim krokiem naprzód W noc sylwestrową urządził klub wieczorek towarzyski w salce hotelu p. Bielawskiego. W miłej harmonji bawiono się ochoczo do wczesnego ranka.

SPORT

Hokej na lodzie

W środę wyjechała do Szwajcarji polska reprezentacja hokejowa na mistrzostwa światowe w Chamonix. W miejsce Szenajcha ma dodatkowo udać się jeszcze Pastecki. Na pół godziny przed wyjazdem odbył się jeszcze ślub obrońcy Kowalskiego. (tel. wł.)

Japończycy w Europie. W berlińskim Sportpalascie pokonała reprezentacja niemiecka przybyły do Europy zespół japońskich studentów z Mukdenu 15:4, (6:1, 4:1 5:2). Niemcy górowali w każdej fazie gry (radjo)

W drodze powrotnej z Tatr drużyna berlińska SCC rozegrała spotkanie towarzyskie w Budapeszcie z BKE ulegając mu w stosunku 6:1 (3:0, 3:1, 0:0). (radjo.

Lekka atletyka

W zawodach w hali w Nowym Jorku, które odbyły się w środę wieczorem w biegu na 1.500 m. zwyciężył Gus More (Pittsburgh) w czasie 4·04,4 przed Venzkem i Ray Congerem. Eino Purje nie startował W biegu na dwie mile ang. zwyciężył Mac Celusky w czasie 9:22 przed Ritolą, który osiągnął czas o 10 sekund gorszy. W biegu na 600 y zwyciężył Wakeley w czasie 1:14.2 przed Szwajcarem Paul Martinem. (radjo)

Piłka nożna

„HCP" I — „Warta" ligowa. Powyższe zawody odbędą się w niedzielę o godz. 14 na boisku „HCP" (ul. Górna Wilda nr. 180 przedostatni przystanek czwórki). „Warta" po ostatnim wyniku 5:3 będzie musiała dołożyć starań by osiągnąć bezapelacyjnie zwycięstwo, gdyż drużyna „HCP" zasilona nowymi graczami przedstawia się jako zespół bardzo dobry.

Pięściarstwo

Mecz Łódź — Śląsk odbędzie się w niedzielę w Łodzi. W poszczególnych wagach spotkają się następujące pary: Moczko —Rydzyński, Pyka — Pawlak, Górny — Cyran, Wochnik — Gancarek, Bara — Seweryniak, Wieczorek — Meyer Józef, Garstecki — Stahl i Wocka — Stibbe.

Sekcję bokserską przy Pozn. Drużynie Błękitnej — niniejszem wzywa się na ćwiczenia, w piątek o godz. 19 w sali ośrodka. Obecność wszystkich członków obowiązkowa.

Wioślarstwo

Tow. Wiośl. „Polonja" zawiadamia swych członków o ćwiczeniach gimnastyki, które odbywają się we wtorki i czwartki od godz. 19.30 w sali gimn. im. Adama Mickiewicza przy ul. Marszałka Focha (naprzeciw kościoła łazarskiego). Wzywa się członków czynnych do jaknajliczniejszego udziału.

Tennis

Sekcja Ten. „AZS" wybrała na walnem zebraniu odbytem w środę wieczorem nowy zarząd w następującym składzie pp.: kierownik — Karol Łyskowski, zast. kier. — Woźnicki, nacz. sport. — Cynka, skarbnik — Andrzej Leitgeber, sekr. — Jarociński.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na chleb św. Antoniego: K. S. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 177,90 zł.

Na dom sierot na Śródce: K. S. Jarocin 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 110 zł.

Na pomnik Serca Jezusowego: J. Kostecka z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo 10 zł. — Marja Nowakówna z podziękowaniem Najśw. Sercu Jezusowemu za otrzymane łaski, z prośbą o dalszą opiekę 5 zł. — R. M. z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł. — M. M z prośbą o pracę 5 zł. — Krokowscy w dniu imienin śp. Marcelka Kokczyńskiego 6 zł. — Marcin Gulczyński 5 zł. — Podgórska z prośbą o zdrowie 5 zł. — Józef Deutsch 5 zł. — Fr. Kusz II rata 25 zł. — Marcin Szymański, Witaszyce 10 zł. — Leon Złoczewski II rata 5 zł. — P. Szczepańska i J. Kiejnowska z prośbą o zdrowie 50 zł. — K. N. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 067,20 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś w czwartek „Krysia Leśniczanka". W piątek, 17 bm. „Hrabina" z pp. Bojar - Przemieniecką, Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Drabikiem, Sendeckim, Wawrzynieckim i Zatheyem; kapelmistrz p. Tylia. W sobotę, 18 bm. stale wyprzedana „Krysia Leśniczanka" w doborowej obsadzie pp. Fontanówny Karskiej, Nochowicz, Bratkiewicza, Folańskiego Gruszczyńskiego i Wiśniewskiego; kapelmistrz p. Eichstaedt.

W niedzielę o godz. 15 po cenach zniżonych wspaniale wystawiony balet „Pan Twardowski"; wieczorem „Casanova" z pp. Fedyczkowską i Drabikiem w partjach głównych

Ewa Bandrowska wystąpi gościnnie tylko 3 razy w dniach 23, 25 i 26 bm. w operach „Łucja z Lamermooru", „Rigoletto" i „Lakme". Kasa rozpoczęła sprzedaż biletów.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś świetna komedja Wiktora Kelemena „Komedja o prawdzie", która zdobyła pełne powodzenie. Główne role grają pp Biesiadecka, Młodziejowska, Wierzejska, Żbikowska, Boelke i Nowacki. Jutro „Królowa Biarritz". Główne role grają pp. Grabowska, Ludwiżanka, Sachnowska, Wojciechowska, Biesiadecki, Chmielewski, Godlewski, Nowacki i Przystański.

W niedzielę po południu bajka dla dzieci „Kopciuszek" po cenach zniżonych.

Na liczne zapytania Dyrekcja donosi, że „Wiosna narodów" Nowaczyńskiego zeszła z repertuaru z powodu choroby p. Komornickiego i będzie znów grana po dojściu do zdrowia utalentowanego artysty.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w czwartek „Rywale", doskonała, barwna anegdota o żołnierzach amerykańskich, o ich przeżyciach wojennych i przygodach miłosnych. Sztuka ta, tak serdecznie przyjęta przez publiczność, porywa, zachwyca i pozostawia niezatarte wrażenie. Rozentuzjazmowana publiczność niemilknącemi oklaskami nagradza wykonawców z pp. Cieszkowską, Bystrzyńskim i Mazankiem na czele, jak również trójkę, wywołującą żywy śmiech i oklaski na widowni, mianowicie pp. Chmurkowskiego, Działosza i Smoczyńskiego.

„Dziecię szczęścia". W niedzielę o godzinie 15 przepiękna bajka dla dzieci p. t. „Dziecię szczęścia", która stała się ulubionem widowiskiem naszych milusińskich. Bajkę napisała p. Wanda Trojanowska (ciocia Wandzia).

Bony zniżkowe do Teatru Nowego. — Wszystkie dotychczasowe bony zniżkowe są nieważne, natomiast kancelarja teatru wydaje nowe, po które instytucje i szkoły zechcą się zgłosić w sekretarjacie od godz. 11 do 14.

Występ znakomitej śpiewaczki koncertowej Stanisławy

Argasińskiej

W nadchodzącą niedzielę, dnia 19. bm. wiecz. o godzinie 8,15 w sali Domu Ewangelickiego wystąpi z jedynym koncertem Stanisława Argasińska znakomita śpiewaczka koncertowa która dzięki jej kunsztu śpiewaczego zdobyła wielkie uznanie w całej Europie. Argasińska nie jest dla nas obca, kto ją słyszał na koncercie w Poznaniu podczas festiwalu muzycznego, ten doskonale pamięta jej piękny, ciepły i wielki głos sopranowy, którym oczarowała wszystkich słuchaczy. Wielka muzykalność Argasińskiej jest podziwu godna i nie tak prędko znajdzie ona pod tym względem rywalkę nawet wśród najsławniejszych gwiazd. Kurjer Warszawski pisze o Argasińskiej: „Przyznać należy że p. Argasińska jest jedną z niewielu śpiewaczek, które umieją w sposób właściwy interpretować pieśni. **Muzykalność p. Argasińskiej jest wysokiego gatunku i pieśni Schuberta zaśpiewane były w sposób odpowiadający dużym wymaganiom artystycznym.** Wszystkie pieśni zaśpiewane były w należytem, trafnem zrozumieniem. Poświęcić cały koncert jednemu autorowi jest to ryzyko wielkie z którego p. Argasińska wywiązała się zwycięzko". Tak samo wypowiadają się recenzenci pism zagranicznych gdzie Argasińska zdobyła sławę pierwszorzędnej śpiewaczki i tak m. i. pisze paryski Excelsior: „W sali Gaveau wykonała p. Argasińska recytal w którym **zdobyła wielki sukces.** P. Argasińska posiada sopran liryczny bardzo rozległy. Artystka, która wykonała w dobrym klasycznym stylu arje Caccini, Caldora i Debussego posiada niezmierny wdzięk i wielką ekspresję wokalną". Program koncertu obejmuje pieśni i arje operowe Przy fortepianie prof. Jerzy Lefeld. Bilety u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20 w cenie 2 do 8 zł. zw 21 247

Teatr Wielki

DZIŚ — „Krysia Leśniczanka" — operetka Jarno.
Piątek, 17. 1 „Hrabina", opera Moniuszki.
Sobota, 18. 1. „Krysia Leśniczanka", operetka J Jarno
Niedziela, 19 1. popoł. „Pan Twardowski", balet Różyckiego.
Niedziela, 19 1 wiecz „Casanova", opera komiczna Różyckiego
Poniedziałek, 20 1 „Hrabina Marica", operetka Kalmana
Wtorek, 21. 1. „Żydówka" opera Halevyego.
Początek o godz 8 wieczorem.
Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski ul. 27 Grudnia)

Teatr Polski

DZIŚ — „Komedja o prawdzie".
Piątek, 17 1 „Królowa Biarritz"
Sobota, 18. 1 „Komedja o prawdzie
Niedziela 19 1 po poł „Kopciuszek"
Niedziela, 19. 1 wieczorem „Komedja o prawdzie".
Poniedziałek, 20. 1. „Kopciuszek".
Początek o godz 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul 27 Grudnia

Teatr Nowy

DZIŚ — „Rywale".
Piątek, 17. 1. „Rywale".
Sobota, 18. 1 „Rywale".
Niedziela, 19 1. o godz 15 „Dziecię szczęścia" bajka dla dzieci.
Początek o godz 8 wieczorem
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

DLA WIEDZY I SZTUKI

O FUNDUSZ KULTURY NARODOWEJ

Na porządku sejmowym znajduje się ważna sprawa, dotykająca korzeni naszej kultury. Jest to kwestja tz. Funduszu Kultury Narodowej.

Powstał on w r. 1928, uchwalony przez Sejm przy tz. nadzwyczajnej ustawie inwestycyjnej, jako dotacja nadzwyczajna na lat dwa: na rok 1928/9 i 1929/30. Wynosił na ten czas pięć miljonów złotych, a był rozdzielany między poszczególne gałęzie kultury przez komitet, pozostający pod przewodnictwem Prezydenta Rzplitej i jego zastępcy prezesa Rady Ministrów. Dalej wchodzili do komitetu ministrowie: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Spraw Zagranicznych i Skarbu, wreszcie główny kierownik funduszu: dyr. Stanisław Michalski, redaktor roczników „Nauka Polska" i „Poradnika dla samouków".

Subwencje z funduszu Kultury Narodowej otrzymały m. in. liczne instytucje naukowe, jak np. Polska Akademja Umiejętności, Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk, Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne, posiadające w Poznaniu dwie sekcje, Tow. przyrodników im. Kopernika, mające również oddział poznański i t. p. Około 800.000 zł wydano na badania i wydawnictwa naukowe, wpośród nich także na Przegląd socjologiczny i Kwartalnik psychologiczny wychodzące w Poznaniu. Około 600.000 zł przeznaczono na 171 stypendjów naukowych (w tem 68 zagranicznych); taką samą mniej więcej kwotę wyasygnowano na instytucje i towarzystwa artystyczne (np. na Muzeum Narodowe w Warszawie, na Wielkopolski Związek Kół śpiewaczych i t. p.). Blisko 900.000 zł przeznaczono na wydawnictwa z dziedziny sztuki, na zakup dzieł sztuki, na pomoc artystom w ich pracy i wreszcie na 75 stypendjów (w tem 17 zagranicznych) dla artystów.

Fundusz Kultury Narodowej przyczynił się zatem w bardzo wydatnej mierze do postępu w rozlicznych dziedzinach kultury polskiej. Ale wszystkie te poczynania prawie że go wyczerpały. Zostało się teraz mniejwięcej 700.000 złotych. Otóż nie trzeba tłomaczyć, jak doniosłem i ważnem jest dalsze istnienie tego funduszu. W razie gdyby przestał istnieć lub został obcięty, doznałaby zahamowania lub przerwy praca tych instytucyj i jednostek, które otrzymywały z niego zasoby pieniężne na dokonanie pewnych zadań kulturalnych. W bogatych społeczeństwach nie trudno jest znaleźć pieniądze z innego źródła skoro ustało to, z którego dotychczas się czerpało. W naszych warunkach, zacieśnienie kiesy skazuje odrazu na zagładę cały szereg pożytecznych przedsięwzięć kulturalnych.

Należy się więc spodziewać, że rząd — do którego należy w tej mierze obowiązek inicjatywy w pierwszym rzędzie — wystąpi z wnioskiem, aby Fundusz Kultury Narodowej odpowiednio udotować i na stałe go w budżet wstawić. W ten sposób będzie zapewniona ciągłość tak skutecznie rozpoczętej pracy, a można być pewnym, że w Sejmie znajdzie kultura narodowa takie poparcie, jakie jej się należy.

Dr. Stefan Błachowski.

Poznań.

Kochanowskiego „Szachy". Zbliża się czterechsetna rocznica urodzin czarnoleskiego poety, którą cały prawdziwie kulturalny świat polski będzie uroczyście obchodził. Może wreszcie ta rocznica zdobędzie dla twórcy „Trenów" i „Psałterza" to naprawdę pierwszorzędne miejsce, jakie mu się należy na polskim Parnasie, równorzędne z wielkimi poetami z doby porozbiorowej. Kult J. Kochanowskiego należy w tym roku pogłębić, rozszerzyć, wzbudzić go w szerszych warstwach a przytem nawiązać do najświetniejszej epoki „złotego wieku". Pojawiają się już pierwsze jaskółki, studja naukowe profesora Dobrzyckiego, monografja Windakiewicza, prace profesorów Sinki i Kota. W tych dniach wyszło bardzo ciekawe studjum o „Szachach" prof. J. Krzyżanowskiego (Lublin, 1930, str. 24). Autor wplótł je bardzo umiejętnie w swoje rozległe badania nad staropolskim romansem, omówił genezę utworu, jego ramy nowelistyczne, uwydatnił pierwiastki psychologiczne i heroikomiczne a wreszcie zajął się ciekawem naśladownictwem „Szachów" t. j. Kobiernickiego „Historją o czterech młodzieńcach" z r. 1589. (P.)

NOWY JOSEPH CONRAD W POLSKIM PRZEKŁADZIE

Ćwierć wieku z góry dzieli „Ocalenie", przynajmniej jako całość, od pierwszych powieści Conrada, w których pojawia się kapitan Lingard. Jak średniowieczni błędni rycerze, tępiący gwałt i krzywdę, a wspomagający uciśnionych, krąży ten człowiek bez trwogi i zmazy po Archipelagu Malajskim. Pośród tubylców zdobył sobie imię — groźne, gdyż ma siłę i używa jej czasem, gdy jest do tego zmuszony; szanowane — gdyż jest szlachetny i uczciwy; otoczone pewnym nimbem, gdyż jest odważny do szaleństwa i powodzenie towarzyszy jego przedsięwzięciom. W postać „króla mórz" wcieliły się wszelkie marzenia autora, wyssane z piersi poezji romantycznej jego pierwotnej ojczyzny. Ale dostosował on Lingarda także do nowoczesnych stosunków i do charakteru drugiej ojczyzny; Lingard jest, jak Conrad, marynarzem, a wojownicze usposobienie nie przeszkadza mu w zajmowaniu się handlem.

Już jednak w pierwszych powieściach: w „Szaleństwie Almayera" i „Wyrzutku wysp" objawia się pesymizm, wspólny Conradowi z lwią częścią pisarzy okresu literatury angielskiej, na który przypada jego twórczość, a przedewszystkiem z wielkim bezpośrednim poprzednikiem, Tomaszem Hardy'm. Szlachetne porywy i postępki Lingarda przeważnie dają owoc gorzki. Jego protegowani, Almayer i Willems, źle kończą, dzieło pokojowego współżycia z krajowcami wali się w gruzy, podczas gdy Lingard przepada bez wieści, goniąc za błędnym ognikiem bogactw i potęgi. Czytelnikowi pozostaje wrażenie, odwracające charakterystykę Mefistofelesa u Goethego. Lingard chce dobrze, ale działalność jego obraca się ostatecznie na złe. Taki już jest świat — szczególnie zwiedzany z Hardy'm jako przewodnikiem — i ludzie. W niepowodzeniu eksperymentów Lingarda odgrywa potężną rolę problem rasowy. Stary kapitan jest na tym punkcie mimo znajomości duszy Malajczyka idealistą. Kusi się o kojarzenie małżeństw mieszanych, a traktując krajowców jako równych, łudzi się, że podniesie ich do poziomu rasy wyższej.

Ale pesymizm Conrada miał w dalszem rozwiązaniu dziejów rycerskiego awanturnika Archipelagu osiągnąć wyższy stopień. Przekleństwo przepaści między rasami miało zaciążyć na samym Lingardzie, nie tylko niszcząc jego szlachetne i mądre przedsięwzięcie, ale też wydając jego samego na pastwę wyrzutów sumienia, podkopując w nim wiarę w samego siebie i szacunek dla samego siebie.

Wyprawa Lingarda w Szaleństwie Almayera" i „Wyrzutku wysp" przedstawia się tajemniczo. Być może, iż „Ocalenie" miało być z nią w związku. Lecz na lat dwadzieścia z górą rozciągające się wykonanie sprawiło, że Conrad albo świadomie porzucił plan, albo świadomie zatarł jego kontury.

Zaczął bowiem „Ocalenie" w r. 1898, odłożył jednak pracę nad niem — jak wyznaje w przedmowie — z powodu „wzrastającego uczucia trudności w ujęciu samego tematu". Gdy podejmował ją w r. 1918, „rozróżniał jedną po drugiej znajome twarze postaci" i wskrzeszenie ich nie musiało mu sprawić trudu. Najświetniejszą zaletą powieści jest galerja świetnie skreślonych figur, które pozostawiają niezatarte wrażenie. Są to zaś ludzie z trzech, a nawet czterech odrębnych światów.

Więc naprzód troje białych z królestwa cywilizacji materjalnej, obłudy towarzyskiej i wszechwładzy pieniądza. Tylko własny kaprys rzucił ich w egzotyczne środowisko i tylko przypadek w niem zatrzymał. Najdokładniej wycieniowany jest Travers, główny przedstawiciel wszystkiego, co w nowoczesnem społeczeństwie wstrętne było jego twórcy. Ale mimo widocznej antypatji, Conrad nie wypadł przy wykonaniu z równowagi. Dwie dalsze osoby: posągowa — i może zanadto posągowa — kobieta oraz szlachetny, ale przecywilizowany i stąd bierny życiowo przedstawiciel szczepu łacińskiego, są raczej maskami, pod które tylko parę razy udaje się zajrzeć czytelnikowi. Ale maski te wybornie spełniają swe zadanie. Obok Lingarda stoi niesamowity twór wyobraźni Conrada, kapitan Jörgenson, który spróbował i doświadczył wszystkiego w Archipelagu, a po zaspokojeniu głodu wrażeń przestał żyć i tylko, jak gość z drugiego świata, błąka się pośród żyjących. Dwaj skontrastowani z sobą marynarze z poza mórz Archipelagu świetnie reprezentują zmysł obserwacyjny i artyzm Conrada. Atoli najbogatszy jest świat czwarty, malajski: od młodego radży, który raz zaufawszy, ufa póki życia, i daje temu wyraz jeszcze w chwili zguby, spotykającej go z winy białego druha; od tragicznej księżniczki poprzez grupę chytrych, chciwych władzy i złota wodzów aż do ślepo wiernych Wasuba i Dżaffira. Nigdy tak dobrze, jak przy analizie dwóch na końcu wymienionych postaci, nie zdajemy sobie sprawy, ile żywiołów europejskiego średniowiecza ma w sobie malajski świat Conrada.

Cała ta galerja jest podziwu godna i nawet nierównomierność wycieniowania dodaje jej uroku. Natomiast gorzej udało się wprowadzenie jej w ruch i przedstawienie w toku skomplikowanej akcji. Przyczyniła się do tego stająca się pod koniec twórczości Conrada jego drugą naturą tendencja do gmatwania wątku przez odwracanie chronologji. Czytelnik nie bez wysiłku wiąże dowolnie uszeregowane wypadki. Ale ważniejsza od tej zewnętrznej przyczyny jest druga, wewnętrzna. Charakter Lingarda, stworzony już w pierwszych powieściach Conrada, musiał zostać zachowany, główne rysy stanowić musiały dalej z jednej strony szlachetność i odwaga, z drugiej energja i zdolność rozwiązywania praktycznych zagadnień życia, a mimo to zagadnienie, wobec którego staje Lingard, miało zostać rozwiązane fatalnie, a dla niego nieledwie hańbiąco.

Conrad plan swój wykonał. Wprowadził w tym celu żywioł fatalności, która poszczególnym osobom dyktuje w pewnych momentach zgoła nieoczekiwane postępki — uprawdopodobnił to charakterystyką, ale zapewne nie dość przekonywająco. Nadto użył wobec Lingarda środka, znanego dobrze tragikom starożytnym (Sofokles w „Ajasie", Europides w „Heraklesie"). Jak wszechwładne bóstwo zesłał na „króla Toma" krótki okres szału. Jakkolwiek wykrzesał z tego motywu olśniewające efekty, wyszedł przecież poza granice psychologicznego prawdopodobieństwa i doskonale sobie z tego zdawał sprawę — dowodem położone jako motto wiersze Chaucera.

Może lepszą drogą do zamierzonego celu byłoby silniejsze zaakcentowanie problemu rasy (w stosunku do Hassima z jednej, do trojga białych z drugiej strony). Rzecz ta jest w powieści ale słabo zaznaczona. Może nawet zrobił autor umyślnie, aby wypadkom nadać wyraźnie ogólnoludzkie oblicze. Krótko mówiąc, między charakterystyką a akcją brak zupełnej harmonji, a silną stronę powieści stanowi rysunek osób sam w sobie, i szereg mistrzowską ręką kreślonych sytuacyj.

„Ocalenie" wyszło jako XXI. tom zbiorowych pism Conrada (Warszawa, Dom książki polskiej, 1929), w dobrym przekładzie p. Anieli Zagórskiej, która umie pokonać trudność naśladowania subtelności językowych oryginału, a z terminologją morską daje sobie radę wcale szczęśliwie.

Dr. Władysław Tarnawski.

Lwów.

ŻYCIE KULTURALNE

DNI BEZPŁATNEGO WSTĘPU DO MUZEUM WIELKOPOLSKIEGO

Temi dniami odbyła pierwsze posiedzenie komisja Muzeum Wielkopolskiego, obrana na rok 1929—30. Pierwszą uchwałą, jaką powzięto, jest postanowienie, aby przez wszystkie niedziele i święta całego roku wstęp do Muzeum był bezpłatny. Obejmuje ta uchwała zarówno centralę, tj. dział galerji obrazów, rzeźb i przemysłu artystycznego w gmachu przy placu Wolności, dział przedhistoryczny przy ul. Seweryna Mielżyńskiego, oraz dział przyrodniczy w Ogrodzie Zoologicznym.

Jest to inowacja ważna i pożyteczna. Odtąd najszersze i nawet zupełnie niezamożne sfery społeczeństwa będą mogły korzystać darmo ze zbiorów Muzeum Wielkopolskiego, i to w dni świąteczne, kiedy mają czas wolny od pracy na chleb.

Ponadto Muzeum Wielkopolskie wydaje bilety stałe wolnego wstępu dla kształcącej się młodzieży. Bilety te uprawniają do korzystania przez czas studjów z galerji obrazów. Otrzymują je słuchacze historji sztuki w Uniwersytecie Poznańskim, uczniowie Państwowej Szkoły Zdobniczej, szkoły malarskiej prof. Hannytkiewicza i kursów historji sztuki, prowadzonych przez p. Romanę Szymańską. (rs)

NAUKA

Katedra polonistyki w Rzymie. Dn. 20 bm. odbędzie się w Rzymie — jak donosiliśmy — inauguracyjny wykład prof. dr. Mavera z Padwy, który obejmuje na Uniwersytecie rzymskim katedrę polonistyki. Będzie to uroczystość naukowo-kulturalna w dużym stylu, uczestniczyć będą w niej, obok władz uniwersyteckich, obaj ambasadorzy polscy w Rzymie, zarówno przy Kwirynale jak przy Watykanie, przedstawiciele włoskiego ministerstwa oświaty itd. itd. Wczoraj wyjechał do Rzymu profesor U. P. dr. Roman Pollak, aby również w inauguracji uczestniczyć. Dr. Maver obejmuje mianowicie rzymską katedrę polonistyki po prof. Pollaku, który ją przez szereg lat piastował i cały szereg dzielnych polonistów włoskich wychował. Propaganda kulturalna polska jest we Włoszech z pewnością najlepiej ze wszystkich krajów postawioną i ugruntowaną. Energja i umiejętność organizatorska prof. dr. Pollaka, który tego dokonał, święci obecnie, wraz z wejściem wybitnego uczonego włoskiego na katedrę polonistyki, sukces o wielkiem znaczeniu. (nr)

LITERATURA

Liryki ziemiańskie. P. Feliks Konopka wydał p. t. „Słowa w ciemności" (Kraków 1929) zbiór liryków. Jest to szereg impresyj ziemianina, czuć to w każdym prawie wierszu. Autor pisze ze swobodą, w której niema „literatury" — jest ona niepotrzebna tam, gdzie tworzywo jest bujne i pełne treści Oczywiście i tu znajdzie się impresje z poezji lub plastyki. Ale na ogół, poeta zwraca się do natury jak do czegoś bliskiego, notuje swe widzenia w sposób bezpośredni, a używa i języka ludowego, by charakteryzować lepiej swoich ludzi i swój świat. Jednak ziemia krakowska ma coś, co tworzywo ludziom daje, a i ludzie umieją patrzeć na nie pod własnym kątem widzenia. (T. Gr.)

TEATR

Nowa sztuka Miłaszewskiego. Z Warszawy piszą nam: Autor „Farysa" i „Don Kichota", a tłumacz „Don Juana" Zoriili wystawił w Teatrze Narodowym nowy swój utwór wierszowany p. t. „Bal w obłokach". Rzecz dzieje się w dworze polskim, szlachetna miłość między wiejską panną a szlachetnym w gruncie rzeczy, chociaż trochę nadpsutym przez hulaszcze życie młodzieńcem zwycięża chwilową jego namiętność do innej kobiety. Tę ostatnią grała p. Ćwiklińska, młodzieńca p. Węgrzyn, pannę p. Gorczyńska. Prasa podnosi subtelny dialog, który dźwięczy szlachetnym wierszem, oraz świetność wykonania. (tw)

MUZYKA

Muzyka organowa w Wilnie. Donoszą nam z Wilna: Znany mistrz organów, prof. Bronisław Rutkowski z Warszawy dał w Wilnie dwa koncerty na organach Bazyliki Wileńskiej. Oba te koncerty transmitowała wileńska radjostacja; instrument okazał się doskonałym, co zachęciło zarząd wileńskiego Radjo do ponawiania na przyszłość organowych produkcyj. Pierwszy koncert prof Br. Rutkowskiego poświęcony był całokształtowi muzyki francuskiej, od Clerambault'a z XVII wieku aż po dobę dzisiejszą, na Widorze i Piernem kończąc. Szczególnie interesujące były preludja Vierna i Debussy'ego. Drugi koncert poświęcony był J. Seb Bachowi i jego wielkim poprzednikom: „Buxtehude'mu i J Muffatowi Szereg arcydzieł ukoronowała potężna fantazja i fuga G-moll Bacha. (wl. mj.)

Nowe pieśni. Donoszą nam z Krakowa: Profesor tutejszego konserwatorjum muzycznego, Stanisław Lipski wydał ostatnio osiem nowych pieśni solowych do słów Tetmajera, Waśkowskiego, Wyspiańskiego i Rydla. (kr. mj.)

Książki nadesłane

Kazimiera Iłłakowiczówna: „Popiół i perły". Warszawa 1930. Nakł. Księg. F. Hoesicka.

Kazimierz Missona: „Trzeci Maja" Obraz dramatyczny w 1 akcie Tarnów 1929. Nakł. Księg. Zygmunta Jelenia

S. p. Olech Stelmachowski

Wspomnienie nad świeżą mogiłą

W jasny słoneczny dzień, 20 listopada u. r., odprowadzili przyjaciele i koledzy na wieczny spoczynek, na cmentarz Górczyński w Poznaniu, śmiertelne szczątki ś. p. Olecha Stelmachowskiego.

O jego niezwykłych zdolnościach inżynierskich, które uznawali i wysoko cenili wybitni fachowcy i instytucje naukowe zagranicą, o jego zasługach na polu przemysłu w odrodzonej Polsce, o jego chlubnej na tem polu pracy, pracy bez wytchnienia, nie znającej co to spoczynek, czy to w dzień, czy w nocy, wspomniał nad trumną prezydent miasta Poznania p. Cyryl Ratajski. Ciepłemi słowy i łzą żalu pożegnał trumnę wielkiego obywatela i druha.

Śp. Olech Stelmachowski urodził się we Wrześni dnia 1 sierpnia 1880 r. z ojca Ksawerego, ziemianina i matki Ludwiki z domu Hundt-Ośno. Jako syn starej wielkopolskiej rodziny, dobrze zasłużonej Ojczyźnie, od lat najmłodszych swego życia brał lekcje praktyczne, jak należy kochać Polskę i jak jej mimo jarzma i przemocy wrogiego rządu służyć czynnie można. Idee służby Ojczyźnie wyniósł więc jako dziecko z obrębu domu i tradycyj rodzinnych i jako skarb świetlany niósł ją wiernie przez życie. Bez przesady powiedzieć można o tym człowieku, że idea pracy dla Polski była motorem jego życia, była tym imperatywem jego istnienia, któremu wszystko inne schodziło z drogi. Mierzył siły na zamiary, zapamiętywał się w pracy. Dziś ważna konferencja w Warszawie, jutro pilne dyrektywy w Poznaniu, to znowu nagły wyjazd do Lwowa lub Gdyni, lub dalej zagranicę, a spoczynek jedyny to spędzone w pociągach noce, to sen dorywczy na ławkach wagonów.

To też nadmiernych wysiłków nie wytrzymało serce i zapragnęło spoczynku. Po krótkiej trzydniowej chorobie, wróciwszy właśnie z Warszawy, zmarł śp. Olech w sile wieku, prowadząc rozległe prace inżynierskie, rozpoczynając nowe, angażując wielkie kapitały zagraniczne, budząc u obcych zaufanie, dając pracę tysiącom polskich rąk, wzbogacając dorobek polskiego społeczeństwa.

Zajęty nauką i pracą fachową znajdywał zawsze prof. Stelmachowski czas dla innych — tylko o sobie nie miał czasu myśleć, o sobie myśleć nie umiał. Do każdej zbożnej i narodowej pracy stawał pierwszy i z żelaznym uporem stał na posterunku do końca. Już jako uczeń gimnazjum Marji Magdaleny w Poznaniu brał udział w tajnej pracy oświatowej, uczył dzieci po polsku, a młodszych kolegów organizował w kółkach naukowych, kształcąc ich w historji i literaturze, a przedewszystkiem urabiając i hartując charaktery słowem i przykładem. Zdolny, pracowity, a moralnie wysoko stojący, miał w tajnych kółkach studenckich kierującą rolę.

Skończywszy chlubnie gimnazjum, studjuje śp. Olech inżynierję na politechnice w Charlottenburgu. Naukowo pracuje bardzo intensywnie. Zostaje wnet stałym asystentem, a później tytularnym profesorem Politechniki. Cenili go niemieccy profesorowie i koledzy, miał otwarte pole do karjery naukowej... w Niemczech. Ale ta droga nie imponowała Stelmachowskiemu, bo był on nietylko naukowo pracującym inżynierem — był przedewszystkiem Polakiem. W dziennych godzinach pracował wzorowo w laboratorjach technicznych, wieczorami w tajnem towarzystwie studentów politechniki „Techna", w Towarzystwie Naukowem w Berlinie, w organizacjach sokolich, w obchodach narodowych itp. Ofiarny kolega, dobry patrjota, nie uchylał się Stelmachowski od żadnej pracy, której celem była oświata narodowa i podniesienie ducha patrjotycznego. Nietylko, że się nie uchylał, ale dawał do niej inicjatywę, zachęcał innych, świecił przykładem. Ileż to razy jeździł Olech Stelmachowski z Berlina do Wilna i przewoził z ramienia tajnej „Techny" książki polskie i broszury!

Po ukończeniu studjów otworzył śp. Stelmachowski biuro inżynierskie w Berlinie, ale pracy dla Ojczyzny nie poniechał. Wykłady, przemówienia na wiecach politycznych, pomoc moralna i materjalna dla młodszych kolegów jednały mu serca rodaków. A kiedy po wojnie otworzyło się dla niego pole pracy w wolnej Ojczyźnie, pierwszy wraca do rodzinnej ziemi i staje u fachowego warsztatu swego wielkiego organizatorskiego talentu: po wypędzeniu Niemców organizuje kolejnictwo wielkopolsko - pomorskie a później śląskie. Że to przejście kolei z rąk niemieckich na kresach zachodnich odbyło się tak sprawnie i bez żadnego zamieszania, to jest zasługą inżyniera Stelmachowskiego. Postawione na nogi polskie kolejnictwo w Wielkopolsce i na Śląsku złożył z czasem w więcej fachowe ręce, a sam oddał się pracy inżyniersko - budowniczej, organizując „Towarzystwo robót inżynierskich" i kierując jego rozległą działalnością aż do chwili śmierci.

Chlubna karta jego pracy — to Gdynia i wybrzeże polskiego morza. Znał tam każdy zakątek, omal że każdy kamień. Starał się wykorzystać wszelkie możliwe konjunktury, by do wspaniałego rozwoju doprowadzić ten szmat ziemi, który o losach przyszłej potęgi Polski ważyć będzie.

Utrudzony nadmierną pracą, nieustającym wysiłkiem mózgu i serca, odszedł na wieczny spoczynek, a najwięcej tragicznem jest to, że odszedł niespodzianie, że odszedł w sile wieku. Marzył o tem, że kiedyś wielkie dzieło swego życia odda w ręce synów swoich, by je, przygotowani odpowiednio, kontynuować mogli z pietyzmem. Niestety — śmierć podcięła te nadzieje jego życia, przyszedłszy o wiele zawcześnie...

Odszedł z pośród nas człowiek niezwykłych zalet umysłu i serca, człowiek wybitnych zdolności, olbrzym wiedzy, obywatel ofiarny i patrjota gorący, wiecznie ruchliwy i czynny — wprost tytan pracy. Bujna kresowa natura, dusza z kryształu, nieznająca i nieuznająca żadnych kompromisów, postać naprawdę wielka i nie na codzienną miarę.

Dumą narodu są ludzie tacy, a ciężką jest żałoba po ich stracie...

Jan Sajdak.

Wulkan „Santa Maria" w Guatemali

Od konsula gener. p. A. Wiatraka z Gdańska otrzymujemy następujące szczegóły:

W uzupełnieniu wiadomości o wybuchu wulkanu „Santa Maria", sprawozdania rządowe Guatamali przedstawiają kataklizm ten następująco:

W dniu 2 listopada ub. r. nastąpił w nocy nowy wybuch wulkanu Santa Harda w okolicy drugiej stolicy Guatemali, Quezaltenango, na wysokości 3768 metrów. Od chwili pierwszego wybuchu (dnia 24 października 1902 r.) wulkan Santa Maria pozostawał w czynności nieznacznej, nie wyrządzając nigdy poważniejszych strat materjalnych. Tym razem nieszczęściem dotkniętą strefą jest „El Palmar", miejscowość, położona na południe od wulkanu, obfitująca w nadzwyczaj cenne plantacje kawy o bardzo wysokiej kulturze. „El Palmar" zamieszkują przeważnie Europejczycy. Najróżniejsze potoki górskie nawiedziły tę część ziemi powodzią, ponieważ ich spady zwiększyły się wskutek silnych dopływów ciepłego mułu wulkanicznego.

Na razie trudno jest ustalić liczbę osób zabitych podczas katastrofy. Według tymczasowych urzędowych i prywatnych danych zginęło przypuszczalnie około tysiąc osób, przeważnie krajowców. Rząd, władze, Czerwony Krzyż, instytucje sanitarne, prywatni i wszyscy ci, którzy mieli możność niesienia pomocy, brali żywy udział w akcji ratowniczej, przyczem starano się usilnie, aby nie dopuścić do wybuchu jakiejkolwiek epidemji.

Od plantatorów z Guatemali nadeszły następujące relacje:

...Pierwsze wiadomości o stratach materjalnych, powstałych wskutek wybuchu wulkanu, okazują się przesadne. Chodzi tylko o dwie małe osady plantacyjne „Las Animas" i Patrocinio", które uległy zniszczeniu, gdyż położone są u stóp wulkanu...

...Wiadomości, ukazujące się w prasie o wybuchu wulkanu Santa Maria, są nad wyraz nieścisłe, mimo, że w rzeczywistości odbył się większy wybuch. Wylew lawy jest dla osad, dotkniętych tą klęską, o wiele groźniejszy, niż deszcz popiołowy, z drugiej jednak strony należy stwierdzić, że wylew lawy powoduje znacznie mniejsze straty materjalne w porównaniu z deszczem popiołowym. Gdy nastąpiła erupcja wulkanu Santa Maria w roku 1902, wówczas także jedna z naszych osad uległa zniszczeniu. Mimo jej kilkodziesięciomilowego oddalenia od wulkanu Santa Maria, pokrył ją popiół całkowicie, tak, że tylko szczyty drzewek kawowych wystawały ponad powierzchnię. Przez trzy lata była osada całkowicie martwa pod względem gospodarczym i dopiero po upływie tego okresu zdołano znów przysposobić grunt pod uprawę...

...Według wiadomości kablowych, pochodzących z naszego przedsiębiorstwa z Guatemali, uległy tym razem zniszczeniu tylko dwie osady plantacyjne i to do 100 % wskutek rozognionej lawy. Trzeba przytem zauważyć, że tam, gdzie lawa raz płynęła, ziemia nie nadaje się pod uprawę na przeciąg trzystu lat...

...Życiu ludzkiemu grożą przy wylewach lawy znacznie większe niebezpieczeństwa, aniżeli przy deszczach popiołowych, chociaż i tutaj w dzienniku podana liczba zaginionych wydaje się być mocno przesadzona. Lawa płynie bardzo wolno i dlatego można łatwiej uchronić się przed niebezpieczeństwem. Zwykle jednak ludzie usiłują ratować swój dobytek i zwracają uwagę przeważnie tylko na lawę z góry się posuwającą, lecz nie zważają na spadające boczne jej strumienia, które opadają na bocznych krawędziach gór z większą szybkością, aniżeli w środku i łączą się u stóp wulkanu, okalając tym sposobem uciekających, aby ich potem wchłonąć w swoją ognistą niszczycielską masę. Deszcz popiołowy trzeba sobie wyobrazić podobnie, jak ostrą zadymę śnieżną, która nie trwa godzinami, lecz całemi dniami. Jak przed wichurą śnieżną można się zabezpieczyć, tak i przed deszczem popiołowym istnieje możność ochrony, zauważyć jednak należy, że deszcze popiołowe szaleją na przestrzeni kilku mil...

Obecna stolica Guatemali, tej samej nazwy, jest stosunkowo daleko odalona od wulkanu Santa Maria — około dzień drogi, — dlatego niema obawy o nawiedzenie jej i jej okolic tak strasznem snustoszeniem żywiołowem.

Ludzie we Francji giną

Przeglądając wiadomości prasowe o wypadkach i wydarzeniach życia codziennego we Francji, ma się niekiedy wrażenie, że podlegają one pewnym prawom zbiorowej kolejności czyli inaczej mówiąc — seryjności.

Na początku roku ubiegłego mieliśmy serję krachów bankowych. Bankierzy wędrowali jeden po drugim do kozy za bankructwa, za okradanie łatwowiernych, za trwonienie powierzonych im oszczędności.

Po bankierach nastąpił okres na napady bandyckie i zbrodnie Szereg ludzi różnych stanów, od najbiedniejszych poczynając, a na miljonerach kończąc, zostało uwięzionych za mordy i zabójstwa. Ale zbrodnie te, choć okrucieństwem przechodzące wszelkie pojęcie, były wolne od tak ponurych okoliczności, jak poćwiartowanie zwłok ofiary i wrzucenie do rzeki lub wysłanie w koszu na jakąś tam stację na imię nieistniejącego odbiorcy itp.

Po tych ostatnich wypadkach zbrodniczych nastąpiło jakgdyby zacisze w świecie morderców. Rozpoczęła się wzamian serja wielkich kradzieży, rabunków itd.

Z początkiem roku bieżącego gatunek wydarzeń znów się zmienił. Teraz mamy kolejną serję zaginionych bez wieści.

A więc: przepadł i niewiadomo co się z nim stało inżynier chemik Franc, kierownik dużej fabryki kwasu siarczanego i pochodnych w Brest. — Zginął w tajemniczych okolicznościach Martier, szofer taksówki, który przed kilku dniami wyjechał z Paryża w kierunku Hawru, jak przypuszczają. Znaleziono po drodze jego auto i wszelkie zabiegi policji nie doprowadziły do wykrycia, co się z nim stało.

Zniknął bez wieści inny szofer taksówki — Bailly. W tej sprawie zaaresztowano nawet niejakiego Bertot, którego podejrzywają o zbrodnię. Bertot się wypiera i narazie nie trafiono na ślady zaginionego.

Wreszcie od kilku dni policja bezskutecznie poszukuje 15-letniej dziewczynki, córki jednego z obywateli paryskich. Wyszła z domu i przepadła.

Książęta — kawalerowie

Coraz mniej jest w Europie ukoronowanych kawalerów „do wzięcia". Przez zaślubiny włoskiego następcy tronu, księcia Humberta, liczba ich jeszcze bardziej zmalała. Dzięki powojennym przewrotom i rewolucjom przestały być brane pod tym względem pod uwagę liczne zastępy wszelkich niemieckich książąt i książątek, jakkolwiek almanach Gotajski nadal skrzętnie notuje ich ośmiowyrazowe imiona lub długie (a nieistniejące już faktycznie) tytuły. Jeśli po europejskiej wojnie panny uskarżają się na brak mężczyzn, cóż dopiero powiedzieć mają wszelkie księżniczki krwi „na wydaniu"? Europa posiada obecnie dwanaście krajów o ustroju monarchistycznym, lecz młodzieńców w stanie kawalerskim w rodzinach królewskich jest zaledwie kilku.

Na pierwszem miejscu zarówno pod względem wieku jak i hierarchji znajduje się Edward - Albert - Chrystjan - Jerzy - Andrzej - Patrick - Dawid (niewiele zapewne osób zna jego pełne imię) — książe Walji. Liczy już lat 35, jakkolwiek wygląda o wiele młodziej, i dotąd nawet, podobno, nie zakochał się. W Anglji nazywają go już żartobliwie „starym kawalerem", a w kołach dworskich stale rozglądają się za narzeczoną dla uporczywie unikającego więzów małżeńskich księcia Walji. Niemniej każda księżniczka-panna marzy o tem, aby zostać żoną owego przystojnego młodzieńca o smutnem spojrzeniu, który kiedyś zasiądzie na tronie Wielkiej Brytanji.

Mniej znany jest w Europie książę Asturji — następca tronu hiszpańskiego. Jest to „samotny dziwak", unikający ludzi i świata, i stanowiący pod tym względem zupełne przeciwieństwo swych rodziców, którzy stale przebywają wśród szerszych kół społeczeństwa po kilka razy do roku spędzając miłe czas w Londynie i Paryżu. A zostać żoną księcia Asturji byłoby nielada zaszczytem dla księżniczki europejskiej: nietylko połączyłoby się związkiem małżeńskim z reprezentantem najstarszego królewskiego rodu Burbonów, lecz posiadałoby najbardziej elegancką i światową teściową wśród osób ukoronowanych. Od szeregu lat obiegają pogłoski, że hiszpański następca tronu żeni się, czy to z rumuńską księżniczką Ileaną, czy to z księżniczką Cecylją, córką austryjackiej księżnej Salm-Salm, czy też z włoską księżniczką, lecz pogłoski te stale okazują się zmyślone. Narazie „książę samotnik" pozostaje w stanie kawalerskim, nie myśląc wcale o ozenku.

Możnaby uważać za kawalera i byłego następcę rumuńskiego tronu ks. Karola, ojca obecnego króla Michała, gdyż ślub jego morganatyczny z panią Lupescu nie jest urzędowo uznany przez dwór rumuński, i niejedna jeszcze księżniczka marzy o pięknym, wesołym i lubiącym rozrywki księciu, zwłaszcza, iż z żoną swą ks. Heleną Grecką, ks. Karol rozwiódł się. Nie jest rzeczą wykluczoną, iż b. następca tronu pojmie za żonę jakąkolwiek księżniczkę krwi, ułatwiłoby mu to powrót do Rumunji.

Najmniej znany z pośród książąt jest ks. Chrystjan Szlezwick - Holsztyn - Sonderburg - Glücksburg — duński następca tronu. Liczy już lat 29, ale mało kto stykał się z tym, bodaj że najbardziej demokratycznym w Europie księciem. Lubi on tłum i stale się w nim gubi. W Kopenhadze uchodzi za „dobrego chłopa", poza stolicą Danji jest niemal nieznany, unika bowiem wszelkich pompatycznych wizyt i rozjazdów. Podobno najszczerszem jego życzeniem jest... nie być królem. Przez pewien czas pisano o zaręczynach księcia Chrystjana z księżniczką grecką Ireną, lecz i to okazało się nieprawdą, duński następca tronu nosi się natomiast z zamiarem — jak głosi fama — poślubienia prostej dziewczyny. Poszedłby chętnie za przykładem 3-ch innych książąt duńskich: Vigga, który ożenił się z amerykańską miss, Erika, który poślubił kanadyjkę i Aage, ożenionego z włoską hrabianką. Narazie i ks. Chrystjan pozostaje do wzięcia.

Już nie następcą tronu, lecz rzeczywistym kawalerem na tronie jest król Borys bułgarski. Człowiek nader przystojny, szlachetny monarcha, uczony przyrodnik (doskonale zna się na motylach i wszelkich odmianach kwiatów), sportowiec i bibljofil, król Borys nie ma szczęścia do zaślubin. Oddawna już, ulegając namowom kół dworskich, bułgarski król zamierza ożenić się, lecz zamierzenia te pozostają tylko zamierzeniami. A przyczyną jest... brak odpowiedniej kandydatki. Gdy podczas pewnego bankietu premjer Lapczew wyraził się wobec króla, iż „życzeniem wszystkich Bułgarów jest, aby jego królewska mość jaknajrychlej ożenił się", król Borys odrzekł z melancholją: „Dobrze, ale znajdźcie mi narzeczoną"...

Wreszcie — ostatni kandydat. Również król, acz od niedawna, przytem bardziej egzotyczny od wszystkich poprzednich ukoronowanych kawalerów. Jest nim król albański. Achmed-Zogu. Dla księżniczek europejskich stanowi przeszkodę mahometańskie wyznanie młodego króla, lecz i to niewieleby stanowiło, gdyż król Albanji nie ma podobno zamiaru żenić się.

H.

Kogut uratował kobietę od śmierci

W Prusach Wschodnich wydarzył się niedawno osobliwy wypadek. Jedna z wieśniaczek wybrała się do sąsiedniej wioski na targ, zabierając ze sobą koguta. Było to wieczorem. Po drodze wieśniaczka znikła z oczu znajomym. Przypuszczano, że zabłądziła.

Nagle usłyszeli mieszkańcy wioski pianie koguta. Głos ten, dochodzący o tak niezwykłej porze, spowodował zaniepokojonych wieśniaków do poszukiwań! Po dłuższym czasie błądzenia z latarniami, natrafili wreszcie na jej ślad, ale pokazało się, że wpadła do stawu i była już napół utopiona. Kogut usadowiwszy się na jej ramieniu, głośnem pianiem jakgdyby wzywał pomocy.

Uratowana wieśniaczka oświadczyła, iż nie pozbyłaby się mądrego ptaka za żadne skarby świata. (H. J.)

Książki na opał

Murger w swojej nieśmiertelnej „Cyganerji" opisuje cudowną scenę, gdy młody poeta podpala w piecu poemat — bo na drzewo nie ma, a zimno jest srogie.

Podobna scena miała miejsce w raju bolszewickim, z tą tylko różnicą, że czyn bohatera Murgera owiany jest urokiem nędzy artystycznej — natomiast w Rosji dokonał go wielki cham.

Spalił ten, nieczłowiek chyba, coprawda nie swoje dzieła, tylko znakomitego poety z przed wieku, Puszkina Stało się to w Twerze, gdzie kierownik sowieckiej czytelni kazał spalić 1.000 tomów utworów Puszkina.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Dochodowość amerykańska w świetle cyfr

Szeroka opinja przyzwyczaiła się już u nas przyjmować dość bezkrytycznie wszelkie wiadomości, odnoszące się do wielkości bogactw amerykańskich i olbrzymich dochodów amerykańskich obywateli. Mało brakuje, by pojęcie Amerykanina stało się synonimem bogacza, opływającego we wszystkie dostatki i nie liczącego się z pieniądzem.

Warto przeto ten legendarny stan oświetlić nieco reflektorem cyfr.

Faktycznie potężny rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych Ameryki w ciągu ostatnich kilku lat sprawił, że ilość ludzi, mogących pretendować do nazwy dolarowych miljonerów conajmniej pięciokrotnie się powiększyła, przeciętny zaś dochód roczny, wypadający na głowę jednego mieszkańca Stanów, podniósł się od roku 1922 do roku 1928 z 625 na 742 dolary. Jeszcze w r. 1924 zaledwie tylko 75 osób mogło się tam wykazać dochodami większemi nad 1 miljon dolarów rocznie, w r. 1927 było już takich osób 283, z czego 10 osób miało dochody ponad 5 milj. dol. rocznie.

Jeżeli wszakże przyjmie się, że na określenie pojęcia „człowieka bogatego" w zrozumieniu amerykańskiem, tj. przy uwzględnieniu tamtejszej stopy życia i drożyzny, ustalić wypada, jako minimalną granicę dochodów 10.000 dol. rocznie, to wówczas okaże się, że ilość tych ludzi bogatych nie jest znów tam tak olbrzymia, albowiem wynosi mniej więcej 350.000 osób, co w porównaniu z liczbą ludności Stanów: 115 miljonów, stanowi znacznie mniej niż pół procent ogółu mieszkańców kraju.

Według zamknięć podatkowych za rok 1927 podział ludności Stanów pod względem dochodowości przedstawiał obraz następujący:

Wielkość dochodu	Ilość osób	Ich łączny dochód	Przeciętny dochód poszczególnego płatnika
		w dolarach	
10 — 25 tys. dol.	250.455	3.726.099.000	14.900
25 — 100 tys dol.	82.334	3.571.123.000	43.400
100 — 1000 tys. dol.	10.784	2.222.337.000	206.100
ponad 1 milj. dol.	283	586 255.000	2.071.000
ponad 10 tys. dol.	343.856	10.105.815.000	29.400
5 — 10 tys. dol.	543.509	3.759.149.000	6.900
poniżej 5 tys. dol.	3.234.877	8.708.354.000	2.700
razem	4.122.242	22.273.318.000	5.500

Dziesięciu najbogatszych ludzi Ameryki rozdziela między siebie roczny dochód o łącznej wysokości 88.995.242 dol. Nazwisk tych ludzi, nie można dziś z wszelką pewnością ustalić, albowiem ostatnia urzędowa opublikowana lista płatników pochodzi z roku 1924. Przypuściwszy jednak, że od roku 1924 zasadniczy kolejny porządek „na szczytach miljonerskich" nie uległ większym zmianom, przyjąć możemy następujące nazwiska: John D. Rockefeller jr. (opłacił w r. 1924 podatku dochodowego 6.278 tys. dol.), Henry Ford (2.609 tys. dol.), Edsel Ford (2.158 tys.), Andrew W. Mellon (1.883 tys. dol.), Sayne Whitney (1.677 tys. dol), Edmund S. Harkness (1 532 tys. dol.), R. B. Mellon (1.181 tys. dol.), Anna B. Harkness (1.062 tys. dol.), H. E. Dodge (993 tys. dol.), F. W. Vanderbilt (793 tys. dol.), George F. Baker (792 tys. dol.), Thomas F. Ryan (792 tys. dol.), Edward Berwind (722 tys. dol.), Vincent Astor (643 tys. dol.) Z powyżej wymienionych osób, Berwind jest królem węglowym, rodzina Harknessów ma w swych rękach większość kolei amerykańskich, Mellonowie reprezentują ciężki przemysł i banki itd. Do najstarszych miljonerskich rodów, stanowiących niejako arystokrację finansową Ameryki należą rody Vanderbiltów i Astorów. Nie trzeba chyba dodawać, że potęga finansowa wszystkich tych rodów jest tak ugruntowana, że nie wzruszą jej pierwsze lepsze krachy giełdowe, choćby na miarę ostatniego krachu nowojorskiego

Jest to wszakże tylko elita, nieliczna garstka ludzi w ogromnem morzu amerykańskiem. Jak zaś przedstawia się los pozostałej reszty?

Amerykański statystyk dr. Melvin Copeland, przyjmując, że w r. 1925 całkowity roczny dochód narodowy w Stanach Zjednoczonych wyniósł 81,8 miljardów dolarów, podaje następujący podział tej sumy:

	Ilość rodzin	Udział w ogolnym dochodzie narod. w miljardach dol.	Przeciętny dochód jednej rodziny
najbogatszych 10%	2.700.000	27	10,000 dol.
pozostałych 90%	24.300.000	54	2.200 „
razem	27.000.000	81	3.000 „

Owe dziesięc procent rodzin najbogatszych (zgarniających dla siebie 1/3 część całego dochodu narodowego) stanowią rodziny kapitalistów, bankierów, właścicieli domów, względnie majątków ziemskich itd., na pozostałe dziewięćdziesiąt procent składają się rodziny drobnych przedsiębiorców, urzędników, robotników i rolników.

Przypuszczać należy, że od roku 1925 do chwili obecnej, roczny dochód narodowy podniósł się w Stanach do 90 miljardów dol., mało wszakże przemawia za tem, by ten przyrost podniósł stopę dochodowości owych 90 procent rodzin uboższych. Inny statystyk amerykański, Stuart Chase, wręcz nawet twierdzi, że gdyby z owych 90 procent odliczyć jeszcze 10, to pozostałe 80 procent zaprezentowałaby rodziny, których dochód roczny nie dosięga sumy 2.000 dolarów. Jeszcze inni statystycy podają następujące cyfry na określenie dochodów pracowniczych w poszczególnych branżach zarobkowych:

rolnictwo	537 dolarów
handel	1.315 dolarów
przemysł	1.362 dolarów
górnictwo	1.318 dolarów
komunikacja	1.554 dolarów
budownictwo	1.574 dolarów

Nie trzeba oczywiście tych zarobków identyfikować z dochodami przeciętnej rodziny, albowiem — co jest właśnie cechą rodziny amerykańskiej — na dochód rodziny składają się tam często dwa, nieraz nawet trzy zarobki jednoosobowe. Zresztą ta zasada podwójnego zarobku w rodzinie stała się do pewnego stopnia koniecznością, z chwilą, gdy koszt utrzymania normalnej rodziny (z 5 osób) średniego stanu obliczać zaczęto w Ameryce na 1.920 dol. rocznie.

Wymieniony powyżej statystyk Chase, zwalcza też uparcie rozpowszechnioną w Europie legendę jakoby w Ameryce poważna ilość akcyj znajdowała się w rękach robotników. Istotnie — twierdzi on — bardzo wielu robotników amerykańskich skupuje akcje i przechowuje je, ogólna wszakże ilość wszystkich akcyj, znajdujących się w rękach robotniczych, nie stanowi więcej jak 1 proc. kapitału ameryk. towarzystw akcyjnych, suma zaś dywidend, wypłaconych z tego tytułu robotnikom, wynosi mniej więcej 4 dol. na głowę mieszkańca.

Prawdą jest, że zarobki w Stanach Zjednoczonych rosną szybciej, niż koszty utrzymania, ale znów stopa życia podnosi się w tempie jeszcze szybszem od zarobków. Do wydatków koniecznych przeciętnego pracownika zalicza się tam takie wydatki, jak koszt utrzymania własnego auta, posiadania telefonu, radja itp. wydatki wciąż jeszcze uważane w Europie za zbytek. Niemożność zaspokojenia tych potrzeb robotnik amerykański odczuwałby jako nędzę, dociągnięcie zatem swych dochodów do tego poziomu, któryby zapewnił mu opłacenie tych wszystkich, w naszem pojęciu luksusowych wydatków uważa on za konieczne minimum egzystencji. Faktycznie każdy pracownik wykwalifikowany ma w Stanach możność poziom ten osiągnąć.

W tem właśnie tkwi zapewne rozwiązanie zagadki, dlaczego w tym kraju miljonerów i olbrzymich nierówności społecznych (w znaczeniu stopnia dochodowości) niema miejsca na nienawiść społeczną i walkę klas. Wiara w przyszłość i we własne siły jest tam ostoją każdego początkującego pracownika, który w bogatszym towarzyszu pracy, czy swoim chlebodawcy widzi w ten sposób tylko swój własny obraz z przyszłości i znajduje w nim podnietę do wytrwałości i zdwojenia energji.

Pracownik amerykański wie dobrze, że każdy wydatek energji fizycznej czy umysłowej z jego strony kapitalizuje się, stwarzając dlań warunki zajęcia w przyszłości miejsca, jeżeli nie odrazu obok Rockefellera i Forda, to w każdym razie w rzędzie osób zamożnych i bez troski patrzących w przyszłość.

Ta to wiara w przyszłość i we własną energję stanowi bodaj największy kapitał naszych antypodów.

St. Glański.

Z rynków nabiału

Sytuacja na rynkach zbytu

Położenie na rynkach podaży i zbytu masła uległo w ciągu ub. tygodnia sprawozdawczego (8. 1. — 14. 1. 1930) poważnemu pogorszeniu. We wszystkich krajach gwałtownie faworyzowana produkcja mleka powoduje z roku na rok zaciętszą konkurencję eksporterów, którzy dążąc do sprzedaży wzrastających wciąż ilości masła starają owładnąć nowemi rynkami zbytu. Danja w pierwszym tygodniu stycznia br. eksportowała ca 7.000 beczek więcej aniżeli w tymże okresie 29 r., a wywóz masła z Estonji wzmógł się w grudniu 1929, o przeszło 100 proc. wobec grudnia 1928 r Ponieważ w takich warunkach decydujący moment odgrywa jakość ofiarowanego towaru, więc zauważyć się dają coraz większe zaostrzenia przepisów o eksporcie i standaryzacji masła. Łotwa rozważa projekt, aby do eksportu dopuścić wyłącznie pierwsze gatunki, wychodząc słusznie z założenia, że poślednie jakości podkopują renomę całości towaru tego samego pochodzenia.

Wobec wzrastającej trudności zbytu Kopenhaga obniżyła w dniu 9. 1. 30. notowania o kr. 18 na kr. 280.— per 100 kg., a ceny eksportowe w dniu 8. 1 30. o sh. 8 na sh. 162 per cwt. fob. Również Leeuwarden obniżyło poważnie swe żądanie, gdyż o guld 19 na guld. 192.— per 100 kg. Niepewność jaka nagle zapanowała na wszystkich rynkach spowodowała ogólny zastój i konsternację a eksporterzy bez względu na notowania oddają towar po każdej cenie częściowo nawet do komisowej sprzedaży.

Rynek niemiecki przeładowany własną produkcją i kontraktową dostawą zagraniczną nie jest w stanie skonsumować całości ofiarowanego masła. To też znaczna część dostaw musi być magazynowana.

Notowania berlińskie obniżono ponownie w 9. 1. 30 na rmk. 155 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I. gatunek, rmk. 140 za II. gatunek, rmk. 124 za III. gatunek, przy bardzo spokojnej tendencji. Masło polskie, o ile jeszcze znajduje zbyt w Niemczech, uzyskuje przeważnie ceny poniżej notowania.

Rynek angielski jest nadal spokojny a notowania w dniu 10 stycznia br. poważnie się obniżyły. Masło polskie uzyskało oficjalną cenę sh. 140—146 per cwt. loco Londyn. Poważne ilości masła kolonjalnego oczekiwane jeszcze w bież. miesiącu i ogólna depresja na wszystkich rynkach przyczyniają się do spokojnej tendencji przy zniżkowych cenach.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Czy reorganizacja premjowania wywozu zboża?** Koła rolnicze jak również sfery kupców zbożowych z obawą śledzą niezwykle słabą tendencję panującą w ostatnim czasie na giełdach zbożowych. Dała się ona już dotkliwie we znaki w formie ponownej zniżki ceny żyta i jęczmienia. Szczególnie silna jest zniżka na prowincji, gdzie ceny stoją daleko poza poziomem oficjalnych notowań giełdowych. W związku z tem krążą pogłoski, jakoby czynniki rządowe zamierzały już w najbliższym czasie podjąć reorganizację obecnego systemu premjowania wywozu zbóż za pośrednictwem kwitów wywozowych.

W ostatniej chwili dowiadujemy się z poważnego źródła, że rząd postanowił wstrzymać akcję wydawania kwitów wywozowych na drugi okres, trwający od 1 stycznia do 15 lutego rb.

(k.) **Dokoła zniżki stopy procentowej w Banku Polskim.** Donosiliśmy już o pogłoskach, jakoby na posiedzeniu rady Banku Polskiego, które odbywa się dziś, w czwartek, miano się zająć kwestją ewentualnego obniżenia stopy procentowej od dyskonta i stopy zastawowej. Sprawa ta stała się aktualną w związku z obniżeniem stopy dyskontowej przez szereg europejskich banków emisyjnych. W kołach gospodarczych panuje wszelako przekonanie, że podobnie, jak ostatnie obniżenie stopy dyskontowej w dniu 15 listopada roku ub do 8 i pół procent nie wpłynęło na zmianę prywatnej stopy bankowej, tak i obecnie ewentualne ponowne obniżenie nie zmieni stosunków w tej dziedzinie. Bank Polski nie jest bowiem wyłącznem źródłem zaspakajania potrzeb kredytowych kraju. Obniżenie prywatnej stopy dyskontowej wywołaćby musiało analogiczne obniżenie procentów od wkładów, osłabiając proces kapitalizacji. Banki prywatne stoją tedy na stanowisku, że należy raczej utrzymać w dalszym ciągu obecną stopę procentową.

(k.) **Bilans Banku Polskiego.** Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę stycznia rb. wykazuje zapas złota 700 mil. 591 tys zł. tj o 74 tys. zł więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 17 mil. 927 tys. zł do sumy 400 mil. 643 tys. zł. również i niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 1 mil. 239 tys. zł do sumy 106 mil. 337 tys zł. Portfel wekslowy spadł o 19 mil 509 tys. zł i wynosi 684 mil 710 tys zł. Pożyczki zastawowe zmniejszyły się o 2 mil 787 tys. zł do kwoty 74 mil 159 tys. zł Inne aktywa zmniejszyły się o 51 mil 256 tys. zł i wynoszą 112 mil. 888 tys zł W pasywach powiększono o 10 mil. zł do 110 mil. zł fundusz zapasowy z dochodów, które dały papiery wartościowe tego funduszu (6 mil 387 tys zł) i z ogólnych dochodów Banku (3 mil. 612 tys. zł). Pozycja natychmiast płatnych zobowiązań wzrosła o 70 mil. 458 tys. zł (538 mil 317 tys. zł). Obieg biletów bankowych zmniejszył się o 125 mil. 161 tys. zł (1.215 mil. 101 tys zł). Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 39.96 proc (9.96 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszcowo-walutowe 52.81 proc. (22.81 proc ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych 57.66 proc.

Z ZAGRANICY

(z) **Kryzys rolniczy w Czechosłowacji.** W związku z wnioskiem stronnictw agrarnych o podwyższenie ceł rolniczych oraz wnioskiem ministra rolnictwa w sprawie zmonopolizowania przywozu zboża, prasa praska w szeregu artykułów wyraża się z ostrożnością o skuteczności i celowości takich posunięć, przyczem daje się zauważyć obawa, że nietylko nie przyczynią się one do załagodzenia kryzysu rolniczego, ale spowodują jeszcze zwiększenie drożyzny. Pisma lewicowe ostrzegają, że nie można pomagać rolnikom ze szkodą dla spożywców i podkreślają, że w załagodzeniu kryzysu rolniczego główną rolę grać muszą interesy ogólne gospodarki państwowej, a nie zaś interes jednej tylko warstwy społecznej.

(z) **Rewizja czechosłowackiej taryfy celnej.** Sprawa rewizji ceł rolniczych oraz pewnych zmian w stawkach celnych na wyroby przemysłowe weszła w stadjum decydujące. Min. rolnictwa opracowało projekt rewizji taryf rolniczych, który będzie przedstawiony w najbliższym czasie Radzie ministrów. Jednocześnie rozpoczną się rozmowy w sprawie rewizji szeregu pozycyj w taryfie przemysłowej.

(z) **Cło prohibicyjne przy imporcie materjałów skrzynkowych do Niemiec.** W niemieckiej technice celnej zostały wprowadzone ostatnio pewne zmiany które odbić się muszą niekorzystnie na przywozie materjału skrzynkowego. Mianowicie kwalifikacja tego materjału odbywa się zasadniczo przy pomocy ekspertów którzy ustalają stopień gładkości materjałów. Materjał heblowany i do heblowanego zbliżony clony jest przy pomocy stawki prohibicyjnej 6 RM za centnar Według okólnika władz celnych wszelki materjał skrzynkowy, wytwarzany przy pomocy pił tarczowych ma być clony według tej właśnie stawki Ponadto przez niemieckie związki drzewne wszczęta została kampanja o wprowadzenie zależnych od tych związków ekspertów, którzyby kwalifikowali towar.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 17 stycznia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **13.00** sygnał czasu; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godzina **14.00** notowania giełdy pien. zbożowej i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. **14.15** komunikaty gosp., roln., PAT. sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. **16.45** słuchowisko dla dzieci i młodzieży p. t. „Myszy w ruinach" (według noweli Sieroszewskiego) układ i reż. p. Wandy Trojanowskiej, art. T. N. — w wyk. harcerzy i harcerek hufca poznańskiego; godz. **17.25** kurs elem. języka ang. (wykł. dr. Arend, lektor U. P.); godz. **17.45** koncert popołudniowy. (Transmisja z Warszawy); godz. **18.45** nadprogram; godz. **19.05** odczyt „O użyteczności wymowy" (wygł. dr. Stefan Papée); godz. **19.25** „Silva rerum"; godz. **19.45** odczyt p. t. „Francja współczesna" (wygł. dr. Marjan Jedlicki, doc. U. J.); godz. **20.15** koncert symfoniczny (transmisja z Filharmonji Warszawskiej); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT i sportowe; godz. **22.15** lekcja tańców (wykł. p. Stefan Wituszewski); godz. **22.40** muzyka taneczna z Winiarni „Carlton".

Warszawa (1412 m) godz. **12.05** muzyka gramofonowa; godz. **13.10** kom. meteorologiczny; godz. **15.00** komunikat gospodarczy; godz. **15.20** „Przegląd wydawnictw perjodycznych"; godz. **15.45** kom. Rady Nacz. Zjedn. Polsk. Zw. Śpiewaczych i Muz; godzina **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.15** „Nowe sposoby usprawnienia pracy" — p. W. Milewski; godz. **17.45** koncert ork. banjonistów; godz. **19.10** giełda rolnicza; godz. **19.25** koncert gramofonowy; godz. **20.05** pogadanka muzyczna; godz. **20.15** koncert symfoniczny z Filharmonji Warsz. Ork. filh., Kurt Narth (dyr. i prof. Z Drzewiecki (fort.).

Katowice (409 m) godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **17.15** transmisja z Krakowa; godz. **19.05** dr. W. Chrzanowski „Polska na tle gospodarki światowej"; godzina **19.30** K. Rutkowski: „W dolinie Żaby"; godz. **20.15** koncert z Warszawy; godz. **23.00** skrzynka pocztowa w jęz. francuskim.

Interesujące pokazy radjowe na MWKT.

Na tegorocznej Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu w Sekcji Komunikacji Ogólnej poważne miejsce zajmie też pokaz najnowszych urządzeń radjowych. Radjo bowiem jako najnowocześniejszy środek komunikacyjny, służy nietylko dla uprzyjemniania czasu radjo-abonentom, lecz zastosowanie radja obejmuje z dniem każdym coraz liczniejsze dziedziny naszego życia, okazując się świetnym środkiem pomocniczym w komunikacji kolejowej, morskiej, lotniczej i automobilowej, jak również w służbie bezpieczeństwa publicznego, w teatrze itp.

Ostatnio np. niemieckie koleje państwowe zastosowały radjotelegrafję i radjotelefonję do regulacji ruchu wagonów i lokomotyw, dzięki czemu na wielu już stacjach niemieckich manewrowanie pociągów i przegrupowywanie wagonów odbywa się we względnej ciszy i ze znakomitą sprawnością bez hałaśliwych sygnałów gwizdawek i syren.

Amerykanin Amhourst Villiers buduje obecnie automobil o sile 3000 koni, obliczony na rozwinięcie szybkości 700 klm na godzinę. W kierowaniu tym wozem będzie się posługiwał falami elektromagnetycznemi, działającemi na antenę kierunkową specjalnego radjoodbiornika, umieszczonego na samochodzie.

W najbliższym czasie we Francji do usług policji będzie oddane 50 radjostacyj, których celowość została wypróbowana ze znakomitym wynikiem, szczególnie na kolejowych dworcach granicznych i w przystaniach morskich.

Zastosowanie radja w służbie bezpieczeństwa publicznego oznacza poważny postęp w dziedzinie walki z przestępcami, których ujęcie będzie obecnie znacznie ułatwione.

Pokaz tych najnowszych zastosowań urządzeń radjowych niechybnie będzie jedną z wielu interesujących atrakcyj Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki w Poznaniu.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodzieży Obywatelskiej parafji Archikatedralnej.** Roczne walne zebranie odbędzie się w piątek, dnia 17 bm. o godz. 20 w sali Domu Katolickiego na Śródce.

— **Koło Absolwentów I. szkoły wydziałowej im. Działyńskich.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, dnia 18 bm. o godz. 19 w I szkole wydziałowej przy ul. Działyńskich 4.

— **Tow. Przemysłowe w Ratajach.** — Walne zebranie odbędzie się w sobotę, 18 bm o godz. 19,30 w sali posiedzeń p. Przybeckiego.

— **Koło Śpiew. im. Moniuszki.** Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 19 bm. o godz. 13 w lokalu Restauracji Zamkowej (dawn. Gospoda Polska), św. Marcin 40.

— **Tow. „Pielgrzym".** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 19 bm o godz. 15 w sali zwierzyńca. — Przyjmowanie kandydatów na członków odbywa się zwykle raz w miesiącu przez 5 dni, począwszy od pierwszego poniedziałku po pierwszym.

Orzeźwiająca 90% woda kolońska niezbędna na balu, w podróży i po zawodach sportowych.

Tw 770

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

56 **do kasy komitetu wpłacono w złotych — Konto P. K. O. 207 470.** 6632 ap

H. Kulisz, Poznań	3,—
Prez. Samulski, Poznań	500,—
M. Krygierówna	5,—
Nowakowski, Poznań	5,—
X. Prob. Swiader, Skulsk	100,—
Włodz. Adamska	25,—
P. Gr., Poznań	5,—
M. Hanusz, Poznań	10,—
Za pośr. X. Prob. Hundta z Baranowa zebrały zelatorki 1) z Baranowa:	
E. Śpikowska z 8 róży niewiast	7,20
St. Głowikowa z 6 róży niewiast	6,20
P. Jeżowa z 11 róży niewiast	8,—
M. Jasińska z 7 róży niewiast	8,—
2) z Nowego Mroczenia:	
M. Stróżykowa z 2 róży niewiast	6,50
3) z Starego Mroczenia:	
A. Rakowa z 2 róży niewiast	7,—
4) z Borówna:	
M. Palatowa z 1 róży niewiast	5,40
5) z Joanki	
K. Gomonowa, z 2 róży niewiast	5,—
K. Sierańska z 3 róży niewiast	5,50
M. Gruszkowa z 4 róży niewiast	7,50
Razem zł	66,30
X. J. Smorka, Gdów	5,—
K. Błażejewicz, Poznań	5,—
L. Zaboklicka, Warszawa	5,—
Z. Wilczyńska, Jazłowice	5,—
J. Kalawski, Poznań VII rata	10,—
X. Gibasiewicz, Siedlemin	5,—
Dr. St. Skarzyński, Czempiń	5,01
J. Iwanicki, Inowrocław	5,—
J. Adamski, Suchorzewo	5,—
Laurentowscy, Antoniewo	100,—
Bank Ludowy, Szamotuły	50,—
Rekowska, Toruń	5,—
J. Lewandowski, Poznań	50,—
J. Wierzbicki, Kcynia	10,—
B. Rzeźnikowa, Międzychód	2,—
St. Werbelowa, Mikstat	5,—
N. N., Czarnków	10,—
X. Pref. P. Sobański, Częstochowa	5,—
O. O. Jezuici, Lublin	10,—
X. Napierała, Gniezno	10,—
Fr. Januszewski, Nakło	2,—
S. Emilja, Kraków	2,—
Za pośr. X. Prof. Kwiatkowskiego z Krakowa	
B. Wilgan	10,—
M. Zakrzewska	5,—
A. Mandziakówna	4,—
H. Maternówna	3,—
J. Juszczakówna	3,—
Razem zł	25,—
X. J. Stachyrak, Przemyśl	5,—
Urząd Parafj. Piotrowice	1,—
St. Morawski, Kostrzyn	5,—
B. Szyzdek, Sobniowo	5,—
X. K. Paekiewicz, Połuknia	5,—
P. Tokarski, Bojary	5,—
J. Kulbona, Piotrków	2,—
Bank Ludowy Swarzędz	10,—
Nieziółkiewicz, Gniewkówiec	20,—
J. Szczepańska, Cieszyn	5,—
X. T. B. Mysłowice	10,—
L. Gonlub, Gostyń	5,—
X. W. Preys, Bydgoszcz od walczącej ze śmiercią W. Kwiatkowskiej	5,—
Szkoła Powsz., Góreczki	4,—
Adw. Faralisz, Rawicz	5,—
Wojtostwo, Szubin	45,30
Fr. Walachowski, Kokorzyn	10,—
X. Pr. L. Jakubowski, Sierzchowy	2,—
X. St. Dąbrowski, Filipów	2,—
X. J. Ludkowski, Łanckorona	10,—
SS. Sercanki, Kraków	2,—
T. Grzybek, Włodzimierz	1,70
Arcybiskup P. Mańkowski, Włodzimierz	10,—
X. J. Meciński, Łódź	3,—
M. Wagner, Krasiczyn	4,—
Za pośred. X. Pr. Plotki z Zbąszynia.	
P. Burm. Lewandowski	50,—
Matki różańcowe	9,—
Razem zł.	59,—
Za pośr. X. Pref. E. Gierczyńskiego zebr. w państw. gimn. klas. męsk. w Trzemesznie	60,—
SS. Miłosierdzia i mieszkanki zakładu św. Kazimierza, Poznań	70,—
M. Borowiczówna, Występ	5,—
Radca St. Zakrzewski, Poznań	10,—
Stan. Chorzemscy, Gołębowie	20,—
X. A. Tyrakowski, Makowarsk od Fr. Blocha z Sitówca	7,—
Apt. J. Wysocki, Poznań	50,—
Dr. St. Wysocki, Poznań	50,—
X. A. Niwa, Ujście Solne	2,—
Wł. Szystowska, Zasule	5,—
SS. Najśw. Rodz. z Naz. Kalisz	5,—
X. Batys, Drżów	1,—
X. Wł. Malinowski, Opoczna od tercyarzy	20,—
Wł. Czerniak, Kleszcz	5,—
R. Gorgolewski, Przemyśl	5,—
X. W. Jasionowski, Sieniawa	3,—
X. A. Barnal, Manaster	4,—
X. Bieda, Przemyśl	15,—
A. Rychlewski, Drohowyż	5,—
X. Pr. W. Branik, Siedlec	5,—
Fr. Szydłowski, Buk	5,—
Wł. Szczęsny, Wolsztyn	10,—
Z. Chłapowska, Poznań	20,—
X. Pr. St. Kozłowski, Słomczyn	5,—
Taranczewski, Obrzycko	10,—
M. Zacharzewska, Ławaryszki	5,—
Dyrektor Apostolstwa S. J., Kraków	50,—
X. K. Gawroński, od członków Apostolstwa Modl. par. p. W.	25,—
X. K. Bohurz od dziatwy kat. szkół powsz. im. M. Konopnickiej, A. Mickiewicza, T. Kościuszki i Niższej Szkoły Techn. w Baranowiczach	30,—
X. W. Rokicki, Lwów	10,—
R. Ottowicz, Poznań,	10,—
K. Beissert, Poznań	5,—
K. Jerzycki, Śrem	5,—
Dyr. J. Nowicka, Ostrów	20,—
Trzcielińska, Poznań	10,—
M. Hülle, Katowice	5,—
Konwent OO. Franciszk. Gniezno	5,—
J. Rembowska, Wronki	10,—
St. i W. Moskalewscy, Poznań	20,—
J. Rzepka, ml. Białobrzegi	2,—

W drugą bolesną rocznicę śmierci mojej drogiej żony i kochanej matki, ś. p.

Konstancji Roszkiewiczowej

odprawiona zostanie

msza św.

dnia 20 stycznia o godz. 9,30 w kościele św. Małgorzaty, o czem zawiadamia

zw 21304 **mąż z synem.**

W sobotę, dnia 18 stycznia, w pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszej nieodżałowanej córki i siostry, ś. p. zw 21297

Zofji Stróżynówny

odprawi się za spokój duszy Jej

msza św. żałobna

w kościele Św. Marcina o godz. 9,30, o czem zawiadamiają

rodzice, siostra i brat.

✝

Dnia 14 stycznia, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść i dziadek, ś. p. zw 21 295

Nepomucen Petras

przeżywszy lat 75. Pogrzeb w sobotę, 18 b. m., o godzinie 3, z domu żałoby w Głównej, na cmentarz św. Jana. Msza św. w sobotę, o godzinie 7,45, w kościele w Głównej.

W smutku pogrążona

rodzina.

ALFA, Szkolna 10 nar. Jaskólczej

poleca na Bale

Kwiaty do sukien

Maski

nw. 6467

Wyższa Szkoła Śpiewu

HELENY DUTKIEWICZ

artystki-śpiewaczki i dyplom. nauczycielki śpiewu na konserwatorjum w Dreźnie. — Zgł. 10,30 do 12,30. ULICA GWARNA 8. III. lewo. zw 1256

Mieszkania

za dzierżawę, pokoje puste, umeblowane poleca Czarnecki, Ratajczaka 13. zd 91 208

Unieważniam

zgubione papiery wojskowe na nazwisko Ludwik Milke zdw 90 229/30

Poszukuję dzierżawy

interesu zbożowego

wzgl. tylko śpichlerza. Korzystne położenie, dobra okolica. Ewtl. wstąpię jako wspólnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański **zw 21292**

SPRZEDAŻ INWENTUROWA

NIGDY *jeszcze nie było podobnej okazji zakupu* ***wprost za bezcen***

najmodniejszych ***płaszczy i sukien, garsonek, bluzek, trykotaży*** *wełnianych i jedwabnych,* ***bielizny, pończoszek, rękawiczek, szali, torebek itp.***

Kw 1506

A. Łuczakowa, ulica Gwarna 9.

dawniej Stefanja Konopinska

HOTEL z restauracją w Poznaniu **na sprzedaż.** 60 pokoi z kompl. urządzeniem, centrum miasta. Zgłoszenia do biura ogłoszeń **„Par", Poznań,** Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 53,88**
rw 8655 13,90

Dla zdrowych i cierpiących!

Od 26 lat znane nacieranie uśmierza szybko i pewnie wszelkie dolegliwości natury reumatycznej, gośćcowej, nerwobóle, ból głowy, zębów i t. p.

ICHTIOMENTOL Wszędzie do nabycia.

Skład wysyłkowy Ichtiomentolu:

Laborat. chem. aptekarza Mra. Szymona Edelmana

we Lwowie, Teatyńska 16.

rw 7-8-9-10-11 h

Polecamy

mąkę mięsną

paszę skoncentrowaną, zawierającą ca 50% białka, 10% tłuszczu, 26% fosforanu wapnia, jako przymieszkę do karmu dla bydła, trzody chlewnej i drobiu. Zwierzęta karmione dłuższy czas mąką mięsną są odporne na wszelkie choroby zakaźne. Najrzetelniejszy środek do tuczenia bydła

Poznańska Fabryka Mąki Mięsnej i Kostnej

Poznań, Małeckiego 21 — Telefon 68-35.

Na żądanie przesyłamy prospekty darmo.

dw 3901

KARNAWAŁowe

dancingowe i inne artykuły rozrywkowe

Cennik bezpłatnie. Tw 9-1

Wytwórnia MILNER

Warszawa, Mławska 5/17

Sprzedamy lub wydzierżawimy

SPICHLERZ

jednopiętrowy łącznej przestrzeni 640 m², z bocznicą kolejową z jednej strony, a z drugiej z dobrym dojazdem. Wewnątrz urządzenie dla siły i światła elektrycznego. Łaskawe oferty uprasza się nadesłać do biura ogłoszeń **„PAR"**, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 3,26 Pw 8619-3,26

400 mp. szczapów sosn.

(z sówki chojnówki) od 11 do 18 cm. średn. suche, korowane,

100 mp. szczapów brzozowych

(świeże) od 10 do 20 cm. średn. korzystnie oferuje Pw 8553 3,70

IGNACY KLESSA, tartak parowy, Czarnków.

Świeże Śledzie

co drugi dzień świeży transport: **Norweskie** w skrzyniach ca 180 f. N-tto **zł 82,—** za skrzynię. **Szwedzkie** w skrzyniach centnarowych **zł 48,—** za skrzynię, poleca fa.

F. Ziółkowski, Poznań, Plac Sapieżyński 11

telefon 36-95. zw 21301

PLAC

ca 1400 kwm., z murowaną stajnią na 4 konie, biurem, mieszkaniem 2-pokojowem, wozownią, garażem i dużą szopą otwartą z światłem elektrycznem, wodą i telefonem, w pobliżu głównego dworca towarowego, **zaraz do wydzierżawienia** za 600,— zł miesięcznie. Oferty do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 21 290

500 tysięcy cegieł

potrzeba do budowy kościoła na Winiarach. Oferty na dostawę ze zwózką i bez takowej przyjmuje **Biuro parafjalne par. św. Stanisława Kostki, Poznań,** Winiarska 14. zw 21 294

Przedsiębiorstwo - Przemysłowe

w Grudziądzu

dobrze zaprowadzone na Pomorzu i Wielkopolsce wraz z 4-pokojowem mieszkaniem, **jest zaraz do sprzedania** lub **wydzierżawienia** na dogodnych warunkach. **Oferty do eksp** Kurjera Poznańskiego pod zw 21 258

Dla pp. Ogrodników!

Maty

zimowe z trzciny, mocno wiązane sznurem impregnowanym, wielkości 1.60 × 2.00 m poleca

GUSTAW GLAETZNER, Poznań 3

ul. Mickiewicza 36. Tel. 65-89 i 6?-28.

rw 7605

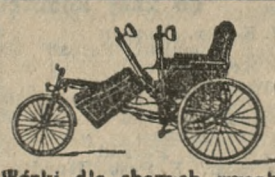

Wózki dla chorych wyrabia jedyna spec Fabryka „Auto-Pol", Bydgoszcz, Król Jadwigi 18, tel. 665. Żądać oferty

zw 21 300

2-3 ubikacje

na biura, niewyżej II piętra w okolicy Starego Rynku **poszukuje się zaraz.** Zgłosz Kurjer pod **zw 21276**

Hortilor-Crême

Silvikrin szampon, fluid i woda na włosy stale do nabycia w firmie dw 3820

J. GADEBUSCH

Drogerja i Perfumerja

Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar)

Patenty

wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą

inż. dypl. F. WINNICKI,

rzecznik patentowy

Poznań, ul. Konopnickiej 7.

Telefon 7222

Kw 9?

Oprawy książek

wszelkiego rodzaju

Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Posiadłość

połączona ze składem kolonjalnym. 2 morgowym ogrodem, zabudowania mas/ położona we wsi kościelnej sprzedam. Adres wskaże M. Ziółkowski Duszniki, powiat Szamotuły. zd 90 458

Od zaraz wzgl. od 1. 4. rb., jest w centrum miasta w Wolsztynie

SKŁAD

nadający się na każdą branżę (obecnie skład bławatów z ewentl. przyległem mieszkaniem — **do wydzierżawienia** Pierwokup tejże kamienicy gwarantuje się Łaskawe pi śmienne zgłosz. pod **„A. B. 100"** do eksped. Kurjera Pozn zw 21 286

Przedsiębiorstwa i Zakłady

fabryczne i przemysłowo-handlowe, jak **młyny, browary, olejnie tartaki, stolarnie, cegielnie chemiczne, maszyn i t. d.** z powodu zmiany stosunków pod korzystnemi warunkami **na sprzedaż** lub potrzebuja wspólników, udziałowców albo kapitałów do wydatnego rozwoju tychże. Także bydynki i place fabryczne ze związkiem kolejowem **na sprzedaż.** Celem ścisłej dyskrec i uprasza się o zgłoszenia reflektantów z podaniem życzenia i wysokości kapitału do Kurjera Pozn pod zw 21250

Patentowane przenośne

piecyki szamotowe

marki I „Standart"

i kuchenki przenośne

marki „Rekord"

firmy M. Perkiewicz,

Ludwikowo p. Mosina

są najtańsze i najlepsze. Odsprzedawcy otrzymują wysoki rabat. Dostawa wprost przez własne samochody.

Pw 8650-3,81

Poważny handel win poszukuje

rutynowanego fachowca,

celem urządzenia śniadalni. Zgłoszenia do **biura ogłoszeń „PAR", Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 3,71.** Pw 8648-3,71

Uczeń

fryzjerski potrzebny **Danielczak** ul. Błażejewska 22. zd 90 [illegible]

WYTWORNE MIĘKKIE WEŁNIANE UBRANIA

prać zawsze w domu Lux'em

WEŁNIANE ubrania bywają najczęściej zniszczone już przy pierwszem praniu jakimś nieodpowiednim środkiem . . . jedynie przez racjonalne pranie Lux'em przedłużyć można i egzystencję i estetyczny wygląd tych rzeczy w sposób istotnie zadziwiający.

Łatwy i prosty jest system prania, — oto instrukcje: garść kryształków mydlanych zalać odpowiednią ilością wody gorącej i ubić gęstą pianę. Ostudzić ją dolewając zimnej wody, by natychmiast mieć roztwór gotowy do użycia. Prać wszystko przez wygniatanie w dłoniach. Spłukiwać w letniej wodzie kilkakrotnie zmienianej. Nie wykręcać. Lux jest na całej linji niezawodnym. Usuwa brud szybko,—przyczem szkodliwe tarcie staje się zbytecznem.

Lux nie powoduje kurczenia się tkanin.

LUX

nw 6484

KUPON

Do firmy "Sunlajt" Spółki Akcyjnej, Skrzynka Pocztowa 479, Poczta Główna, Warszawa.

Upraszam o bezpłatne przesłanie mi próbnego pakietu Lux, wystarczającego na próbne pranie.

*Imię i nazwisko*_____

*Adres*_____

Lx 8c—026 P Uprasza się o wyraźne pisanie.

„12"

Dysponent - Magazynier

urzędnik oddz. ekspedycyjnego branży spożywczej, perfekt w języku polskim i niem., pilny i uczciwy, rutyn., dobry organizator, znający książkowość, wszelkie prace biurowe, sprawy reklamowe i sądowe, posiadający kaucję do 6 000,— zł

poszukuje stanowiska

ewtl. w innej branży, z powodu późniejsz. zlikwidowania firmy, za skromnem wynagrodzeniem Prima świadectwa i referencje poważnych firm oraz władzy. Pośrednictwo za odpowiedn. wynagrodzeniem chętnie widz. Łask. oferty upr. się pod zw 21 255 do eksped. Kurjera Poznańskiego

Dobrze zaprowadzona w rejonie nadnoteckim i Pomorza

hurtownia towarów kolonjalnych i palarnia kawy

w Bydgoszczy, z towarem lub bez, korzystnie do nabycia. Poważni reflektanci zechcą się zgłosić do eksp. Kurj. Pozn. pod dw 3890

Spożywanie kawy

ma Was pobudzać, a nie denerwować. Kawa winna mieć dobry smak, ale też i dobrze oddziaływać na zdrowie. Warunki te spełnia całkowicie kawa Hag. Jest to kawa ziarnista, z której usunięto kofeinę. Posiada znakomity smak, gdyż składa się z najlepszych gatunków kawy. Spróbujcie!

KINO „ODEON", ul. 27 Grudnia 14
Od dziś największe arcydzieło świata
„Powrót z niewoli"
w roli głównej: GUSTAW FRILICH zw 21805

Zdolne stenotypistki

w wieku ponad lat 20, znajdą dobrą, stałą posadę. Warunki: kilkoletnia praktyka kupiecka, zupełnie dobra znajomość języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie i stenografji. Wyczerpujące oferty w obydwóch językach należy spiesznie skierować do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 21 278

Buchalter - bilansista

biegły korespondent polsko - niemiecki, zajmujący stanowisko niewypowiedziane w firmie światowej — przyjmie ze względów rodzinnych stanowisko w Poznaniu. Zgłoszenia do biura ogłoszeń „PAR", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod „Bilansista". Pw 8654-71,31

Zdolnego

DEKORATORA

z branży konfekcji damskiej poszukuje się. Zgłoszenia do REKLAMY POLSKIEJ, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6 pod „Zdolny". Kw 1505

Młodzieniec 16-letni

z dobrem świadectwem szkoły wydziałowej, może się zgłosić piśmiennie z dołączeniem odpisu świadectw, życiorysem i wnioskiem ojca w charakterze ucznia do działu Foto-mechanicznego (trawiacz rotograwury)

DRUKARNIA ŚW. WOJCIECHA, POZNAŃ,
Piotra Wawrzyniaka 39.
Pw 8656-3,73

RUTYNOWANEGO KREŚLARZA

w charakterze urzędnika kontraktowego z uposażeniem według XI. st. sł., przyjmie zaraz Dyrekcja Poczt i Telegrafów w Poznaniu. Wnioski piśmienne z odpisami świadectw należy kierować do **Wydziału Telegr. - Telef. Dyrekcji Poczt i Telegr. w Poznaniu,** w terminie do 31 stycznia rb. nw 6381

Wydział Powiatowy w Szubinie (Wojew. Poznańskie), ogłasza konkurs na stanowisko

Dyrektora szpitala powiatowego w Szubinie.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory według VI. st. służbowego płac urzędników państwowych.
Praktyka pozaszpitalna dozwolona.
Do podania dołączyć należy:
1. dowód obywatelstwa polskiego,
2. dyplom lekarski nadany w Rzeczypospolitej Polskiej.
3. dowód kilkoletniej praktyki szpitalnej na oddziale chirurgicznym i ginekologicznym. dw 3852

Podania wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem składać należy do Wydziału Powiatowego w Szubinie do dnia 1 marca 1930 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
(—) Kutzner, starosta powiatowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Nieruchomość położona **w Chodzieży** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Chodzież, tom VI A., l. karty 279, na imię **Leona Mandelta**, dekarza w Chodzieży, zostanie **dnia 1 kwietnia 1930, o godzinie 10 przed południ.,** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 8. nw 6384

Nieruchomość, o powierzchni 57a, 24 m², składa się z domu mieszkalnego, z podwórzem i ogrodem domow. m. Czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego wynosi 5 tal 461/100. Wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 628,— mk. Tabelę i wyciągi katastralne można przejrzeć w Sekretarjacie Sądu.

Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej, dnia 26 sierpnia 1929 r.

Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetarg., przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach.

Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda.

Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna.

Chodzież, dnia 10 stycznia 1930 r.

Sąd Grodzki.

UCHWAŁA

Na wniosek kupca **Józefa Malczewskiego z Ostrowa** (Pozn.), Rynek 16/17, zastąpionego przez adwokatów Czyża i Pieczyńskiego w Ostrowie, **udziela się** temuż kupcowi **Józefowi Malczewskiemu, odroczenia wypłat** na 3 miesiące t. j. do dnia 14 kwietnia 1930 r. i nadzorcą sądowym nad jego przedsiębiorstwem mianuje się p. Ludwika Pisulę, właściciela biura buchalteryjnego w Ostrowie (Pozn.), ul. Kolejowa 4, II. p. nw 6383

W czasie trwania odroczenia wypłat postępowanie egzekucyjne przeciw dłużnikowi Józefowi Malczewskiemu nie może być wszczynane, a wszczęte ulega wstrzymaniu.

Ostrów, dnia 14 stycznia 1930 r.

Sąd Grodzki.

UCHWAŁA

W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy: **Fabryka wyrobów metalowych i blaszanych Fr. Strehlau w Toruniu,** zwołuje się walne zebranie wierzycieli na **dzień 6 lutego 1930 r., godz. 10,30,** w tut. Sądzie, pok. 4, z następującym porządkiem dziennym: nw 6385

1. dodatkowe badanie wierzytelności,
2. sprawozdanie zarządcy,
3. sprawa sprzedaży masy,
4. wnioski co do dalszego postępowania.

Toruń, dnia 8 stycznia 1930 r.

Sąd Grodzki.

Na

„OSTRZEŻENIE"

p. Z. Snawadzkiego odpowiadam, iż f-a „Apana" Wielkopolska Wytwórnia Aparatów Naukowych w Poznaniu, Nowy Rynek 2, została przezemnie osobiście założoną i dłuższy czas prowadzoną, następnie w czerwcu 1928 przyjąłem p. Snawadzkiego do siebie jako wspólnika handlowego. Wskutek niewłaściwych manipulacyj p. Snawadzkiego, rozwiązałem listem z dnia 10 b. m. z nim spółkę i zabroniłem mu wszelkich czynności za firmę „Apana", aż do rozstrzygnięcia sądowego. zw 21 302

Podając to do wiadomości Szan. Klijenteli proszę Ją by wstrzymała się od wszelkich transakcyj, a przedewszystkiem spłat dot. firmy „Apana" do rąk p. Snawadzkiego, temwięcej, że rozstrzygnięcie sprawy oparło się już o Sąd.

Olgierd Kudrewicz, współwłaściciel.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 17 stycznia r. b., o godz. 11 przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu), odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą: nw 7723/4

2 maszyn do pisania, 7 maszyn do szycia, maszyny do cięcia papieru, maszyny szewckiej, maszyny do blachy, 4 części maszynowych do obróbki drzewa, 100 płaszczy damskich, wozu ciężarowego, 2 piecy blaszanych, szafy, 2 stojaków do kwiatów, stołu składowego, aparatu mierniczego, wiertarki, stołu, 3 tuzinów pudełek pudru, 5 tuzinów butelek wody do włosów, lustra, 23 par obuwia, włącznika elektrycznego, futra męskiego, pokoju męskiego, garderoby i bielizny męskiej.

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.

Poznań, dnia 15 stycznia 1930.

Magistrat XIII/4.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻ

Frezarka
do sprzedania używana w dobrym stanie. Obejrzeć można — Warsztat Mechaniczny. Górna Wilda 104. zdw 90 537

Indyjską
trawę skubaną poleca Teofil Szelągowicz, Poznań Tama Garbarska 25/28, telefon 27-11. zdw 90 546

Dom
piętrowy z restauracją o pełnym wyszynku, ogrodem, wasztatami, na przedmieściu Poznania, sprzedam zaraz tanio. Zgłoszenia Kurjer rw 8 384

Sprzedam willę
z ładnym ogrodem blisko morga, w Puszczykowie, z powodu przeprowadzki. Zgłoszenia Kurjer St. Rynek rw 8 382.

Rola
pod budowę blisko Poznania. — Adres wskaże Kurjer St. Rynek rw 8 378

Skład obuwia
z warsztatem, większe miasto powiatowe, pryncypalna ulica, tanio sprzedam. Dobra egzystencja. Cena 3 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 087

8½ złotego
serwis do kawy porcel., 39 zotych serwis obiadowy porcel., 28 złotych ½ tuz. noży i widelcy „Alpaka" lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 91 065

Pianino
zagraniczne mało używane okazyjnie sprzedam. Lange, Trzemeszno, św. Jana 7. zdw 90 606

Rzadka okazja
bekesze używana wzrost średni za bezcen. 3 Maja 3 wejście ogrodowe, parter, prawo, portjer. zdw 90 643

Segregatory
„Rekord" — poleca Kartonaż, Dąbrowskiego 79, telefon 7468. zdw 89 792

Mam
do oddania 200 litrów mleka dziennie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 826

Skład
kolonjalny z mieszkaniem, dwa okna wystawowe w rynku, mieście powiatowem na sprzedaż lub zamienie na mieszkanie 2 pokojowe w Poznaniu z dopłatą — Piast, św. Marcin 47. zdw 90 480

Restauracja
kawiarnia centrum Poznania, cena 8 000 sprzeda „Krakus". Pocztowa 30. zdw 91 057

Klacz
6 letnia i z wozem i uprzężą natychmiast do sprzedania. Wiadomość Kurjer zdw 91 050

Auto - dorożkę
z stałą koncesją i zegarem sprzedam. Garaże, Skarbowa 5,— zdw 91 136

Skład
z przyległym pokojem nadający się na każdą branżę przy bardzo ruchliwej ulicy odstąpię zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 122

Nowość
Słupek opatentowany na całą Rzeczpospolitą telowy rurowy i gładki do siatki parkanu najwięcej dającemu sprzedam. Ewaryst Maij, Rataje, Poznań. zdw 90 937/8

PROSZEK ŁAWA do szorowania
Od lat 30 do nabycia w każdym sklepie odnośnej branży. Pw 6 945-46.193

Nowoczesna
kamera fotograficzna do altany, zupełnie kompletna, na korzystnych warunkach zapłaty tanio do sprzedania. Oferty do Kurjera zdw 90 358

Meble
najtaniej za gotówkę, na raty poleca Kalkus, Wrocławska 19. zdw 87 245

Maszynę
do szycia damską nową okazyjnie tanio sprzedam. Marszałka Focha 29, II. p. Musiał. zdpw 90 916

Okulary
oraz wszelkiego rodzaju szkła sprzedaje najtaniej A. Matysiak św. Marcin 9/10, obok kościoła. zdw 86 646

Restauracja
z kompletnem urządzeniem i piecem piekarskim, nadająca się na cukiernię, w mieście powiatowem przy rynku, natychmiast do nabycia. Cena 4 500 do 5 000 zł. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 445

Srebro
stołowe na 12 osób z puzdrem łańcuch złoty długi damski sprzedam. Oferty zdw 90 239

Singera
krawiecką i damską sprzeda warsztat, Szamarzewskiego 31 zdw 91 117-8

Szafę
regulator, skrzypce tanio sprzedam. Poznańska 38, III., lewo, front. zdw 91 104-5

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szprygacz Wielka 13. Klijenteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem. Pw 8313/14

Stara broń
rogi jelenie bielizna damska biała, kostjum damski i płaszcze oraz różne niklowe przedmioty na bufet i kredens do sprzedania. Ślusarska 2, w podwórzu, prosto, pierwsze piętro na lewo. zdw 90 883/4

Kamienica
w bardzo dobrym stanie i położeniu korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Konarzewski, Stary Rynek 18 (skład garderoby). zdw 91 098

Sprzedam
skład kolonjalny z mieszkaniem, z towarem lub bez. Adres wskaże Kurjer zdw 91 101

Skład
kolonjalny z towarem i mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer zdw 91 102

Kraty
żelazne i okna do fabryki sprzedam tanio. Bilski, Różana 14. zdw 91 150

Melanżer
1 200 (gniotownik) i walcówkę granitową sprzedam okazyjnie. Bilski, Różana 14. zdw 91 151

Kollergang
2 przesiewacze i tryjer sprzedam tanio. Bilski, Różana 14. zdw 91 152

Składy
tanio na dogodnych warunkach odstąpię. Adres Kurjer zdw 91 225

Dom
z dwoma składami nadającemi się na każdą branżę jeden z nich skład rzeźnicki z całkowitem urządzeniem zaraz na sprzedaż lub zamianę. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 91 158

Remington
maszynę do pisania nową z kufereczkiem korzystnie gotówką sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 223

Wille
7 pokojową 43 000, wpłaty 25 000.
5 pokojową 38 000, wpłaty 20 000.
5 pokojową 22 000, wpłaty 15 000.
Biuro Handlowe, Romana Szymańskiego 1. zdw 91 224

Majątek
362 mórg, ziemi dobrej, blisko Inowrocławia, cena 140 000 zł, wpłaty 40 000, reszta 5—10 lat 8 proc., sprzeda Jax, Poznań, Ratajczaka 10. zdw 91 191

Skład
futer, wyrobów futrzanych, przyborów wojsk., artykułów męskich również urządzona pracownia kuśnierska - czapnicza, mieszkanie 4 pokojowe, większem mieście powiat., poznańskiego, gdzie szkoły średnie, fachowe, wojsko 2 rodz. broni, zaraz lub później sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 164

Skład
kolonjalny małą ubikacją sprzedam zaraz. Adres Kurjer zdw 90 874

Sprzedam skład rzeźnicki
z kompletnem urządzeniem, pierwszorzędnym warsztatem, 3 pokojami i kuchnią przy ruchliwej ulicy, centrum miasta. Reflektanci z gotówką zechcą łaskawie złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 90 887

Skład
z wolnem mieszkaniem w powiatowem mieście w rynku odstąpię. Oferty Kurjer zdw 90 911

Frak
i jaskółka na sprzedaż. Wiadomość Kurjer zdw 90 919

Kucyków
parę młodych sprzedam. Oferty Kurjer zdw 90 922

Folwarczek
108 mórg, ziemia pszenne żytnia, dom 6 pokoi, dom dla robotników, budynki I klasy murowane, bez inwentarzy, cena 50 000, wpłaty 20 000 złotych, reszta na 15 lat po 6 proc. sprzeda Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 91 112

Okazja
Dnia 17 stycznia 1930 godzina 11, sprzedany będzie najwięcej dającemu skład kolonjalny z towarem, urządzeniem w Koźminie. Pawłowski, Koźmin, Pleszewska nr. 84. zdw 91 178

Skład
towarów krótkich sprzedam. — Górna Wilda 50. zdw 91 140

Przykrości
w urzędach i życiu powstają często przez spóźnianie. Zapobiega temu nowy na minutę wyregulowany zegarek Ceny od 20 do 100 zł. Naprawy zegarków zwykłych i drogich fachowo i pod gwarancją wykonuje Chwiłkowski, Poznań, św. Marcin 40. zdw 91 179

Skład kolonjalny
2 okna wystawowe w centr. Poznania, dobrze zaprowadzony z towarem i mieszkaniem, 3 pokoje komfortowe, balkon, cena 22 000 zł Piast, św. Marcin 47. zdw 91 182

Zbiór znaczków
pocztowych sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 91 172

Dom
parter, piętro, Pobiedziska, 8 pokoi, podwórze, wjazd, 2 pokoje kuchnia wolne, bez długu, sprzedam cena 13 000 zł, wpłaty 6—8 tysięcy. Zgłoszenia Józef Kubasik, Pobiedziska, Łąkowa 8, lub Sowiński, Poznań, św. Marcin 22, telefon 18-97. zdw 91 193

Rzadka okazja
parcela budowlana przy kolei, nadająca się na każdy przemysł wraz z materjałem budowlanym, korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 199

Skład
towarów żelaznych, sprzętów kuchennych, porcelany i szkła z całem urządzeniem i towarem przy rynku ruchliwego miasta powiatowego (Wielkopolska) z przyległem 3 pokojowem mieszkaniem z powodu zmiany stosunków rodzinnych natychmiast do sprzedania. Dobra egzystencja dla blacharza - instalatora. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 90 924

Willa
w Gdańsku (Wrzeszcz) dobrze położona, sprzeda za 38 000 Gul. Strasburger, Stadtgraben 13. zdw 90 928

Skład
kolonjalny z dwoma pokojami i kuchnią sprzedam. Adres Kurjer zdw 90 941

Kupno okazyjne
Majątek 1.000 mórg. Kujawy, bon. 8 mkn., szosa, blisko stacji własna kolejka bur., budynki, inwentarz I. kl., morga 700 zł, wpłaty 300 000, reszta na 12 lat. Wyrzykowski, Grobla 9 telefon 19 58. zdw 91 015

Parcelę budowlaną sprzedam
przy ul. Grudzieniec (Sołacz) — 2.120 m². Wiadomość: Dąbrowskiego 149. zdw 90 942

Auto ciężarowe
3½ tonn w najlepszym stanie gotowe natychmiast do jazdy sprzedam lub zamienię na auto osobowe. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 944

Sprzedam
kryty powóz w dobrym stanie (kareta) za 1.000 zł Zgłoszenia A. Koczorowski, Września, Rynek 21. zdw 90 956

Z powodu
wyjazdu zagranicę jest do sprzedania dobrze zaprowadzona fabryka, artykuł do codziennej potrzeby, egzystująca od 10 lat bez konkurencji w Poznaniu za 40 tys. zł. Adres wskaże Kurjer zdw 90 958

Sprzedam
skład bławatów konfekcji i galanterji z mieszkaniem na prowincji z powodu zmian rodzinnych za ca 50 000 zł. Obrót stwierdzony urzędowo za 28 rok 270 000 zł. Zgłoszenia: Krzesiński Piekary 8. zdw 90 959

2 pokoje
umeblowane z używalnością kuchni z niekrępującem wejściem zaraz. Maciejczykowa, Marszałka Focha 121. zdw 90 960

Mleka
ca. 500 litrów dziennie dostarczy koleją majątek z dogodnym połączeniem na linji Poznań—Mosina. Cena według ugody. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 90 961

Siodlarski
skład, warsztat, 3 pokoje kuchnia centrum miasta powiatowego — sprzedam za 4 500 z towarem. — Oferty Kurjer zdw 90 965

Sprzedam
lub wydzierżawię 18 mórg nadających na ogrodnictwo, willę 6 pokojową 2 kuchnie z zabudowaniami, 18 km od Poznania, 10 minut od kolei Właściciel Wojciechowski, Poznań, Fabryczna 1. zdw 90 978

Smoking
tanio sprzedam. Radziejewska, Fabryczna 9. zdw 90 991

Sprzedam
najwięcej dającemu dwie złote 5 markówki rok 1877, podobizna Wilhelma I., druga Hamburga. Oferty z podaniem ceny Kurjer zdw 90 997

Skład
rzeźnicki wraz z mieszkaniem 3 pokojowem i kuchnią z elektr. zapędem zaraz na sprzedaż. — Gdzie? wskaże J. Czwojdziński, św. Marcin 77. zdw 91 013

Skład kolonjalny
dobrze prosperujący z powodu choroby sprzedam. Wskaże Kurjer zdw 91 012

Elegancki
garnitur żakietowy (jaskółka) angielski materjał sprzedam 80. Kwiatowa 13. II. piętro, lewo. zdw 91 028

Zakopane
parcelę pięknie położoną 1.400 m² przy Miejskim Parku sprzedam Poznań. Kwiatowa 13. Ruszkowski. zdw 91 030

Kuchenkę
gazową większą, lampy elektryczne sprzedam. Kwiatowa 13. II. piętro, lewo. zdw 91 031

Urządzenie składowe
ładne, oszklone 200 zł sprzedam Traugutta 7, parter, prawo. zdw 91 032

Samochód
6 osobową limuzynę luksusową wyjątkowo tanio sprzedam. — Kwiatowa 13. Ruszkowski. zdw 91 029

Kasę pancerną
dwuskrzydłową, wyrób berliński, sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 91 068

Sypialnię
dębową z powodu nieodebrania 300 zł. tanio sprzeda. Stolarnia, Szyperska 3. zdw 91 072

5 KUPNA

Koncesję
auto - dorożkę na dogodnych warunkach spłaty kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 523

Kupuję
żywe węgorze. Sprzedam narybek karpi i lin. F. Drescher, handel ryb. Królewska Huta (Sł.) ul. Hajducka 10. dw 3867

Składu
fryzjerskiego z mieszkaniem poszukuję. Oferty Kurjer zdw 90 880

Chevrolet
czwórka kryty zamienię na mały samochód otwarty za dopłatą Oferty Kurjer zdw 90 899

Rowerowe
części nowe zakupię w większej ilości po cenach konkurencyjnych. Oferty do Kurjera zdw 90 903

Barak
mały kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 918

Pieska
pinczerka lub batlerka młodego kupię. Oferty Kurjer zdw 90 923

Dom
rentujący się przy wpłacie 15 tys. kupię. Oferty do Kurjera zdw 90 954

Kupię
mały kolonjalny skład w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 90 109

Kocioł parowy i rury
używane do ogrzewania cieplarni kupię. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 979

Składu
kolonjalnego mieszkaniem Poznaniu do 3 000 poszukuję. Oferty Kurjer zdw 91 099

Kupię
platformę. Kucharski, Marszałka Focha 71. zdw 91 222

6 KAMIENICE

Sprzedamy
2 piętrową kamienicę z ogrodem i budynkami gospodarczemi w Wolsztynie przy ul. Gajewskich, wolną od lokatorów. Majętność Wolsztyn. dw 3 832

Sprzedam
trzy domy na jednej posesji bardzo blisko Starego Rynku, dwa narożniki przy znaczniejszych ulicach. Dochód roczny dwadzieścia tysięcy złotych. — Wpłaty 80—100.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 940

Kupię
dom w Poznaniu z 5 pokojowem mieszkaniem wolnem, wpłacę przy kontrakcie 40 tys. Zgłoszenia tylko od właścicieli do Kurjera Poznańskiego zdw 90 528

Kamienicę
Poznań, dochód netto 60 000, cena 650 000, wpłaty 300 000, reszta 5 lat 7 proc. Oferty Kurjer zdw 90 223

Kamienica
II. piętrowa, centrum Poznania, dochód roczny 5 200 zł, cena 45 tys., wpłaty 15 000, sprzeda „Krakus", Pocztowa 30. zdw 91 059

Willa
6 pokojowa, centralne ogrzewanie, cena 58 000, wpłaty 20 000 zł zaraz do sprzedania. Czarnecki, Franciszka Ratajczaka 13, parter. zdw 91 125

Kamienicę
komfortową, 2 fronty, 5 składów, mieszkanie większe, trzeci przystanek od placu Wolności, dochód roczny niewykorzystany 28 000 za ostateczną cenę 275 000, wpłaty 125 000—150 000, reszta do 5 lat, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 91 141

Kamienicę
w śródmieściu narożnik, składami sprzedam cena 78 000 zł, wpłaty 40 000. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 91 218

Kamienicę
III. piętrową, 3 składy sprzedam przy wpłacie 70 000 zł. — Czarnecki, Franciszka Ratajczaka 13, parter. zdw 91 124

7 PIENIĄDZ

Poszukuję
5 000 dolarów na I-szą i jedyną hipotekę na 600 morgowy majątek z młynem wodnym w Poznańskiem na 2 lata. Oferty do Kurjera zdw 90 859

Pożyczki
6—8.000 zł na I. hipotekę domu w Kościanie poszukuję. Oferty Kurjer zdw 90 915

800 zł
pożyczki poszukuję na ½ roku pod zastaw listu hipotecznego wartości 1.100 zł. Oferty Kurjer zdw 90 948

12 000 zł
pożycze na I. hipotekę domu stale zamieszkałego w Puszczykowie. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 8 383

Wspólnika
z gotówką do składu spożyw. poszukuje pani. Oferty z podaniem gotówki Kurjer zdw 91 045

3 — 4 000
złotych pożyczki poszukuję, dobra gwarancja, procent, lub cichego wspólnika do przedsiębiorstwa dobrze prosperującego. — Zgłoszenia Kurjer zdw 91 041

8 DO WYNAJĘCIA

Pragnę
odstąpić za wynagrodzeniem 7 pokojowe mieszkanie na I. piętrze. Wielkie Garbary, blisko Wodnej. Oferty Kurjer zdw 90 873

Mieszkanie
3 pokojowe, luksusowe, wszelkie wygody, kompletnie umeblowane pianino pościel, dywany, obrazy sprzedam 15 tysięcy z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 145. Dzierżawa 100. Pośrednicy wykluczeni.

5 pokojowe
mieszkanie ul. Słowackiego odstąpię za udzieleniem pożyczki na pierwszą hipotekę większego majątku. Oferty Kurjer zdw 90 990

Mieszkanie
4 pokojowe z meblami, elektryką 15 000 zł do odstąpienia. Oferty Kurjer zdw 91 011

Pokój
i kuchnię dla samotnego małżeństwa miesięcznie 25—30 zł w Poznaniu zaraz lub później, pozatem jednorazowe duże odstępne gotówką. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 024

Mieszkanie
2 pokojowe i kuchnię w Sołaczu oddam, cena 3 000 zł w tem 2 lata dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 91 033

Czteropokojowe
mieszkanie wskaże „Informator", Ratajczaka 15. zdw 91 071

Mieszkanie
jeden pokój kuchnia i 2 pokoje kuchnia, wynajmę. Strzałkowski, Wielkie Garbary 44, restauracja. zdw 91 091

3 pokojowe mieszkanie
kuchnię, elektrycznem oświetleniem, I. piętro, do wynajęcia nowym domu, wprost od gospodarza czynszem 200 zł, płatnym miesięcznie. Zgłaszać się 17 stycznia do administratora I. piętro, Palacza 70. zdw 91 061

Mieszkanie
3 pokojowe 3 500 rok dzierżawa, wskaże „Krakus", Pocztowa 30. zdw 91 058

2 pokoje
komfortowe z używaniem kuchni bezdzietnemu inteligentnemu małżeństwu wynajmę. Oferty Kurjer zdw 91 133

Dwa
pokoje kuchnia 1 200 policzona rok dzierżawa. Centrum Żydowska 5. zdw 91 079

Mieszkanie
1, 3 pokoje kuchnia. Widziński, Małeckiego 15, podwórze, parter. zdw 91 144

Mieszkania
za dzierżawę, pokoje próżne, umeblowane poleca Czarnecki, Ratajczaka 13, parter. zdw 91 209

6 pokojowe
komfortowe I. p. centrum, zaraz wolne. Oferty Kurjer zdw 91 216

3
pokoje przy Starym Rynku I., front, objęcie natychmiast. Zgłoszenia „Fragut", Ratajczaka 15, Pasaż. zdw 91 185

Mieszkania
4 pokojowe 5 000, 5 pokojowe 7 tysięcy, 6 pokojowe 8 000. Zgłoszenia Szczepański, św. Marcin 15, I., prawo. zdw 91 202

Oddam
mieszkanie 3 pokojowe, kuchnia, pokój służebny, ogród owocowo-warzywny (willa) w Poznaniu-Starołęka, ewentl. zamiana na Poznań. Oferty Kurjer zdw 91 206

9 SZUKA MIESZK.

Wyższy
urzędnik poszukuje dwóch pokoi z kuchnią. Mogę płacić komorne do dwustu złotych miesięcznie, zapłacę zgóry za pół roku. Oferty Kurjer zdw 90 795

W Puszczykowie
2—3 pokojowe mieszkanie z kuchnią wprost od gospodarza za dzierżawę lub administr., pilnowanie poszukuje zaraz. Adres Kurjer zdw 90 885

2—3 pokojowego mieszkania
z przynależnościami od gospodarza w okolicy Jeżyc — Łazarza szukam dla księdza. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 90 913

Poszukuję
zaraz 3—4 pokojowego mieszkania z wygodami, okolica obojętna czynsz wedle umowy. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 90 936

Poszukuję
mieszkania 1—2 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza — czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 90 972

Poszukuję
4—6 pokojowego mieszkania, wprost gospodarza. Płacę czynsz 1—2 lat zgóry. Oferty Kurjer zdw 91 126

Szukam
mieszkania 3—4 pokojowego. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 91 155

Jednorazowo 1 500.—
i 100 zł miesięcznie dam za dwupokojowe mieszkanie. Oferty rw 8 386

3 — 5 pokojowego
mieszkania z meblami lub bez spiesznie poszukuję. Zgłoszenia Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 91 211

Poszukuję
2—4 pokoje, kuchnia, warunki obojętne. Oferty Kurjer zdw 91 203

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
siedmiopokojowe mieszkanie w śródmieściu w Poznaniu na kilkupokojowe w Warszawie. Oferty Kurjer zdw 90 608

Zamienię
moje 6 pokojowe mieszkanie w śródmieściu, komfortowe, świeżo odrestaurowane z możliwością ewentl. urządzenia jednego do dwóch pokoi na biura ze względu na bardzo korzystny rozkład pokoi na mieszkanie 4—5 pokojowe w okolicy Łazarza lub Jeżyc nie wyżej jak drugie piętro. Łaskawe oferty do Kurjera pod zdw 90 115

Mieszkanie
2 pokojowe zamienię od kwietnia na 4 pokojowe. Oferty Kurjer zdw 90 890

Bydgoszcz—Poznań
Mieszkanie 3 pokojowe w Bydgoszczy zamienię na 4 pokojowe w Poznaniu od kwietnia. Oferty Kurjer zdw 90 891

Śródmieście
zamienię 2 pokojowe komfortowe na 3 pokojowe, dopłata. Oferty Kurjer zdw 90 930

11 POKOJE UMEBL.

Pokoje umeblowane
poleca „Informator", Ratajczaka 15. zdw 91 090

Pokój
umeblowany, światło elektryczne wynajmę panu. Kosińskiego 10 parter prawo. zdw 89 198

Pokój
frontowy, balkonowy wydzierżawię Stroma 26, parter, lewo. zdw 90 500

Pokój
dla 2 panów zaraz do wynajęcia Staszica 5, III ptr., lewo. zdw 90 515

Pokój
wynajmę niekrępujący blisko dworca. Adres wskaże Kurjer zdw 90 841

Pokoje
kompletnie umeblowane, stosowne także na mieszkania dla młodych małżeństw, wynajmuje za opłatą miesięczną 95 do 180 zł. — Hotel „Polonja", Grunwaldzka nr. 18. Pw 8343-1,112

Wydzierżawię
od każdego czasu apartament lub 2 sypialnie oddzielnie. Do obejrzenia od godz. 13—17. ul. Grottgera 14, I., lewo. zdw 90 104

Przyjmę
pana na wspólny pokój zaraz. Śniadeckich 1, w podwórzu. zdw 89 162

Pokoik
skromny dla młodego pana odnajmę. Adres wskaże Kurjer zdw 90 872

Pokój
frontowy 1—2 panom. Grunwaldzka 23, I., prawo, drugi pokój mały panu tamże. zdw 90 877

Pokój
słoneczny nowoczesnemi wygodami. Wały Jagiełły 20, II. prawo. zdw 90 897

Pokoje
1, 2, lub 3 umeblowane ewentl. na biuro z światłem elektr. i łazienką do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 905

Pokój
do wynajęcia. Kochanowskiego 22, I. prawo zdw 90 906

Pokój
umeblowany do wynajęcia przy ul. Krauthofera. Bliższy adres wskaże Krauthofera 9, skład. zdw 90 921

Dwa
pokoje słoneczne, elektryczność, balkon łazienka ewentualnie kuchnia. Adres wskaże Kurjer zdw 90 947

Dwuosobowy
ładnie urządzony pokój zaraz do wynajęcia. Pościel własna. Dąbrowskiego 34, I lewo. zdw 90 957

Pokoik
panu wynajmę. Poznańska 21, II prawo. zdw 90 974

Pokój
frontowy, słoneczny do wynajęcia. Plac Bernardyński 4, IV prawo. zdw 90 975

Pokój
umeblowany wynajmę. Wierzbięcice 31 a, IV. zdw 90 986

Pokój
umeblowany dla 1 lub 2 panów bez pościeli do wynajęcia. Wielkie Garbary 36 III. ptr., prawo dom ogrodowy zdw 90 993

Pokój
dla dwóch panów zaraz do wynajęcia. Sommer, Wielka 21. zdw 90 994

Pokój
umeblowany frontowy od 1 2. 1930 do wynajęcia. Chwaliszewo 48, II. ptr., prawo. zdw 90 998

Pokój
lutego studentce, utrzymanie. — Ogrodowa 9, I., lewo zdw 91 069

Pokój
do wynajęcia. Chwaliszewo 70, III. piętro, prawo. rw 8 379

Pokój
przy dworcu umeblowany. Focha 27, front Adamski. zdw 91 036

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Przemysłowa 33, I., prawo. zdw 91 039

Pokój
frontowy dla dwóch panienek do wynajęcia. Rybaki 9, III., l. zdw 91 040

Pokój
1—2 osobom czysty utrzymaniem lub bez zaraz. Jackowskiego 40, II., lewo. zdw 91 092

Pokój
wspólny solidnemu panu wynajmę. Wierzbięcice 35, II., prawo. zdw 91 096

Pokój
dwuosobowy, jasny, ciepły śródmieście. Młyńska 3, profesor Krzyżanowski, oglądać 3—7. zdw 9 063

Umeblowany
ciepły 1—2 osob. od 1., elektryczność. Emilji Sczanieckiej 1, wysoki parter, prawo. zdw 91 060

Śródmieście
dwa umeblowane pokoje używalność kuchni, inteligentnej rodzinie czynsz sześciomiesięczny. — Strzałowa 9, I. zdw 91 051

Pokój
frontowy, ładny, jednej osobie zaraz wynajmę. Mika, Wierzbięcice 37 I. zdw 91 135

Pokój
umeblowany do wynajęcia 25 zł. Strzelecka 21, Kozilska. zdw 91 119

Pokój
w lepszym domu u samotnej osoby 1—2 inteligentnym panom. — Małeckiego 31, III. zdw 91 121

Wspólny
pokój dla panów wolny. Strzelecka 9, II., prawo. zdw 91 129

Pokój
umeblowany wolny Śniadeckich nr. 15, III piętro. zdw 91 115

Pokój
dla małżeństwa zaraz do wynajęcia. Wielkie Garbary 54. Oleszak. zdw 91 134

Pokój
umeblowany. Grobla 19, I., prawo. zdw 91 165

Pokój
za kilka miesięcy zgóry dzierżawa wolny. Kozia 23, I. zdw 91 167

Pokój
komfortowy, elektr. panu wynajmę. W. Garbary 36, I., lewo, od 2—8 godziny. zdw 91 168

Skromny
pokoik wynajmę solidnemu panu. Patr. Jackowskiego 35, parter, prawo. jw 3 248

Pięknej
okolicy Uniwersytetu i Opery pokój ładnie umeblowany utrzymaniem wynajmę zaraz. Libelta 3, I., lewo. zdw 91 073

Pokój
wspólny z obiadami lub bez. — Wielkie Garbary 5, IV. p., front. zdw 91 145

Pokój
ładny z używaniem kuchni. — Wolnica 4-5, I. piętro, lewo. rw 8 385

Pokój
dobrze umeblowany. Towarowa 21, I., prawo. zdw 91 214

Pokoje
1 lub 2 wynajmę, również bezdzietnemu małżeństwu zaraz lub później. Śniadeckich 23, I., lewo. zdw 91 107

Małżeństwu
1 lutego duży, frontowy, niekrępujący pokój używaniem kuchni śródmieście. Wskaże Kurjer zdw 91 207

Elegancki
pokój utrzymanie. Łąkowa 16, I., prawo. zdw 91 189

Pokój
umeblowany dla 2 osób z obiadami wynajmę Staszica 7, II., prawo. zdw 91 175

Pokój
panom utrzymaniem, bez Wiza. Wrocławska 13 zdw 91 201

Kolonjalka
2 pokoje kuchnia, korzystnie. Zgłoszenia Szczepański, św. Marcin 15, I., prawo. zdw 91 204

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
zaraz pokoju dwuosobowego w śródmieściu Oferty Kurjer zdw 90 908

Pokoju
czystego dobrze umeblowanego frontowego zupełnie niekrępującego poszukuje pracująca pani od 1. 2. Oferty Kurjer zdw 90 925

2 próżnych pokoi
poszukuje w śródmieściu nie wyżej I. piętra Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 90 933

Urzędniczka
poszukuje pokoju czystego z utrzymaniem lub bez przy dobrej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 935

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje zaraz ewentl. od 1-go marca 2 próżnych dużych pokoi z używaniem kuchni lub 2—3 pokojowego mieszkania. Łaskawe oferty do Kurjera pod zdw 90 953

Sypialnię, gabinet
dla pana lub pani elegancko umeblowany w centrum, elektryczne światło Adres wskaże Kurjer zdw 90 808

Spokojne
młode małżeństwo z półrocznem dzieckiem poszukuje pokoju. — Okolica obojętna Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 91 018

Pan
poszukuje pokoju umeblowanego Oferty z warunkami Kurjer zdw 91 128

Panienka
solidna, spokojna poszukuje czystego pokoju w uczciwym domu. Oferty Kurjer zdw 91 156

Młode
bezdzietne małżeństwo poszukuje skromnie umeblowanego pokoju bez pościeli z używaniem kuchni najchętniej zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 91 147

Pokoju
od 1 lutego poszukuje student. Oferty cena Kurjer zdw 91 106

Pokoju
poszukuje 2 panów. Cena, warunki Kurjer zdw 91 187

13 LOKALE

Pokoje
na biura poleca Piast, św. Marcin 47. zdw 90 063

Poszukuję
ubikacji suchej 150—300 metrów kwadratowych na magazyn i cicha montownię. Ewentualnie na piętrze. Oferty Kurjer zdw 89 137

Poszukuję
w śródmieściu ubikacji możliwie przyległą małą piwnicą. Adres Kurjer zdw 91 085

2 ubikacje
suterenowe na warsztat, jasne, ul. Kraszewskiego do wydzierżawienia 75 zł miesięcznie rok zgóry. Kurjer zdw 91 181

14 DZIERŻAWY

1 700 m²
opłotowane, przy głównej ulicy wydzierżawię pod plac przemysłowy. Oferty Kurjer zdw 90 697

Piekarni
dzierżawy na prowincji poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 505

Poszukuję
dzierżawy restauracji lub wyszynku, początkowo z pozostałą koncesją, później własną ewentl. zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 857

Skład
z mieszkaniem przy kościele i rynku w ruchliwem mieście Poznańskiem do wydzierżawienia. Poznań, Górna Wilda 75 A. Kozłowski. zdw 90 865

Inwalidzie
wydzierżawię obszerny wyszynk wódek z mieszkaniem Tomasowska, Borek. zdw 90 212/3

Dzierżawa
Skład z mieszkaniem 2 pokoje i kuchnia natychmiast do wydzierżawienia był siodlarz nadaje się na każdy inny cel Zgłoszenia W. Kośmicki, Rogoźno Wlkp.) Kotlarska 208/209. zdw 90 888

Młyn
wodny 100 ctr. przemiału wydzierżawię gotówki 15.000 przejęcie. Oferty do Kurjera zdw 91 016

Gospodarstwo
28 mórg, ziemia pszenna, zabudowania masywne, inwentarze martwe kompletne koń, 3 krowy dojne, 2 świnie, na 10 lat do wydzierżawienia objęcie 3 000 zł wydzierżawi spiesznie. Argus, Poznań, Piekary 18. zdw 91 113-4

Składów
poszukuję dla dobrych reflektantów. Piast, św. Marcin 47. zdw 90 742

Skład
w centrum miasta wydzierżawię. Oferty z podaniem czynszu do Kurjera zdw 91 108

Dobrze
prosperujący interes zbożowy wraz z piekarnią parową i składem kolonjalnym wydzierżawię poważnym reflektantom. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 200

Skład
z mieszkaniem oraz śpichlerz zaraz do wynajęcia W. Przybylak, Szamotuły, Rynek 18. nw 7 726

15 UZDROWISKA

Krynica
Pensjonat „Flora" Kiepurowej, obok nowych łazienek, pokoje słoneczne, kaloryfery ciepła woda bieżąca, wikt pierwszorzędny, dziennie 15 złotych. dw 3 891

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego sprzeda parcele 12.000 m nadająca się na wybudowanie sanatorjum za 15 tys. złotych. zdw 90 909

16 OSOBISTE

Janina Sobkowiakówna Bernard Szeler
zaręczeni. zdw 90 962

Z Wielkopolskim
Towarzystwem Miłośników Filmu „Gwiazda Hollywood" nie mam już nic wspólnego Marjan Stasik Poznań. zdw 91 074

Ostrzeżenie!
Zagubiony został 1 weksel na zł 500.— wystawca Leon Kłos, którego niniejszem unieważniam. Józef Wagowski. rw 8 387

2. ZGUBY

Znaleziono
damski zegarek w Sołaczu, odebrać można u B. Szarzewskiej, ul. Jeżycka 50. zdw 91 043

Do odebrania
akcja pozostawiona 15 stycznia w Banku Polskim. zdw 91 154

22 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4 992

Maskowe
kostjumy oryginalne, nowe wypożyczam Olszańska św. Marcin 38, dom boczny, prawo III. piętro. zdw 90 154

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych Jankowska Stary Rynek 48, II, zdwp 90 453

Zegarmistrz
wykonuje prace szybko i tanio H. Elsner, Marszałka Focha 27, III., wejście z sieni. zdw 90 502

Tysiące
chorych na katar żołądka, wzdęcia kurcze, bóle, niestrawność, brak apetytu, ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie używając zioła sławnego na cały świat Dr. Dietla Profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. — Adres: Liszki — Apteka. nw 6 415-6

Przepisujemy
powielamy tłumaczymy na prowincje wysyłka odwrotnie Czystopis Poznań Wjazdowa 10. zdw 83 974

Lekarz dentysta
Dr. J. Brzeski, Pocztowa 28, powrócił ordynuje od 9—6. zdw 89 458

Chiromantka
przyjezdna, przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręki, kart. Rom. Szymańskiego 8, podwórze parter lewo przy placu Świętokrzyskim. zdw 89 964

Powielania
przepisywania maszynowe najtaniej. Biuro, Piekary 6. zdw 90 091

Obiady 1.20 zł
trzy dania, bardzo smaczne i obfite. „Restauracja pod 6-tką" — ul. Wroniecka 6. rw 8357

Krawcowa
samodzielna poleca się w dom i poza dom, szyje ładnie i szybko. Sawicka, pl. Sapieżyński 3. rw 8 365

Bilansista ustawia bilanse
także na prowincji. Oferty Kurjer zdwp 90 920

Obiady
smaczne obfite 80 groszy. Półwiejska 9b, I. piętro zdw 90 955

Hafty
wykonuje Nowakówna, Czarnków, Wroniecka 5. zdw 90 995

Maskowe
kostjumy damskie wypożycza tanio Niegolewskich 10. III. zdw 91 005

Kostjum
cygański damski wypożyczę. Półwiejska 36. III., Matyasik. zdw 91 017

Powodzenie
zabezpieczone przy wypożyczeniu pięknego kostjumu maskowego z firmy „Janina", Górna Wilda 13. zdw 91 023

Sensacją bali maskowych
są oryginalne modele kostjumów z „Feminy", Fredry 3. zdw 91 081

Kapelusze
przerabia się oraz wykonuje nowe wedle najnowszych wymagań. Adres Kurjer zdw 91 064

Krawcowa
z długoletnią praktyką poleca się w dom i poza dom. Oferty Kurjer zdw 91 052

Zastępstwo
tylko poważnych firm przyjmie kupiec posiadający skład w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 91 049

Wspólnika
na dorożkę samochodową z 2.500 zł przyjmę. Najchętniej szofer. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 137

Dziecko
jednoroczne oddam na własne. — Oferty Kurjer zdw 99 866

W zakładach fryzjerskich

dla Pań i Panów N. Muszyńskiego przy ul. 27 Grudnia nr. 4 i przy ul. 3 Maja nr 3. wykonuje się wszelkie zabiegi fryzjerskie, jak farbowanie włosów trwałą i wodną ondulacje manicure, masaże, opakowania parafinowe i błotne i t. p. najstaranniej przez pierwszorzędne siły. zdw 90 889

Krawcową
polecam poza dom, Rzeczypospolitej 2, III. zdw 91 110

Kto
robi siatkę (filet) na zamówienie? Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 91 169

Tanio
przerabiam kanapy, leżanki, materace. Grzybowski, Kopernika 2. zdw 91 075

Majątek 705 mórg
zamienię na kamienicę w większem mieście. Piast, św. Marcin 47. zdw 91 220

Krawcowa
dzielna na suknie balowe oraz przeróbki poleca się poza dom 4 zł dziennie. Oferty Kurjer zdw 91 142

Fotografje
portrety artystyczne wykonują Bracie Pęcherscy, Aleje Marcinkowskiego 8, telefon 39-55. dw 3 835

Przepisywania
maszynowe najtaniej. „Informator", Ratajczaka 15. zdw 91 198

Przyjmę
dziecko na wychowanie. Oferty Kurjer zdw 91 226

Przedstawiciel
poszukuje sprzedaży rowerów oraz innych artykułów W Jass, Hawłowice Dolne, poczta Pruchnik. zdw 89 576

23 OŻENKI

Brunet
kawaler lat 27 inteligentny, cichego charakteru na stałem poważnem stanowisku, pragnie poznać pannę do lat 27 celem ożenku. Posag nie konieczny lecz dobroć serca pożądana. Oferty możliwie z fotografją Oredownik zd 90 572

Inteligentny
sympatyczny, dobrego charakteru handlowiec, lat 28, pozna szlachetną panią, bez względu na wiek, przeszłość. Cel matrymonjalny. Która pani zdecyduje się dając zarazem pomoc dla natychmiastowego uruchomienia przedsiębiorstwa? Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 91 128

Kawaler
lat przeszło 30, przystojny, z rodziny włościańskiej z wyższem wykształceniem rolniczym posiadający większą gotówkę na poważnem stanowisku, poszukuje znajomości pań z dobrym, religijnem wychowaniem posiadające większy posag lub realność do lat 26 w celu matrymonjalnym. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 91 186

Urzędnik
emerytowany 5 rangi 56 lat. 10 tys. własnego majątku, później więcej pragnie poznać miłą i dystyngowaną wdowę, pannę lub rozwódkę, bezwarunkowo z miłem dzieckiem niżej 8 lat. Cel matrymonjalny, ewentl. adoptacja. Oferty z fotografją do Kurjera zdw 90 607

Zbożowiec lat 33
samodzielny w Poznaniu, poszukuje towarzyszki życia panny lub młodej wdówki. Szczegółowe oferty z fotografją, która się pod słowem honoru zwraca do Kurjera rw 8 381. Dyskrecja zapewniona. Cel matrymonjalny.

Kury stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II piętro zdw 89 328

Szkoła tańców Antoszewskiego
Zielona 3 Pw 8354-2 29

Tani kurs tańców
półtoramiesięczny 20 zł Opaliński Mielżyńskiego 1, II. 6.30—9. zdw 89 762

Sierota
16-letnia, pragnie wyuczyć się za marszantkę. Oferty Kurjer zdw 90 821

Z polskiego na francuski
(względnie odwrotnie) tłomaczenia każdego rodzaju handlowe, naukowe, teologiczne, przekłady literackie, przez siłę fachową. — Red. Zarembina, Przecznica 6, tel. 66-85, od 2—5. dw 3 900

Pianista
(student) ewentl. duet wolny, najnowszy repertuar taneczny. Górna Wilda 15, I., prawo. zdw 91 132

Kto
udzieli polskiego w wyższym zakresie, tylko rutynowani pedagodzy poloniści raczą się zgłosić do Kurjera zdw 90 658

Kinoteatry — Magistraty!

posługują się biletami naszego wyrobu

Olbrzymie ilości

produkujemy codziennie dla całej Polski na specjalnych maszynach rotacyjnych

Spółka Akcyjna Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70.

000696 I miejsce 1.75 | 000696 Kinoteatr METROPOLIS w Grudniu I miejsce 1.75 zł | 000696 Kontrola I miejsce 1.75
Dyrekcja Kaczorek. Bilet należy zachować i okazać na żądanie organów kontroli. Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. MAGISTRAT GRUDNO

000697 I miejsce 1.75 | 000697 Kinoteatr METROPOLIS w Grudniu I miejsce 1.75 zł | 000697 Kontrola I miejsce 1.75
Dyrekcja Kaczorek. Bilet należy zachować i okazać na żądanie organów kontroli. Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. MAGISTRAT GRUDNO

000698 I miejsce 1.75 | 000698 Kinoteatr METROPOLIS w Grudniu I miejsce 1.75 zł | 000698 Kontrola I miejsce 1.75
Dyrekcja Kaczorek. Bilet należy zachować i okazać na żądanie organów kontroli. Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. MAGISTRAT GRUDNO

000699 I miejsce 1.75 | 000699 Kinoteatr METROPOLIS w Grudniu I miejsce 1.75 zł | 000699 Kontrola I miejsce 1.75
Dyrekcja Kaczorek. Bilet należy zachować i okazać na żądanie organów kontroli. Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. MAGISTRAT GRUDNO

000700 I miejsce 1.75 | 000700 Kinoteatr METROPOLIS w Grudniu I miejsce 1.75 zł | 000700 Kontrola I miejsce 1.75
Dyrekcja Kaczorek. Bilet należy zachować i okazać na żądanie organów kontroli. Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. MAGISTRAT GRUDNO

Ziemianin
kawaler solidny, lat 35 szuka znajomości pani inteligentnej o wysokich zaletach duszy. Rzecz traktuję honorowo. Majątek dla przejęcia większej posiadłości pożądany. Fotografję wraz wyczerpującym opisem proszę Kurjer zdw 91 109

Dla siostry
panny o nieskazitelnej przeszłości, lat 40 szukam znajomości panów, szlachetnych, na stanowiskach w odpowiedniem wieku. Majątek: posiada około 30 000. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Fotografje wraz z szczegółowemi informacjami konieczne do Kurjera zdw 91 111

Wdowa
inteligentna, lat 34, współwłaścicielka przedsiębiorstwa w Poznaniu, szuka męża kupca trzeźwego z znajomością chemji z małą gotówką do przejęcia tegoż przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 91 163

2' NAUKA

Akademja tańców Wituszkowskich
rozpoczyna kurs. Przyjmie jeszcze kilka pań i panów. Skarbowa 14. Pw 8 350-2.166

Tańców rekordowa szybkość
przed balem 1 lekcja 3 tańce wyucza prof. Wituszkowski. Skarbowa 14 Pw 8 356 2.129

Szkoła tańców Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29 telefon 33-29 Pw 8342 1.13

Angielka
udziela lekcyj gruntownie. Kurjer zdw 90 479

Kto
udzieli konwersacji niemieckiej intel. mężczyźnie? Zgłoszenia Kurjer zdw 91 006

Udzielam
języka niemieckiego. Adres Kurjer zdw 91 025

Taniec najnowszy Sześć - Ósmych
wyuczenia w jednej lekcji. Vala Jennings, Ratajczaka 29, III. dw 3 898

25 MUZYKA

Pianino
krzyżowe do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 019

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej rzeczej cenie drobnych

Poszukuję
posady bufetowej od 1. II. Oferty Kurjer zdw 89 783

Rutynowana
książkowa kilkoletnią praktyką, znająca język polski, niemiecki poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 89 487

Pielęgniarka
inteligentna, uczciwa, z ukończonym kursem, poszukuje posady najchętniej na wiosce do niemowlęcia lub starszego dziecka. Oferty Kurjer zdw 90 412

Początkujący
biurowy poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 600

Sztangret
zmieni posadę, obeznany z końmi zaprzęgowemi i wierzchowemi. Jeździ także traktorem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 602

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 90 601

Szofer - sztangret
z dłuższą praktyką poszukuje posady zaraz lub od 1. 4. 30. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 524

Dyrektryza
mistrzyni krawiecka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 634

Marszantka
samodzielna z kilkoletnią praktyką poszukuje odpowiedniej posady, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty upraszam do Kurjera zdw 90 491

Cukiernictwa
pragnie wyuczyć się syn uczciwych rodziców. Łaskawe oferty do Kurjera pod dw 3 887

Fryzjerka
starsza dzielna szuka pracy zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 494

Maszynistka
młoda wzgl. biuralistka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 535

Młodzieniec
wyuczony lat 21 poszukuje jakiejkolwiek pracy. Oferty Kurjer zdw 90 966

Nieprzeciętny
kupiec, organizator, znajomość wszystkich branż, 20 letnia rutyna, inteligentny, języki: polski, niemiecki i rosyjski, wartościowa siła dla każdego przedsiębiorstwa poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 90 551

Drogerzysta
młodszy pomocnik pewny w swym zawodzie poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 522

Aptekarz
aprobowany poszukuje zastępstwa lub stałej posady w Poznaniu lub na prowincji zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 967

Pomocnik
kupiecko-handlowy z branży kolonjalno destylacyjnej z dobremi świadectwami i referencjami poszukuje stosownej posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 968

Posługi
poszukuję. Oferty Kurjer zdw 91 044

Panienka
z lepszej rodziny (sierota) poszukuje posady jako ekspedjentka, branża obojętna. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 91 080

Poljer ciesielski
egzaminem mistrzowskim, lat 41, trzeźwy, sumienny, przyjmie od 1. 4. stałą posadę u budowniczego lub wielkim majątku. Może przyjąć równocześnie kierownictwo tartaku. Zgłoszenia Knopkiewicz, Iwno, poczta Kostrzyn, pow. średzki. zdw 91 083

Na prowincji
przyjmie posadę dzielna krawcowa, może pomagać w składzie bławatów lub kolonjalce. Oferty Kurjer zdw 91 084

Dziewczyna
wiejska, uczciwa, poszukuje posady zaraz lub od 1. 2. Oferty Kurjer zdw 91 095

Bieliźniarka
przyjmuje wszelką bieliznę damską i męską oraz pościelową do szycia. Aleje Marcinkowskiego 26, dom ogrodowy, parter. zdw 91 066

Urzędnik gosp.
w średnim wieku dobrze polecony, zna książkowość i ogrodnictwo, żonaty przyjmie jakąkolwiek posadę za samotnego. Oferty Kurjer zdw 90 549

Fryzjerka
poszukuje klijenteli poza dom. — Oferty Kurjer zdw 90 738

Panienka
lat 20 z bardzo dobremi świadectwami poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 90 977

Stenotypistka
pisząca biegle na maszynie z stenografją polską poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 778

Pokojowa
poszukuje posady od zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 780

Dekorator
ekspedjent, z kursem w Berlinie, prima referencje, zmieni posadę. Zgłoszenia Kurjer dw 3854

Szofer kawaler
biegły w swym zawodzie, dobremi świadectwami, poleceniem szuka posady, złoży 100 złotych kaucji do 500 można odejmować z pensji. Miejscowość obojętna, godzi się za niską pensję. Oferty Kurjer zdw 90 970

Służąca
uczciwa, wiejska zna wszelką pracę z gotowaniem szuka pracy od 1. 2. 1930, najwyżej do 2 lub 3 osób. Łaskawe oferty proszę do Kurjera pod zdw 90 971

Młodsza
biuralistka poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 90 973

Kucharka
znająca wykwintną kuchnię i pieczenie ciast i tortów poszukuje posady pod dyspozycję pani lub na mniejszy majątek od 1. 2. 30. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 976

Fryzjerka
manikurzystka bardzo dzielna poszukuje posady. Zgłoszenia proszę skierować pod „Fryzjerka" do „Par", Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 8 621-63.30

Biegła stenotypistka
z praktyką biurową i adwokacką poszukuje posady. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Kw 1496

Książkowy
kalkulator, młody, uczciwy, obeznany z prowadzeniem składu drzewa użytkowego i opałowego, władający językiem polskim i niemieckim poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer jw 3 244

Kierownik
samodzielny nowoczesnej krochmalni i gorzelni na niewypowiedzianem stanowisku zmieni posadę od 1 lipca 1930 roku, wykształcenie średnie lat 45 kilkunastoletnia praktyka. Zgłoszenia pod adresem ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 84 885

Kucharz
Pogorzelski, Ogrodowa 6. zdw 89 418

Emerytowany podoficer zawodowy
lat 40, kupiec, ze znaj. języka polskiego i niemieckiego słowie i piśmie, poszukuje posady magazyniera, inkasenta, woźnego lub t. p., posiada gwarancje. Oferty Kurjer zdw 91 062

Ogrodnik
żonaty, 25 lat praktyki, 2 dziewczyny do pracy w ogrodzie, poszukuje posady od 1. 4. 30 r. — Zgłoszenia Maj. Komorniki, Poznań - Zachód. zdw 91 055

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowaniem, która chętnie pomoże w składzie, szuka posady 1. 2. lub 15. Oferty Kurjer zdw 91 053

Służąca
poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 046

Sierota
lat 18 uczciwa poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 120

Prasowaczka
poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 90 981

Dziewczyna
pracowita poszukuje posady zaraz lub od 1. 2. 30. Oferty do Kurjera zdw 90 982

Praczka
czysta poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 90 984

Dentysta
technik samodzielny w pracach technicznych oraz początkujący asystent szuka posady. Oferty Kurjer zdw 90 985

Panienka
zdrowa, miła, kocha dzieci poszukuje posady w Poznaniu zaraz, zna drobne szycie. Oferty Kurjer zdw 90 987

Panienka
poszukuje posady biurowej. Oferty Kurjer zdw 90 988

Młodsza
kucharka do restauracji lub hotelu poszukuje posady zaraz lub 1. 2. 30. Oferty Kurjer zdw 90 989

1 000 zł kaucji
złożę za posadę woźnego, portjera lub inkasenta — władam dobrze polskim, niemieckim i rosyjskim językiem. Spieszne oferty Kurjer zdw 91 116

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady do samotnego państwa zaraz. — Oferty Kurjer zdw 91 131

Dziewczyna
uczciwa i skromna poszukuje posady z gotowaniem zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 91 097

Uczciwy
robotnik-woźnica, obecnie wędliniarz wojażer na delikatesy i soki, zmieni od 1. II. posadę. Miejscowość i zajęcie obojętne. Łaskawe szczegółowe oferty Kurjer zdw 91 183

Praczka
czysta szuka prania. Oferty Kurjer zdw 91 157

Starsza
dziewczyna szuka posady do prac domowych najchętniej do starszego państwa. Oferty Kurjer zdw 91 221

Zarządczyni
intelig. zaufana, znająca dobrą kuchnią, domowe gospodarstwo, przyjmie posadę u samotnego pana (chętnie gdzie dzieci) dobre świadectwa. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 8 374

Posługaczka
poszukuje przychodzącej posługi zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 876

Gospodyni
kucharka zmieni posadę od 1 lutego. Najchętniej na probostwo wiejskie. Oferty Kurjer zdw 90 886

Bona - wychowawczyni
z praktyką poszukuje posady. — Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 90 892

Służąca
do wszystkiego szuka posady od 1. lutego. Oferty Kurjer zdw 90 893

Poszukuję
posługi na Jeżycach. Oferty Kurjer zdw 90 894

Panna
służąca lat 29. uczciwa, sumienna, która była także do dzieci z szyciem i cerowaniem pragnie zmienić posadę od 1. 2. do dzieci lub pielęgnowania chorej osoby. Oferty do Kurjera pod zdw 90 898

Panienka
krawcowa z prowincji przyjmie posadę do szycia, w wolnej chwili zajmie się dziećmi. Oferty Kurjer zdw 90 901

Aptekarska siła pomocnicza
drogerzysta dypl. obecnie zatrudniony w aptece w Poznaniu, obeznany z wszelką pracą aptek i drogerji przyjmie posadę w aptece lub lepszej drogerji. Łaskawe oferty Kurjer zdw 90 907

Osoba
starsza inteligentna bezwzględnie uczciwa znająca gospodarstwo domowe, poszukuje posady do wyręczenia pani domu lub samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 912

Dziewczyna
lat 17, poszukuje posady do dzieci od 1. 2. Świadectwo 2½ roku. Oferty Kurjer zdw 90 927

Poszukuję
pracy w charakterze książkowego-bilansisty w godzinach wieczornych. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 929

Gospodyni
kucharka znająca dobrą kuchnię pieczenie różnych ciast, chów drobiu poszukuje posady we dworze. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 934

Krawcowa
szuka pracy w dom i poza dom. Zetner, Górna Wilda 102, III., prawo. zdw 90 949

Nauczycielka
wychowawczyni z kilkoletnią praktyką władająca obcemi językami poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 950

Panienka
początkująca szuka posady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 951

Inteligentna
panienka z dłuższą praktyką szuka posady do dzieci zaraz lub 1. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 999

Gosposia
znająca wykwintną kuchnię i wszystkie zajęcia zachodzące w zakres gospodarstwa domowego, szuka posady od 1 lutego rb. — Może wykazać najlepsze świadectwa i referencje. Zgłoszenia proszę kierować: Miodowiczówna Libelta 3. I. prawo. zdw 91 007

Praczka
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 91 009

Maszynistka
biurowa z 4 letnią praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 787

Kantorzystka
obeznana z wszelkiemi pracami biurowemi oraz pisaniem na maszynie, biegła w języku niemieckim i polskim poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 90 713

Inteligentna
panienka z lepszego domu, umiejąca dobrze szyć i wszelkie robótki, poszukuje posady do dzieci, najchętniej w majątku. Łaskawe oferty do Kurjera pod zdw 91 160

Początkująca
siła biurowa znająca stenografję i maszynę poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 91 014

Kucharka
początkująca wiejska, uczciwa, czysta poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 020

Panienka
zdrowa, znająca szycie, haft, prasowanie sztywnej bielizny przyjmie jakąkolwiek posadę. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 91 143

Pielęgniarka
z masażem wolna, pragnie przyjąć posadę. Oferty Kurjer zdw 91 022

Książkowy
pewny bilansista, korespondent, obeznany również z sprawami procesowemi, posiadający 12 lat praktyki przyjmie odpowiednie stanowisko od 1. 4. lub wcześniej Oferty Kurjer zdw 91 027

Dziewczyna
z prowincji z dobremi świadectwami, poszukuje posady zaraz. Oferty do Kurjera zdw 91 042

Osoba
znająca wszelką pracę domową wraz gotowaniem, poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 192

Fotograf
samodzielnie pracujący, specjalista w technice, operator, portrecista i retuszer, z dłuższą praktyką w kraju i zagranicą, lat 28, inteligentny, poszukuje posady kierownika od 1 marca wzgl. kwietnia. T. E. Klar, Mogilno, Hallera 7. Pw 8 649-63,34

Młoda
dziewczynka, lat 16, poszukuje jakiejkolwiekbądź posady do dzieci albo prac domowych zaraz lub od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 91 076

Panienka
poszukuje posady do dzieci jako przychodnia zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 077

Absolwent
szkoły handlowej, pięciu klas gimnazjum, poszukuje posady w pierwszorzędnym składzie żelaza. Łaskawe zgłoszenia Jan Palmowski, Pobiedziska, księgarnia. zdw 91 070

Dziewczyna
sumienna poszukuje posługi. — Oferty Kurjer zdw 91 139

Fryzjerka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 138

Panienka
poszukuje posady uczenicy fryzjerskiej. Oferty Kurjer zdw 91 153

Posługaczka
szuka posługi. Marsz. Focha 70, podwórze II., u p. Spychały. zdw 91 021

Biurowa - maszynistka
z kilkuletnią praktyką poszukuje posady. Oferty z podaniem pensji proszę skierować pod zdw 91 219

Syn
uczciwych rodziców poszukuje nauki jako kucharz. Oferty Kurjer zdw 91 149

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 91 148

Stolarz
szuka pracy, własne urządzenie stolarskie. Zgodzi się na każdą parcę, lub za stróża. Adres Kurjer zdw 91 146

Rzeźnik
własne urządzenie, szuka posady w śniadalni lub restauracji biegły jako kelner. Oferty Kurjer zdw 91 035

Inteligentna
starsza osoba, wykwalifikowana, mająca wielkie zamiłowanie do pielęgnacji chorych, szuka zajęcia Oferty do Kurjera zdw 91 038

Prasowaczka
szuka pracy poza dom. Oferty Kurjer zdw 90 996

Służąca
wiejska, uczciwa, szuka miejsca do wszystkiego z cokolwiek gotowaniem zaraz lub pierwszego. Oferty Kurjer zdw 91 067

Sierota
uczciwa, pracowita, poszukuje posługi. Maćkowiak, Aleje Marcinkowskiego 28, II, podwórze, u p. Zandeckiej. rw 8 380

Kupiec - zbożowiec
samodzielny korespondent polsko-niemiecki i książkowy, zna pisanie maszyną, szuka posady, niekoniecznie w branży zbożowej. Łaskawe oferty Kurjer Kw 1 503-4

Nauczycielka
domowa z kilkoletnią praktyką z pozwoleniem kuratorjum, poszukuje posady. Naucza dzieci tylko do lat 10. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod dw 3 902

Dziewczyna
uczciwa, szuka posady do wszystkiego lub do dzieci zaraz lub 1. 2. z świadectwami. Oferty Kurjer zdw 91 213

Dzielna
krawcowa szyje po domach 2,50 dziennie. Oferty Kurjer zdw 91 177

Prasowaczka
czysto i tanio prasująca szuka pracy. Dybizbańska, Piekary 25, parter, podwórze, pralnia. zdw 91 166

Gospodyni kuchmistrzyni
z kilkoletnią praktyką, z dobremi poleceniami, poszukuje posady od 15. bm. lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 161

Sekretarz
adwokacki, młody, z dobrem świadectwem, obeznany z księgowością poszukuje posady u adwokata lub w większem przedsiębiorstwie handlowem. Oferty Kurjer zdw 90 493

Początkująca
siła biurowa znająca stenografję i maszynę poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 90 503

Poszukuję
pracy biurowej w godzinach wieczornych. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 508

Ekspedjentka
samodzielna z kilkoletnią praktyką poszukuje posady zaraz w branży kolonjalnej, sprzętów kuchennych względnie żelastwa. — Łaskawe oferty Kurjer zdw 90 511

Gospodyni
z dobrym gotowaniem szuka posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 90 526

Posługi
z praniem poszukuje. Oferty Kurjer zdw 90 527

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 532

Panienka
ekspedjentka, znająca haft i szycie przyjmie jakąkolwiek posadę Okolica obojętna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 533

Krawcowa
rutynowana poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 90 703

Uczenice
potrzebne do haftu kościelnego, sztandarów oraz zdobnictwa domowego. Polski Zakład haftów artystycznych Pelagja Andrzejewska. Poznań, Różana 6. zdw 90 945/6

Poszukuję
się zaraz lub 1. 2. 30. dzielnej ekspedjentki do składu kolonjalnego i rest. Oferty z odpis. świadectw i fotogr., przy wolnem utrzymaniu i stancji. Fa. W. Groszkiewicz, Mogilno, ul. Wł. Jagiełły 8. zdw 91 170

Bona
skromna tylko z praktyką potrzebna na wieś do trzech chłopców 2 -7 l. z szyciem, robótki, z własną pościelą, językiem polskim, niemieckim. Zgłoszenia z odpisem świadectw podaniem lat, pretensji i fotografji do Kurjera dw 3 903

Krawcowa
z dobrą figurą 44 może się zgłosić. W. Kowalski i S-ka, Wielkie Garbary 22. rw 8 390

Służąca
porządna do wszystkiego potrzebna. Seweryna Mielżyńskiego 4, II., lewo. zdw 91 210

Służąca
z praniem, uczciwa potrzebna. — Müller, Wrocławska 15, I. zdw 91 103

Inteligentna
panna z niemieckim potrzebna na po południe do 2 dzieci. Półwiejska 29, II., lewo. zdw 91 180

Panienkę wychowawczynię
młodszą z lepszem wykształceniem ewtl. studentkę przyjmę do 2 dzieci 8—10 lat, które chodzą do szkoły gimn., ażeby im dopomóc w lekcjach. Zgłoszenia z świadectwami Staszewska, Wyspiańskiego 15. zdw 91 173

NAJLEPSZE WINA KRAJOWE
MNICH-CHÂTEAU DE VINPOZ
KANTOROWICZA

Uczciwa
sumienna, czysta dziewczyna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 534

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posługi. — Adres wskaże Kurjer zdw 90 820

Książkowa - kasjerka
z kilkoletnią praktyką szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 90 861

Posadę
pielęgniarki w mieście lub na wsi przyjmę zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 705

Bona
z praktyką poszukuje posady do dzieci od 1. II. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 665

Praczka
lub posługaczka szuka pracy. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 681

Kucharka
restauracyjna poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 696

Krawcowa
poleca się w dom. Oferty Kurjer zdw 90 814

28 WOLNE MIEJSCA

Potrzebna
inteligentna panienka - freblanka z szyciem do 2 dziewczynek 2—6 lat. Zgłoszenia telefoniczne 65—28 lub o godz. 20,30 Łazarz, ul. Drużbackiej 7, parter, prawo. zdw 90 904

Chcesz otrzymać posadę?
Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekułowicza. Warszawa, Żórawia 42 n. — Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej, stenografji nauki handlu prawa kaligrafji, pisania na maszynach towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów nw 6576

Kucharka
umiejąca dobrze gotować, wypiekać, z dobremi świadectwami potrzebna od 1. 2. rb. Zgłoszenia Chełmińskiego 20, II. p. zdw 90 125

W każdem
mieście województwa Poznańskiego poszukujemy stałego dzielnego przedstawiciela celem utrzymania kontaktu z naszymi klijentami. Wynagrodzenie prowizyjne. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod 3.67. Pw 8 652-3,67

Służąca
z gotowaniem warszawskiem do 2 osób potrzebna natychmiast. Wymagane dłuższe świadectwa. Poplińskich 5a, III., lewe drzwi. zdw 90 661

Pomocnik krawiecki
na dobrą konfekcję może się zgłosić. Matejki 4, dom ogrodowy, parter, prawo. zdw 91 194

Freblanka
młoda potrzebna zaraz do dwojga dzieci 4 i 6 lat. Gaede, Berwińskiego 5. zdw 91 195

Kontokorencista (tka)
młodszy, potrzebny. Firma Gaede, św. Wojciech 29. zdw 91 196

Osoba
starsza samotna poszukuje na wyjazd od 1-go lutego gospodyni-kuchaki w średnim wieku. — Oferty Kurjer zdw 91 197

Bona II. klasy
do dwóch chłopców 6 i 4 lat potrzebna zaraz. Władysław Trawiński, ul. Wroniecka 12. rw 8 388

Zecerzy
ręczni potrzebni. Zgłoszenia z podaniem warunków pod Lublin, skrytka pocztowa 119. Pw 8 651-3,66

Kucharka
przychodnia i dziewczyna do wszystkiego mogą się zaraz zgłosić. Półwiejska 17, Janiak. zdw 91 215

Dziewczyna
młoda wiejska do wszystkiego potrzebna. Restauracja, Wierzbięcice 20. zdw 90 900

Służąca
do wszystkiego z szyciem do średniej familji w Puszczykowie zaraz potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 914

Ogrodnik
kawaler dzielny zawodowiec potrzebny. Adres wskaże Kurjer zdw 90 917

Bufetowa
inteligentna, rzetelna, z obsługą aparatu do kawy potrzebna od 1 lutego. Kawiarnia Wiedeńska, Gniezno. zdw 90 931

Służącej
z gotowaniem szybko się orjentującej do kawiarni poszukuje od 1 lutego. Kawiarnia Wiedeńska, Gniezno. zdw 90 932

Uczenica
zaraz potrzebna. Mistrzyni fryzjerska, Marszałka Focha 84 narożnik Sczanieckiej, zakład fryzjerski. zdw 91 089

Kino „CASINO", Al. Marcinkowskiego 28.
Poraz pierwszy w Poznaniu! Poraz pierwszy w Poznaniu!
Sensacyjno salonowy film, p. t.
„Dama w czarnem dominie"
w rolach głównych: Pw 8863-3,34
Anite Stewart, Huntly Gordon i Gaston Glass.
Początek seansów 5, 7, 9. W niedzielę i święta o godz. 3

Dziewczyna
do dzieci zaraz na cały dzień potrzebna. Wojciechowska, Grochowe Łąki 1, parter, w podwórzu zdw 90 943

Panna do dzieci
inteligentna doświadczona i zdrowa, kochająca dzieci potrzebna do chłopców 4, 6 i 7 letnich zaraz lub 1. 2. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne z odpisami świadectw i życiorysem. Kurjer wskaże zdw 90 818

Pianista
akompanjator na wyjazdy potrzebny. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 969

Przychodnia
służąca uczciwa, lubiąca porządek. Ratajczaka 10, II. zdw 90 980

Inteligentna
panienka potrzebna zaraz na 3 godzinne zajęcie biurowe po południu. Oferty Kurjer zdw 90 983

Posługaczka
potrzebna. Perz, Strzałowa 2, skład. zdw 91 000

Szofer
potrzebny na samodzielną posadę z kaucją lub pożyczką 6 tys. zł. Oferty Kurjer zdw 90 867

Dziewczyna
może się zaraz zgłosić Goryńska Kilińskiego 1. zdw 91 026

Narzędziarz
ślusarz tylko dobry samodzielny może się zgłosić. Drutownia, Poznań, św. Marcin 45a. Pw 8 659/60-3.34/5

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszystkiego potrzebna zaraz. Zgłoszenia Dąbrowskiego 28, II. zdw 91 037

Stenotypistka
polsko niemiecka, pisząca biegle podług dyktanda, potrzebna zaraz w godzinach popołudniowych lub wieczornych, o ile możności z znajomością książkowości pojedyńczej. P. Stachowski, ul. Kraszewskiego 2, I. dw 3 897

Posada
magazyniera z kaucją 1 500 zł zaraz do objęcia. Zgłoszenia „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 91 100

Służąca
do wszystkiego z dobrem praniem bez gotowania potrzebna od 1 lutego. Wymagane dobre świadectwa. Zgłoszenia od 8—11 przed poł. Adres wskaże Kurjer zdw 91 056

Posługaczka
potrzebna zaraz. Brylski, pl. Sapieżyński 3, III. p., lewo. zdw 91 054

Uczenice
inteligentne tylko z dobrem wychowaniem do krawiectwa damskiego przyjmie. L. Sawicki, Piekary 1. zdw 91 047

Krawcowe
samodzielne na suknie balowe potrzebne. L. Sawicki, Piekary 1. zdw 91 048

Akwizytora
dzielnego z dobremi referencjami najchętniej z branży drogeryjnej na miasto Poznań na stałą pensję i prowizję przyjmę. Zgłoszenia do „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod 3.72. Pw 8 647-3.72

Pomocnik
fryzjerski zaraz potrzebny. Gąsiorowskich 10. Łazarz. zdw 91 190

Dwóch
uczni ślusarskich przyjmie zaraz. Balcerek, Rybaki 13. zdw 91 088

Zastępcy losowi!
Płacimy wam przeszło 3 raty prowizji, koszta podróży patent. Ze względu na nowość dotychczas nieznaną zapewnione kolosalne zyski! Początkujących pouczamy. Oferty składać: Lwów Skrytka Pocztowa 165 nw 6069

Kucharka
restauracyjna gotująca samodzielnie potrzebna zaraz. Zgłoszenia z podaniem pensji przyjmuje Strzelnica w Rawiczu. dw 3882

Bona II kl.
uczciwa, religijna, spokojnego usposobienia, potrzebna do 3 dziewczynek na prowincję od 1. 2. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 91 127

Agentów
do zbierania fotografji angażuje firma Diana, Rynek Łazarski 9. Wypłaca gotówkę zgóry. zdw 90 221

Ogrodnika
pierwszorzędnego fachowca, z umiejętnością prowadzenia parku i handlowego warzywnictwa, poszukuje od 1 4. 30 Maj. Laskownica, Mała p. Grylewo. zdw 90 137

20 zł dziennie
piśmienną pracą domową gwarantujemy osobom pracowitym. Stała praca poboczna. Żadne chodzenie po domach. Informacje i cenny materjał do pracy udziela i wysyła się **tylko** po nadesłaniu 2.50 zł. (Znaczki pocztowe lub przekaz).
firma „Carbon", wł. J. Płużkiewicz, Gdynia.
zw 21 298

Chłopiec
inteligentny, uczciwych rodziców do biura może się zgłosić zaraz w firmie Eicka i Lewandowski, ul. Towarowa 21, w godz. od 8 do 10. jw 3 246

Służąca
dobrze gotująca do wszystkiego potrzebna zaraz lub 1. 4. Doktorowa Kucharek, Graniczna 1, II., lewo narożnik Małeckiego 25. jw 3 247

Elewa
z lepszem wykształceniem przyjmie większy „Rolnik" na prowincji. Zgłoszenia z odpisem świadectw pod dw 3 892

Biuralistka
z ładnem pismem, biegła, wymowna, umiejąca się obejść z klijentelą, na stałą posadę potrzebna. Oferty Kurjer zdw 91 078

Dziewczyna
uczciwa może się zgłosić. Trawińska, Poznańska 50. zdw 90 879

Uczeń
fryzjerski rok praktyki potrzebny. Oferty Kurjer zdw 90 881

Ucznia
syna uczciwych rodziców chcącego się wyuczyć branży żelaznej przyjmie Staniszewski, Plac Sapieżyński 2. zdw 90 896

Kawa słodowa Kneippa -
dla dziecka najzdrowszy napój!
Pw 8860-3,7

Humor zagraniczny

— Mogę się pochwalić, że wszystko, co mam, zdobyłem własnemi siłami!
— Zapomniał pan jednak o włosach!
(Judge — N. Jork) S. F.

Skład artykułów męskich
najpoważniejszy na Pomorzu, bez długu, z zaprowadzoną klijentelą, **sprzedam na dogodnych warunkach. Ewentualnie wydzierżawię lokal obszerny** z dwoma oknami wystawowemi i urządzeniem. Zgłoszenia do biura ogłoszeń **„Par" w Poznaniu**, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 3,27** Pw 8649-3,27

Przedpłata na luty 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr na stronie czwartej 120 gr na stronie drugiej 150 gr przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1 łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10 w dn. przedświąt do godz. 9 przed południem. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305 w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524 — P. K. O. Poznań, nr 200 149